

**HELYTÖRTÉNETI ESETEK,
ESEMÉNYEK (MORZSÁK)
SZARVAS KÖZSÉGRŐL:
1945-1949**

ISBN: 963 430 336 6

Kigyűjtötte és szerkesztette:

Szilvássy László

Szövegkivitelező:

Pekárné Kovács Tünde

Kiadó:

Hidasiné Sztancsik Anna és Hidasi György

Szarvas, 2006.

Berény Nyomda
Mezőberény, Vésztői út 11.

4.üres

Köszönet illeti a Vajda Péter Gimnázium és Szakközépiskola
könyvtárát, amiért a könyv dokumentációs anyagait
(SZARVASI UJSÁG)
megőrizte és rendelkezésünkre bocsátotta.

Előszó

Helytörténeti bűvárkodásom során nagyon sok és sokféle témából származó esetet, eseményt tártam fel, s emeltem ki - az irodalmi munkámhoz - a helyi dokumentumokból, főleg a közéleti lapokból és hoztam azokat különböző kiadványokban (könyv, újság) nyilvánosságra eredeti szövegrészlettel.

Ez a kutatómunka Szarvas őskorának a második világháború végéig tartó időszakára és a rendszerváltozás éveire vonatkozott. Szándékomban volt még az 1945-89. évek helytörténetét is feldolgozni, abból azonban már csak az első 5 esztendő áttekintésére kerülhetett sor. Vágyis arra az időszakra, amelyet most közreadunk (1945-49).

Ez a nyúlfarknyi korszak igen gazdag történésekben. A múltnak és jelennek kemény küzdelme folyt a jövőért a társadalom minden területén. Viszontagságos, politikai harcokkal terhelt krónika volt ez szerte az országban.

Kötetünk dokumentációs anyagának egy része eredetiségével kútfőként is szolgálhat városunk históriájához. Hasznos információkat nyújthat a közéletnek, netán személyre szólóan is. Ezek alapján e kötet hiánypótló Szarvas helytörténetében.

A fenti (átmeneti) korszak történéseinek feltárása alapvetően a Szarvasi Újság 1946, 1947, 1948 és az 1949. év hetenkénti számaiból történt. Az 1945. esztendő nagyon kevés információt szolgáltatott, mivel a fenti lap csupán néhány hónapig jelent meg, a képviselőtestület tevékenységéről készült jegyzőkönyvek közül pedig mindössze kettő maradt meg (1945. február és május s ez is eltűnt). A Szarvasi Újság 1950-től beolvadt a megyei lapokba, először a Viharsarok Népe c. lapba. (Tudomásom szerint a Szarvasi Újság 1945-49. év számai az Országos Széchényi Könyvtárban találhatóak). Igen értékes dokumentumokhoz jutottunk dr. Maday Pál kötetéből is. Könyvünk bevezető része és annak utolsó fejezete a szerző műve alapján készült. (Szarvas története, Madai Pál 1962)

Kötetünk mintegy 350 történést tár fel, ismertet tetszés szerinti válogatásban, negyedévenkénti rendszerezéssel.

A szerző ez alkalommal is köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik segítségére voltak munkájában. Külön köszönet a kiadónak, hogy gondozásába fogadta a könyvet s, vállalta annak megjelentetését.

Szerző

Magyarország miniszterelnökei 1945-1949 között

Miklós Béla

Tildy Zoltán

Nagy Ferenc

Dinnyés Lajos

Dobi István

Rákosi Mátyás

Kovács Béla

Az 1944-49. közötti évek Szarvas község legfontosabb politikai és gazdasági jelenségeinek vázlatos áttekintése

1944. október 5-én 21 óra lehetett, amikor a közelben tartózkodó szovjet harcokosi közül kettő behatolt a piactérig, hogy felderítse az ellenség hadmozdulatait. Ezt az akciót bombázó gépek kísérték, s néhány bomba községünkre is hullott, de emberéletben nem esett kár. Szarvas elfoglalására másnap, október 6-án került sor. A szovjet csapatok bevonulásának két ifjú és egy leány esett áldozatul: tudomásom szerint Mátrai Gyula, Povázsai András és Litaveczi Mária.

A község katonai parancsnoka Koszenkov szovjet őrnagy lett. A közigazgatás részéről dr. Sinkovics Mihály h. főjegyző vette át átmenetileg a községi irányítást. A katonai parancsnok első intézkedései azt célozták, hogy mielőbb térjen vissza a községbe a normális élet. Ezért e két vezető felvette a kapcsolatot a lakossággal és megtette a szükséges intézkedéseket, hogy a termelőmunka mielőbb tovább folyjék, kezdődjön meg a szervezeti élet, nyissák meg kapukat az iskolák és így tovább. A szovjet parancsnok magához kérte a helybeli egyházak vezető lelkészeit is, és felkérte őket, hogy lelkészi hivatásukat tovább folytassák és az istentiszteleteket a szokásos rendben végezzék tovább.

A szovjet parancsnok rendeletileg szabályozta az utcai közlekedést. A rádiókészülékeket és a lőfegyvereket be kellett szolgáltatni. Kötelező lett az üzletek nyitva tartása és a piacok megtartása, valamint a kisipari műhelymunka folytatása. Ezek az intézkedések és Sinkovics jegyző agilitása tette lehetővé, hogy rövid idő alatt az élet megindulhatott Szarvason. A lakosság nagyobb nélkülözésnek nem volt kitéve, járvány nem ütötte fel a fejét. Romeltakarításra alig volt szükség.

Az átalakulás élére a kommunista párt állott. 1945. február 15-ig Szarvas község teljesen katonai vezetés alatt állott, eddig a polgári közigazgatás rendszeresen nem működött. Az új képviselőtestületbe a tagokat a helybeli nemzeti bizottság delegálta. Ekkor a Szarvasi Nemzeti Bizottság a 14/1945. ME. sz. rendelete szerint a képviselőtestületbe 40 rendes és 20 pótagot kellett jelölni. A testület összetétele nem változott, így pl. bírója Kolompár András, törvénybíró Medvegy Mátyás maradt. A rövidesen sorra kerülő képviselőtestületi ülés egyik kiemelkedően fontos tárgyalási témája a község fásítása volt, különös tekintettel az Erzsébet liget

faállományára. Aháború alatt megtizedelték a liget fáit.

Átszervezés után megalakult az új nemzetőrség, melynek parancsnokává Várnagy Jánost, szakasparancsnokká pedig Valastyán Györgyöt és Laukó Jánost választották. Rendelkezés született Gazdasági Hivatal felállítására, mert nehézségek jelentkeztek a közellátás területén. Az infláció következtében a készletek kifogytak és az utánpótlás is gondot okozott. Szükségessé vált a legfontosabb élelmiszerek árának hatósági megállapítása. Ezzel egyetemben a közgyűlés határozata alapján közhírré tették: „jövőbeni ellátásról mindenki saját maga gondoskodik annál inkább, mert a község az ellátatlanokról gondoskodni nem tud...” Ez a kényszerintézkedés azonban még rosszabbá tette a közellátást, növelte az inflációval együtt az árakat: megindult a batyuzás, a feketézés. Nem segített a helyzeten már a „drágasági pótlék”, a kiemelt fizetésemelés, a szigorú büntetés veszélye sem. Az infláció elszabadult országosan: „trilliósvilág” lett. Nos, ez utóbbi nem sokáig tartott: 1946. augusztus 1-én megjelent a jó forint. A közélet kezdett konszolidálódni azáltal, hogy a kormány rendeletileg szabadkezet adott a községeknek, hogy bevételeiket illetékek, díjak és vigalmi adók kivétele formájában emelhetik.

A község 1947. július 28-án tartott közgyűlésén határozatot hozott a cigányokkal kapcsolatban. Ekkor úgy döntöttek, hogy a cigányokat kitelepítik Krakkóból a nyúlzugon túl fekvő részre, mely területeket a község megvásárolja cigánytelepnek. Azt is elhatározták, hogy a kőborcigányokat nyilvántartásba veszik és cigányigazolvánnyal látják el őket. Ilyen igazolvány nélkül kőborcigány nem tartózkodhat a község területén és ingatlant sem szerezhet, ugyanígy marhalavélhez sem juthat. Felügyelőjük a cigánybíró lett, aki mellett egy előljárósági tag van.

1947. november 7-én rendkívüli díszközgyűlés volt a Szovjetunió 30 éves fennállása alkalmából. Ekkor választották Szarvas község díszpolgárává R. Malinovszkij szovjet marsallt.

A községnek az 1946/47. évi költségvetése már nem volt passzív. Ekkor újból előkerülnek az egészségügyi kérdések. Sürgetik a tanyai lakosság megfelelő orvosi ellátását. Hozzájárulnak az iskolák államosításához. Ismét szorgalmazzák Szarvas városá nyilvánítását. Bemutatják a község 3. éves fejlesztési tervét. Többek között: életbeléptetik a vigalmi adót, kiigénylik a Bolza-kastélyt kórház céljára. Javasolják a kormánynak a gyoma-tiszaugyi vasútvonalat. Sürgetik a bankok államosítását. Községi temetkezési intézetet létesítenek és még néhány...

Ezek által a község fejlődése helyes irányban bontakozik ki: mindinkább a baloldali erők ragadják magukhoz a hatalmat, veszik át a vezető szerepet Szarvas községben is. Egyelőre itt is a forradalmi átalakulás

egyik legfontosabb lendítő ereje a nemzeti bizottság, mely a helybeli politikai pártok leghaladóbb képviselőit egyesítették. Ebben a szervezetben tömörültek a község politikai erői, hogy különböző akciókon keresztül igyekezzenek közös erővel megoldani a község legfontosabb problémáit.

A Szarvasi Nemzeti Bizottság első fentmaradt jegyzőkönyve 1946. március 25-ről keltezett. Az első ülésen pártok képviseletében tízen jelentek meg. Utolsó jegyzőkönyve 1948. december 27-ről maradt fenn. A következő évben országosan is megszűnt működni. dr. Sinkovicz Mihály 1945. január 1-től 1949. november 30-ig volt Szarvas község főjegyzője.

A „felszabadulást” követő esztendőket a földreform eredményeinek megvédése, a pénzromlás megakadályozása és a reakció erőivel szemben kibontakozó Magyar Kommunista Párt vezette. 1948. júniusában létrejött a két munkáspárt, az MKP és az SZDP „egyesülése”. Még abban az évben a párt kidolgozta a mezőgazdaságunk átalakításának programját. Az állami gazdaságok után létrejönnek a géppálmások. Egyre inkább tért hódít a termelőségvetkezeti mozgalom. Ezzel megkezdődött a kapitalista gazdálkodás felszámolása a mezőgazdaságban. A jó forint megteremtése, az államosítások, a reakció likvidálása a koalícióból már érlelték a proletárdiktatúra feltételeit. A hároméves terv határidő előtt megvalósult külföldi kölcsön nélkül. Ekkor 7,8 milliárd forintot ruháztak be az iparba. Ezzel is sikerült lerakni a korszerű, szocialista ipar alapjait. 1949-ben a szocialista ipar részesedése elérte a nemzeti jövedelem 66 %-át. A szocialista szektor egyre jobban előtört a kereskedelemben is.

Háború utáni magány (1945)

A szegénység

Földosztás és az érdekvédelmi szervezetek

Azt követően, hogy 1945. elején megalakult az első demokratikus községi igazgatás Szarvason, mind nagyobb erővel tört felszínre az itteni földnélküliek óhaja a föld után, vagyis az, hogy övék legyen a föld, amelyet mindig ők műveltek. A földnélküliek kívánságát főleg a kommunista párt tette magáévá. Ezért indítványára 1945. februárjában megalakult a földosztó bizottság, amely elnökévé Demeter Jánost és titkárává Haleczky Pált választotta. Tagjai is egyszerű, nincstelen agrárproletárok voltak.

A bizottság munkájáról csak annyit tudunk, hogy 721 földnélküli részére mintegy 3000 kat.hold földet osztottak ki és kevés földet állami tartaléknak hagytak. A kiosztás során általában 4,1 kh földet kaptak a nincstelenek. E tekintetben irányadó volt az eltartottak száma és a korábbi politikai magatartás.

A földhözjutottak semmiféle termelőeszközzel nem rendelkeztek amikor új földtulajdonok lettek. Sokan közülük kölcsönként ígássalal kezdtek meg a szántást. Eke olyan kevés volt, hogy egymásnak adták a gazdák a szántáshoz. Leginkább lóból volt kevés. A mezőgazdasági termelés hőskora volt ez. Országos jelszó lett: „minden talpalatnyi földet bevetni!” A program végrehajtását azonban nemcsak a termelőeszközök hiánya, hanem a vetőmag szűkös volta is akadályozta.

A nagybirtokosok nem akartak belenyugodni abba, hogy a föld azok kezén van már, akik megművelik. Megindultak tehát azok a törekvések, melyek a földreformot megsemmisítsék. Meg kellett tehát védeni a földreformot. „Megvédjük a földet!” „Földet vissza nem adunk!” hangzottak e jelszavak községszerte.

A földhözjutottak érdekvédelmére alakult meg községünkben 1945. tavaszán a kommunista párt vezetésével a Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetsége (FEKOSZ) helyi csoportja. Ez a szervezet a zászlaja alá tömörítette az újjgazdákat és azokat, akiknek már föld nem jutott. Ezek számára a FEKOSZ igyekezett kedvezményes bérleteket biztosítani. A FEKOSZ mindent elkövetett, hogy enyhítsen a mezőgazdasági munkanélküliségen, ezért munkaközvetítéssel is foglalkozott. Tevékenységi körébe tartozott a cséplőgépeknél a munkacsapatok megszervezése és gondoskodott arról is, hogy a mezőgazdasági munkások bérüket a kollektív szerint megkapják.

Az Újjonnan Földhözjutottak Országos Szövetsége (UFOSZ) szintén az új gazdák érdekvédelmére alakult 1945-ben. A FEKOSZ és az UFOSZ 1948. őszén egyesült új szervezetté (DEFOSZ). Az összevont szervezetnek egyesüléskor legalább 3000 tagja volt, közöttük 300 középparaszttal. A FEDOSZ kiépítette a dülöbiztosi hálózatot. A FEDOSZ szarvasi szervezete 1952. februárjában megszűnt, helyébe a Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozó Szövetsége, a MEDOSZ lépett.

Itt az élet újra sarjad a dolgos kezek nyomán

Kátyuban

*“Érik a gabona
Melegek a napok
Hétfőn virradóra
Aratásba kapok”
(Petőfi)*

*Lement a nap,
Ki-ki nyugovóra*

Tavaszi

Eltűnt a hó. A lejtőkön a földből
meleg gőz csap meg, édes-keserű;
a fák vad láza susterrege föltör
s halványzöld kardját feni már a fű;
suhanc szelek viháncolnak napestig,
a hűnyó eget lángszínűre festik;
a hegyeken még fákyatűz ragyog,
de máris följöttek a csilalgok.

Szobában ülsz. Az ablak tárva. Látod
alant a várost és fönt az eget.
Íme. költő, ez itt a te világod,
országod, álmod, várad, életed:
négy szűk határ közt egy maroknyi szántó;
ha tarackos is, földje legalább jó;
s fejed fölött, ha szűk lett ideleenn,
vigaszodul a tágas végtelen.

Mit akarsz többet? Óperenciákat?
Dőljön a korlát? Pattanjon a pánt?
Vigyázz: nem az tiéd, mit a vágyad,
hanem amit az ekéd vasa szánt!
A világ ura lehetsz-álmaidban,
de megművelned azt kell, ami itt van:
s ne panaszkod, hogy pusztá és szegény:
a te munkádtól lesz majd televény.

Ma itt és holnap ott: lehet, talán szebb;
de itthon élni, s híven: igazabb.
Menjen, akit a sorsa kénye hány-vet;
de te maradj: te sorsod ura vagy!
Az ég akár derült, akár vihart ad:
jövőd olyan lesz, ahogy kicsikartad;
s el nem veheti senki életed,
amíg te magad el nem engeded.

Nézd ezt a várost: ez volt az ifjúságod.
Hallad a Duna pergő könnyeit?
Az a kék köz az alföldi lapály ott;
pohárban szenderegnek őseid.
Emiatt a hegylánc s csúcsa fenn: a János;
nevek: Törökvész, Vérhalom, Virányos...
Amott a tó! - S a halott nyarakon
a koporsófüdél: a Badacsony.

Meg sem születettél s mindez máris óvott:
téged védtek a Kunság síkjai,
túl a Dunán a morcos kis Móroczok,
s néma rendel az anyák sírjai;
táblabírák, színészek, néma pórok
szívós sorában, léted alkotódott,
s ha szólsz, szavadban súlyos messzeség:
visszhangot ad az eltűnt nemzedék.

És el nem úzhet innen keserűség,
végzet haragja, semmi hatalom.
Kemény parancssal ideköt a hűség:
jóban vagy rosszban, mindig szabadon,
magunk törvényét vallva, senki másét,
s ha körülöttünk akár egy világ ég,
óvni magunkban s híven adni át
a fiainknak ezt a kis hazát.

Jöjj hát, tavasz! Sarjadjatok, vetések!
Virulj, Tündérvölgy, kicsi Magyarország!
Koldusnak is jó földeden az élet,
ha szebbé válik tőle a te orcád.
Költő, dalolj hát! énekelj hazádat,
mutasd föl szívét a magas világnak!
S porod fölött csak ezt véssék a fába:
"Megtette dolgát és nem élt hiába."

(Róna György 1947 március)

SZARVASI UJSÁG

TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

MESSIÁSOK

Karácsony a megváltó születésének ünnepe. Krisztus messiási alakja az elnyomottak élén áll minden időkben, amikor az elnyomott, kímélt dolgozó nép jogainak követelésére felsorakozik. Az eszme feltámadt és feltámad minden idők Messiáisaiban, akik a szenvedő emberiség igazságai mellett kiállnak. Krisztust a keleti fanatizmus fűtött irástudók istenfiának nevezték, egy különös ködképp emberfeletti varázslójának rajzolták meg. Tanait a klasszikus mese a szent biblia révén terjesztették.

Keleti mézétől megfosztva Krisztus a szenvedő, a küzdő ember, a szocialforradalmár, aki látja az akkor fennálló társadalmi rendellen: a tőkésék, azok csalásai és az üzerek ellen. A kenyér és a hal szétosztása, a kereskedők kiürítése az eszme templomából, a gazdaság nehéz mezeyorodásba jutása az eszmei irratlan ideológiája.

Hol találjuk ma a Krisztusokat? Krisztus professzionista követői az egyházak teljesítették-e Krisztus parancsait?

Támogatta-e a népet az egyház a gazdagok ellen vívott harcában, támogatta-e az üzerek bankspekulációs elleni harcában?

Nem támogatta és nem támogatta. Világlatlami erkölcsi és gazdasági erejét nem a munkásság szervezeti mellett, hanem ellene mozgósította.

Igy a bankokrácia igazgatóságát sajátj sorában a gyárosok, nagykereskedők, földbírtokosok, főurak mellett ott találjuk a főpapok nevével. És itt nincs valóságkülönbség, helyett foglal a katolikus, református, vagy unitárius főpap is a tőkésék között.

A munkás a dolgozó ember politikai és egyéb szervezeteivel küzd a krisztusi elvek gyakorlati megvalósításáért: A csanak meg itt a földön az embernek minden szépség, igazság. Az egyház ezt a világításon igyekezett és igyekezik biztosítani az emberiségnek. Így az egyház világhatalmi ideológia elnyomó tényező volt Magyarországon is a Mladách méltán kiált fel az égi karban a földi reakció nyomása alatt:

„Ah sirjatok testvéri könnyeket Gyöz a hazugság, a föld eljoesztet.”

Pedig a százezer holdakig menő gazdaságok birtokosi felemelheték volna a magyar munkást arra az életmódonra, amely őt világvilágviszonylatban elismert fizikai

és szellemi adottságai folytán megilleti.

Megtaláljuk Krisztus igazi követőit a magyar munkásság vezetőiben, akik vállalva az üldözöttséget, kínzást és mártíromságot kiálltak az emberiség vezető eszméit, sőt vállalták a halált is annak tudatában, hogy nincs feltámadás. Akik tudták, hogy a halál egyszer s mindenkorra szóló megsemmisüléssel jár ugyan, de az eszme, amitől meghaltak feltámad és örökké élni fog. Krisztust megvezették a hatalom urai. Sorsát beteljesedni látta és hirdette: Uram bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekedeznek. A tőkés írt a proletár végrehajt. Oh azóta sokszor láttuk a történelem folyamán, hogy a népet a hatalom urai önmaga elleni cselekvésre bírta. Az ökoszervezők kommunizmusban éltek, azt megfogadták Krisztus tanait a lemondást. Krisztus szolgálja az özők számára hirdették a lemondást, akiknek nem volt semmi bennük. Ha mindenki lemond, nincs magán tulajdon, csak köztulajdon van az kommunizmus. Krisztus főpapi szolgáló nem követtek és nem követik Krisztus tanait Magyarországon. 1943. évben a bankigazgatósági tagság között szerepelt a református, az unitárius tőkésék között s innen diktálták a munkásság felé a lemondást. Lemondást munkájuk eredményéről az ö jóvukra.

Az emberiség most már eljutott arra a fejlődési fokra, hogy a babonás szankciókkal ne lehessen elzárni a megismerés útjáról. Az emberiségnek meg kell ismernie a Krisztus tanainak gyakorlati megvalósítására irányuló törekvéseket még akkor is, ha álróféttai tiltják ezt. Meg kell ismerni a szocializmus eszméjét, amelynek Krisztus előharcosa volt, aki bevéste a történelembe a szocializmus első raktikus formáját a glosszator eszközökkel.

A történelem nem áll meg, de az eszme örök!

A természet célja a működés. Az ember célja a boldogság. A társadalom célja a cselekvés. Jól cselekedni csak szervezett társadalomban lehetséges s azért a legjobban megszervezett társadalom a szocialista társadalom, mert az örök krisztusi elvek alapján összegezni tudja az emberiség nagy alkotásait, megszervezi a gondolkodást és egységes fókuszba tereli a szerzett ázó emlékeket.

Külön segítyt kapnak a pedagógusok

Ismeretes, hogy MKP harcolt a pedagógusok státuseredezéséért és egyéb panaszok orvoslása érdekében Békéscsábán Szarvason, Gyulán és Békéscsábán állg pár hete hívott össze a MKP pedagógus nagygyűlést. Losonczy Géza az MKP nevében többször szólalt fel a parlamentben a nemzetgyűlésen a mostohán kezelt pedagógusok érdekében. Az MKP akciójának folytatása volt az a kulturális miniszteri értekezlet, ahol a Magyar Pedagógusok Szakszervezetének a pedagógusok státuserendezéséről szóló javaslatát tárgyalták.

Megállapították, hogy jogos az

a követelések, hogy egyenlő elbánásban részesüljenek a többi állami tisztviselővel. A státuserendezéssel véget kell vetni annak a ferde helyzetnek, hogy a pedagógusok elhagyják a katedrát, azért, hogy mint közgazdász tisztviselők jobb helyre kerüljenek.

A miniszterium a szakszervezet által benyújtott javaslatot tárgyalta. Teljes keresztülvételre azonban pénzügyi nehézségekbe ütközött és a kormányval további tárgyalást igényel. A miniszterium felhívta a Pedagógusok Szakszervezetét, legyen javaslatot addig is a pedagógusok sűrűs külön segélyezésére.

Tudják és érezték ezt a magyar népet legmélyebb és legmagyarabb szellemi vezetői s halált is felismer igazságok hangját.

Igy Ady Endre „A csillagok csillaga” megdöbbenően aktuális szimbólumai sorával hívó reménységet fejezte ki a szocializmus jövője iránt.

Sohse hull le a vörös csillag: Nap, hold, vízszel lehullott rólan S ő dolyfót a keleti égen. Sohse vörös a hulló csillag: Rózsák, lila, zöld, kék szeg [szapadt, Szeszélye az égi világnak.

Hulló csillag, hulló, hulló rogyásig Ezer eszéssel, ezer jajjal, Egy csillagból is jöhét hajnal.

Vörös csillag, ragyogj és tróseket még akkor is, ha álróféttai tiltják ezt. Meg kell ismerni a szocializmus eszméjét, amelynek Krisztus előharcosa volt, aki bevéste a történelembe a szocializmus első raktikus formáját a glosszator eszközökkel.

De a történelem költője tisztában volt azazzal is, hogy bár a magyar kérdések végző megjelítése a fejlődés kialakuló történelmi periódusában a szocializmus nemzetközi igazságú és érvényességű szempontjából, nem lehet másformájú, mint a többi országokban felismeri, hogy itt különös bajok is vannak:

Sósabbak itt a könnyek S a fájdalom is mások Ezerzer Messiások.

A magyarországon eddig csak két forradalom volt: Corvin Mátyás és II. József alatt, ki az arisztokrácia és a teokratia népeket kiirtani szándékozott.

„Magyarországon eddig csak két forradalom volt: Corvin Mátyás és II. József alatt, ki az arisztokrácia és a teokratia népeket kiirtani szándékozott.”

„Magyarországon eddig csak két forradalom volt: Corvin Mátyás és II. József alatt, ki az arisztokrácia és a teokratia népeket kiirtani szándékozott.”

Helytörténeti morzsák: anno 1946

(jan. 1-?)

- Közhírré tette az előjáróság és figyelmeztette az érdekelteket arra, hogy az 1947. évre érvényes kenyérjegyek csak azoknak adható ki, akik az újjáépítési közmunka-igazolványukat kiváltották, illetve az adott határidőre kiváltják. Órlési engedélyt is csak azok kaphatnak, akiknek közmunka-igazolványuk van.

Közmunka-igazolványt köteles minden 1886-1928 évek között született férfi és 1896-1928 évek között született nő kiváltani egészségi állapotára és gyermekei számára való tekintet nélkül.

- Sokan tudják, de még többen nem azt, hogy rend a lelke mindennek. Pedig ha mindannyian ehhez tartanánk magunkat, egészen másként festene Szarvas látképe. Ha a járdákat jobban gondoznák, az utakon nem volna sártenger. Ezért kéri az előjáróság, mindenki seperje le gondosan és rendszeresen a portája melletti járdát, hisz tisztántartásuk közérdek. Jegyezze meg mindenki: Mindennek rend a lelke!

- Sok panasz érkezik az artézi kutak miatt, melyek többsége jogos. Ezek egy részét maga a lakosság váltja ki, amely hol tudatos cselekvés, hol felelőtlen magatartás. A községi előjáróság már több esetben orvosolta a panaszokat, sőt magánszemélyek is segítettek hozzá. E helyről ismét felszólítja az előjáróság a lakosokat, hogy minden esetben tegyenek jelentést továbbra is az artézi kutakkal kapcsolatos problémákról, és külön tegyenek bejelentést a kutak rongálóirol, hogy azokat a személyeket megfelelő helyre lehessen juttatni. A rongálásra hajlamos emberek figyelmét nyomatékosan felhívja az előjáróság: a demokrácia rájuk is lesújt!

- Szigorú miniszteri rendelet jelent meg arra vonatkozóan, hogy a piacon kívül tilos eladni és venni baromfit és tojást, beleértve a kis- és nagykereskedőket is. A rendelet tehát a baromfi és tojás vételét és eladását a nyilvántartott kereskedelmi helyekre korlátozta. A rendelet megszegőit az iparigazolvány megvonásával és az áru elkobzásával büntette.

- A közelmúltban kifogásolta a helyi lap azt, hogy a község közútjai nagyon rendetlenek, gazdátlanok. Nem célunk lovagolni bizonyos

dolgokon, de kötelességünknek tartjuk az ilyen és hasonló jelenségekre való reagálást. Nem hinnénk, hogy az érdekeltek ne olvasták volna a közutakra vonatkozó észrevételünket, de meg kell mondanunk, hogy a problémát mindaddig annak tartjuk, amíg kérésünk nem teljesül. Mert nekünk demokratáknak is van ám szépérzékünk, mégpedig fejlett! Hisszük ez írás elolvasása után kérésünk nem fog pusztába hangzani, előkerülnek a lapátok és a nyírfa seprűk, mert a megújhodásnak ez egyik feltétele - zárul az írás.

- Az MKP Békésmegyében harcot indított a pedagógusok státusrendezése és egyéb panaszai rendezése érdekében. Legfontosabb követelésük az volt, hogy egyenlő elbánásban részesüljenek az állami tisztviselőkkel. Ugyanis olyan ferde helyzet alakult ki, hogy a pedagógusok kezdték elhagyni a katedrát a köztisztviselői állásért.

A kultuszminisztérium a pedagógus szakszervezet által benyújtott panaszt bár jogosnak találta, de a kérés teljesítésére egyelőre pénzügyi nehézségek miatt csak átmeneti megoldást talált, éspedig külön segélyezéssel.

- Az Anyag- és Árhivatal felhívása alapján az ország egész területén, így vármegyénkben is megindult az árelőzítés, s ezzel a lakosság egyik állandóan hangoztatott követelése valósult meg. A vizsgálatok megindítása előtt a helyi hatóságok széles körű propagandájukban felhívták a figyelmet arra, hogy álljanak a lakosok közül mind többen az ellenőrzés szolgálatába és támogassák a hatóság munkáját. Az árelőzítési csoportokba a politikai pártok, a MADISZ, az MNDSZ delegáltak tagokat, az Államrendőrség karhatalmat szolgáltatott.

Nagy lett erre a termelők és a kereskedők közötti riadalom. Kezdték érezni a kereskedők és a termelők azt, hogy a továbbiakban jó lesz vigyázni, a rendeletek szellemében cselekedni annál is inkább, mivel közben a rögtönítélő bíráskodást az árdrágítói visszaélésekre is kiterjesztette a minisztérium, arra az esetre, ha a cselekmény a gazdasági rendet súlyosan sérti.

- Hosszabb ideje figyelemmel kíséri a helyi lap a környék utasforgalmát lebonyolító autóbusz jegykezelőjét, aki több esetben bizonyosságot tett demokráciaellenességről. De amit legutóbb tett, amellet nem mehetett el a tudósító szótlánul.

A Megyei Törvényhatósági Bizottság két tagja, Urbancsok Pál és Bencsik János a bizottsági ülésre szeretett volna menni autóbusszal, azzal a

járáttal, amely napjában egyszer közlekedik. Utazásuk célját szóvá is tették, de a jegykezelő úr mit sem törődve ezzel, mást vett fel helyettük az utassal megtelt buszra. Így a megyei ülésről mindketten lemaradtak, nem képviselheték Szarvas község érdekeit.

Ehhez az esethez az újságíró (árgus) a következő megjegyzést tette: sürgősen el kell távolítani a közélet e területéről is a demokrácia ellenségeit! Így az illetékes jegykezelő urat is.

- A Gazdasági Főtanács elrendelte, hogy a következő év februárjától csak típuscipőt szabad előállítani. Luxuscipőt csak a típuscipők készítéséhez nem alkalmas bőrből szabad készíteni. A hitelvéleményező bizottság előterjesztésére 300 ezer forint hitelt folyósítanak a Szakszervezeti Tanácsnak 5.000 pár munkásbakancs készítésére.

- Oszlári Lajosné a szarvasi Szociáldemokrata Párt Nőmozgalom titkára decemberben beszámolót tartott Budapesten az első szabad Nőkongresszusról a párhelyiségben. Oszláriné többek között azt mondta: a szocialista Nőmozgalom hőskorát éli. Most kell leküzdenie a nőnek önmagában is az alacsonyabbrendűségi érzést, annál is inkább, mert a magyar vidéken már feltűnik a szebbet, jobbat akaró fiatal szocialista nők gárdája. Aki Magyarországot ismeri, annak az legyen a jelszava: akié az asszony, azé az ország!

Fiatalkorú szocialista asszonyok, ne törődjenek azzal, mit pletykálnak körülöttük, az újat akaróknak, a haladóknak mindig sokat kellett szenvedniük azért, hogy előbbre vihessék az emberiség ügyét. Feladatunk, letörni a sokszor butasággal határos nagy közömbösséget. Ha ezt jól csináljuk, tettünk felér egy forradalommal. A butaság ellen legjobb fegyver a tanítás és a tanítás. Álljunk csatasorba mi szocialista asszonyok és döntsünk a Sötétség és Világosság harca fölött a Világosság, a Háború és Béke harcát a Béke javára, a Kapitalizmus és Szocializmus harcát a Szocializmus javára fejezte beszédét Oszláriné.

- Súlyos pénzbírságot fizetnek a beszolgáltatást nem teljesítő gazdálkodók. A bírság mértéke minden nem teljesített gabona kilogramm után 1 forint. A beszolgáltatást nem teljesítő gazdálkodó minden beszolgáltatásra alkalmas terményét a helyszíni elszámoltatás során, amelyre a gazdának háztartásához feltétlenül szüksége nincs, elkobozzák. Azok a gazdák viszont, akik beszolgáltatási kötelezettségüket túlteljesítik,

pénzbeli jutalomban részesülnek: gabona-kilogrammonként 5 fillért, 10-50%-os többlet esetén 10, 50%-ot meghaladóan gabona-kilogrammonként 15 fillért kapnak.

- Az előljáróság figyelmébe! Tudjuk valamennyien, hogy Magyarországon köztársaság van, s ennek megfelelően Szarvas lakossága eleget is tett azzal, hogy a rosszemlékű királyi koronákat eltávolította. Ugyanakkor az újságíró megállapítja, hogy ennek az elemi kötelezettségének a községi előljáróság nem tett eleget. Ugyanis a háború halottainak emlékművén, amely a község háza előtt áll, még mindig ott „díszeleg” a „magasztos” pályát befutó királyi korona. Hisszük, hogy e sorok megjelenése arra fogja készíteni az előljáróságot, hogy eleget tegyen a köztársaság legelemibb követelésének.

- Egy figyelemfelkeltő írás arról tájékoztatott, hogy a Magyar Kommunista Párt a pedagógusok státuszrendezése és egyéb panaszai orvoslása végett Békés megyében, így Szarvason is pedagógus nagygyűlést hívott össze. A pedagógusok sérelmével kapcsolatban Losonczy Géza az MKP nevében már többször felszólalt a parlamentben. A nagygyűlésen megállapították, hogy jogos a pedagógusok követelése, hogy egyenlő ellátásban részesüljenek a többi állami tisztviselővel. Kinyilvánították: a státuszrendezéssel véget kell vetni annak a fura helyzetnek, hogy a pedagógusok elhagyják a katedrát, azért, hogy mint közigazgatási tisztviselők jobb helyzetbe kerüljenek.

A minisztérium a szakszervezet által benyújtott javaslatot tárgyalta, de teljes megoldására, pénzügyi nehézségek folytán, még ma sem lát lehetőséget. Viszont felhívta a kultuszminisztérium a Pedagógusok Szakszervezetét, tegyen elfogadható javaslatot legalább átmeneti megoldásként a pedagógusok sürgős külön segélyezésére.

- A Szarvasi Ujság főszerkesztője szerint, napról-napra fokozódik a dolgozók elégedetlensége a drágaság ellen. A drágaság elleni harc kapcsán az érdeklő leginkább, sikerül-e a kormánynak a drágaság letörésével a bérek és árak megbillent egyensúlyát visszaállítani, mert: „Ma ez a központi kérdés!”

Nehogy bárki is azt higgye, hogy a tömegek a drágaság fölötti elkéseredésükben nem törődnek azzal, ami a nagy politikában történik. Nagyon is tisztában vannak az emberek a politika és gazdaság összefüggésével. Sőt azt is jól látják hogy e két tényező hatékonyságát a

koalíció huzavonája is befolyásolja. Ennek ezért gyorsan véget kell vetni. Elvi nyilatkozatokkal, amelyeknek megvalósítására semmi biztosíték nincs, nem lehet beérni! A baloldali blokk nem éri be papiros s szóbeli ígéretekkel zárul az írás.

- Nyomatékosan felhívta az Anyag és Árhivatal mindazok figyelmét, akiknek nyersbőr van a birtokukban, hogy saját érdekükben ezen készleteket 8 napon belül szolgáltatassák be a kijelölt nyersbőr kereskedőknek.

- 1. Felhívja az előljárásság mindazon kereskedők figyelmét, akik üzlethelyiségekben textil, kész bőrárú, cipő, szappan, petróleum, vasárú, mezőgazdasági gépek, tüzelőanyagok, stb árusításával foglalkoznak, hogy a 177. sz. Magyar Közlönyben közzétett 35.500/1946. K. Sz. M. rendelettel elrendelt „árnyilvántartási könyv” vezetését haladéktalanul kezdjék meg.

- 2. Kereskedők üzlethelyiségeikben, kirakataikban, piaci árusok árusító helyeiken az eladási árakat a 169. sz. Magyar Közlönyben közzétett 10.100/1945. sz. M. E. sz. rendelet értelmében függesszék ki.

E rendelkezések végrehajtásának folyamaiban lévő ellenőrzése során előforduló mulasztások esetén, a mulasztást elkövetők ellen az eljárás haladéktalanul meg lesz indítva.

Az árdragítók, a lelketlen spekulánsok elleni kíméletlen harc csak akkor lesz eredményes, ha a hatóság munkájában, a mindnyájunk érdekében folyó harcban, a közönség is teljes erejével mellénk áll. Felhívja ezzel kapcsolatban az előljárásság a vásárló közönség figyelmét az alábbiakra:

1. Mielőtt vásárol tudakolja meg az árakat: nézze meg a hatósági árjegyzéket, a kirakati árjegyzék táblát, vagy magán az árún feltüntetett árjegyzést. Gondoljon arra, hogy minden eladó köteles a hatósági árakat betartani, tehát ha a vevő ezeket követeli, jogosan követel.

2. Mindenkinek saját érdeke és a köz érdeke az árdragítás és a zugpiac elleni küzdelem sikere.

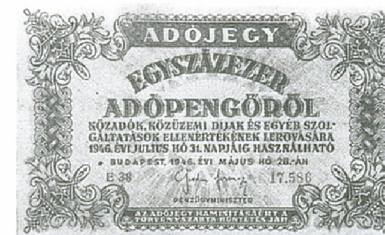
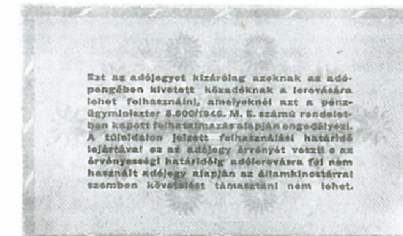
3. Ha bárki bármilyen természetű árdragítást tapasztal, hívjon rendőrt, vagy jelentse észrevételét az ellenőrnek. Ezek kötelesek rendelkezésére állani.

4. Mindennemű árdragítással kapcsolatos panaszt felvesz és azonnal felvesz és kivizsgál a helyi árellenőrzési csoport, bármikor rendelkezésére áll a közönségnek a 3. sz. közellátási irodában.

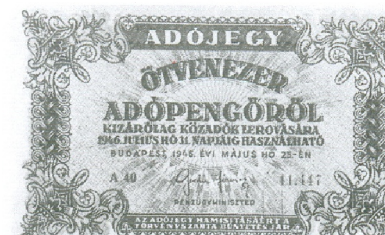
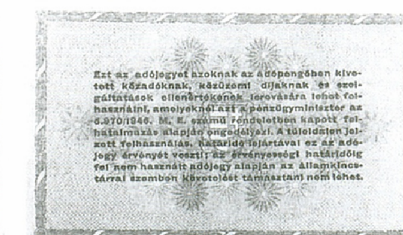
5. Senki ne feledje, hogy az árdragító úg az egyénnek, mint a köznek ellensége, haza-áruló és így bárki legyen is az kíméletet nem érdemel.

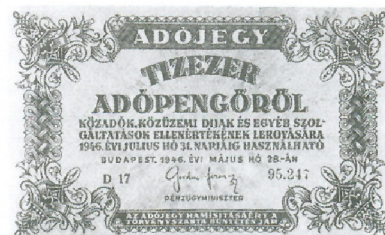
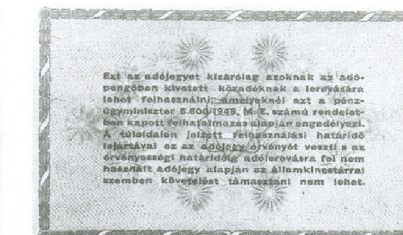
500 000 ADÓPENGŐ 1946. május 25.

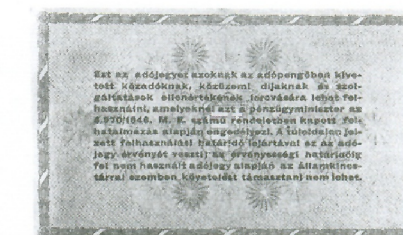
100 000 ADÓPENGŐ 1946. május 28.

50 000 ADÓPENGŐ 1946. május 25.

10 000 ADÓPENGŐ 1946. május 28.

Inflációs bankjegyek az 1945-46-os évekből

Vége az inflációnak! Megjelent a jó pénz, a forint.

Miután a háború befejezését követő másfél év folyamán a súlyos inflációs gazdasági viszonyok ellenére, külföldi segítség nélkül sikerült biztosítani a stabilizáció alapvető feltételeit, a magyar kormány a belföldi és a külföldi fizetési forgalom lebonyolítására 1946. augusztus 1-vel új valutát vezetett be. Az inflációban elértéktelenedett pengő helyére új, stabil pénzegységként a forint lépett.

100 FORINT 1946. június 3.!

Rádóczy Gyula: A legújabb kori magyar pénzek (1892-1981); Corvina Kiadó

Munkát a dolgozóknak

A háború utáni zűlés megövelte a munkanélküliséget. Ez ellen a legzigoribb harcot kell folytatnunk. Bár a magyarországi munkanélküliség arányában messze mögötte marad a jóval gazdagabb és a háborútól kevesebbet szenvedett nyugati államok munkanélküliségének, mégis az követeljük, hogy fokozottabb mértékben frányt kell vonnunk ennek leküzdésére. Ezt a harcot a stabilizáció megteremtésével kezdjük el s ha teljes siker nem is érünk el, nem volna helyes az eredményeket lebecsülni. A tényleges munkanélküliség országos viszonylatban februártól májusig nem nőtt, hanem csökkent. Több iparágban nincs elégszámú szakmunkás. Az ipari továbbképzés megkezdésére és meggyorsítására a 3 éves terv indítványával még nagyobb gondot kell fordítani. Vidéken azonban rosszabb a helyzet, mint a fővárosban. Meggyorsítottan kell továbbfejlesztenünk a vidéki munkanélküliség számát. Mezőgazdaságunkban mintegy 50.000 munkanélküli van, amelyből csak azokon a vidékeken tapasztalhatunk a földmunkás hiányt, vagy üzemek dolgozóit. A tervezési tervek csökkenni a kézműipari és földmunkás munkanélküliséget. Az 1938. évi kimutatások szerint az utolsó béke évben csupán 0,77%-a volt alacsonyabb a munkanélküliség száma mint most.

SZEDER FERENC:

Külpolitikai kérdésekben nem lehet más felfogás, mint az oroszokkal való együttműködés

A Szociáldemokrata Párt szarvasi szervezete vasárnap, augusztus 10-én választási negyedikét tartotta. A nagygyűlést Jenei Bálint járási tükár nyitotta meg. Majd Szeder Ferenc, a Szociáldemokrata Párt központi vezetőségi tagja mondotta el határozó beszédét.

Beszéde elején a háborúokozta nehézségekre mutatól rá, majd ráért a koalíció pártoknak a földrforma, az államforma és más kérdésekben való egyetértésére. De később — mint mondotta — mintha a féreg kezdte volna ki a koalíciót. Beszét a demokraciáért és az országért, mely okaitan kísérlet azokat a demokratikus vívmányokat akarta

meghúzni, amelyeket a Vörös Hadsereg hoozót számunkra". Emléte azt a koalíciós politikát, amit egyes politikusok és politikai csoportok folytattak és folytatnak még mai napig is. Ebből származtak az éleske konvencziók s ezért van csökkenés az új választásokra — mondotta, — majd felhívta a hallgatóságot, hogy olyan beállítással segítse a Szociáldemokrata Pártot, mint amilyen beállítással szolgálja az a dolgozók érdekeit.

Utána Tóth Zoltán a 3 éves tervről, a tervezési, gazdasági kérdésekről beszélt, majd arról szólt, hogy csak a buta emberek lehet félre vezetni. Jobb hitelpolitikát követelt és végül

az újításához szöve megállapította, hogy az újítás egy része nem elég, harcos szemlélet.

Román Pálné a nők nevében beszélt. Megbélyegezte azt a téves nézetet, amely azt állítja, hogy a nőknem kell politikáink. Rázzunk le magunkról a tunyasságot — hangsúlyozta — érdeklünk rá, hogy nemcsak asszonyi állatok vagyunk, mint ahogyan a biblia is írja. Nem elég, hogy csak gyermekeket szülünk, főrdöni kell jövőjünk is. Végül a 3 éves terv végrehajtására és a béke megővésére hívta fel a hallgatóság figyelmét. A jól sikerült választási győzelem Jenei Bálint járási tükár zárszóval ért véget.

Gránát robbant Ücsödön

Bolyán Imre ücsödi lakos aug. 9-én délután Komlós Sándor ücsödi építész műhelyében a háborúból visszamaradt kéigyránatot akart szét-szedni. A feszegetőtől a gránát fel-

robbant és Bolyán Imrnek bal kezétől levágta mind az öt ujját. A szerszámcsapó repeszdarabok szíve alatt a testébe hatoltak és tüdőjét

összeroncolták. A helyszínrre siető orvos, a szerencsétlenül járt embert elvezette állapötában a szentesi kórházba szállította.

A KOKSz bomlása megindult

A fővárosi sajtó hírt ad arról, hogy a KOKSz-ban a bomlás jelei mutatkoznak. Tudvalevően a KOKSz — amely szereti magát az egyetlen kereskedői érdekvédelmi fel-tüntetni — a kiskereskedőket és a nagykereskedőket is egy közös szervezet kerete közé igyekezett tömöríteni. Azonban a kiskereskedők között egyre inkább világszámú válik az, hogy érdekeik ellentétesek a nagykereskedőkével és ezért nincs is helyük a nagykereskedők által vezetett KOKSz-ban. A bomlás már mintegy 3 hónapja megkezdődött, amikor a kiskereskedők legiszabban

léző elemei megalkotották önálló, harcos szervezetüket, a KIOSZ-t. A KOKSz bomlása és a KIOSZ-erőlködése az utóbbi időkben gyorsult. A KOKSz 17 ügyvezetője közül 8-an jelentették be lemondásukat az elmúlt napokban. A Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesülete és a

Börkereskedők egyesülete szintén most vált ki a KOKSz-ból és csatlakozott a KIOSZ-hoz. A szolnoki KIOSZ csoport testületileg szakadt el a KOKSz-tól. Győrtől a kiskereskedők megalkotották a KIOSZ helyi csoportját.

Itt a 3 forintos tankönyv

Ortutay Gyula kultuszminiszter a napokban sajtógyűlést tartott, amelyen ismertette miniszteri munkáját és jövő tervét.

Örömmel adjuk tudásra azt a hírt minden dolgozónak, hiszen két ezredő öt é az első évi, amikor az egyház is részt kér a magyar demokrácia munkájában.

Mi eddig is váltig hangoztattuk, hogy egyház és demokrácia igenis megkövén egymás mellett és egyetértéssel vesszük tudomásul a püspöki kar határozatát, abban a hitében, hogy az egyház nem áll meg a megkezdett úton.

Bejelentette a miniszter, hogy össze-elkészíti az egész felsőoktatás reformját, mely egyrészen új alapokra helyezi a magyar felsőoktatás és egyetem rendszerét. Az állami tankönyvkiadásról szóló, a miniszter kiemelte, hogy

az új tankönyvek háromforintos egységárában már augusztus végén megjelennek.

Beszét a kultuszminiszter a népi kollégiumról is és kiemelte, hogy költségvetésben a népi kollégiumokra szánt összeg 4,1 millióról 14,1 millióra emelkedik.

Áldassanak meg a szerszámok

Szent István ünnepén, — így rendelkezett a püspöki konferencia. Ez más szóval annyit jelent, hogy az egyház a maga módján szünteti a hároméves terv mellé áll és isten áldását kéri a magyar nép országépítő munkájára.

amelyek a tömeggyógyászati javak termelését fokozzák és többévtől teljes felszerelés alatt a munkanélküliség teljes megszüntetését. Nem tarjuk ezt túlozónak. Megvalósításukhoz azonban erő kell. Ezt az erőt a magyar dolgozók tömegének kell megadniuk a választások során.

A munkáspártok megerősödése biztosítja a hároméves terv sikeres megvalósítását

Helytörténeti morzsák: anno 1947

(jan. 3. márc. 31.)

• Újév napján megdöbbenő hírt kapott Szarvas. Meghalt Ferting néni. Az állami népiskola életre keltője nincs többé. Mélységes részvét kísérte sírjához. Évtizedek generációi sírva búcsúztak az áldottlelkű tanítónőtől, de megsiratta egész lakosságunk. A tankerület és a tanulók valóságos virágerdővel borították el a drága halottat takaró rideg rögöket.

• A szegény emberek közül többen azzal a panasszal mentek a Szarvasi Újság szerkesztőségébe, mert a helybeli fakereskedők nem hajlandók személyenként két mázsánál kevesebb tűzifát kimérni. Volt közöttük, akárcsak a többieknél is olyan, akinek több apró gyermeke fázott otthon. Nem beszélve arról, hogy nem mindenkinek volt elegendő pénze egy-egy alkalommal, így csupán néhány 10 kg-nyit tudott vásárolni. Az újságíró (Sz.A.) szerint ilyen jelenség nem engedhető meg a demokráciában. Arra figyelmezteti a fakereskedőket: a tűzzel nem jó játszani.

• Czeperkó urat, az Árpád-szálló bérlőjét megkérte valaki, hogy kirakatába egy kézzel rajzolt MADISZ vonatkozású meghívót tehessenek ki. Ő azonban felháborodva tiltakozott, éppen hogy ki nem dobta a kérelmezőt, noha más szervezetek ugyanilyen, támogatásra buzdító plakátjait más helyen is lehetett látni a kirakatokban.

Igaz, ami igaz. Czeperkó úrnak mint bérlőnek joga volt a fenti kérést megtagadni. Viszont nem felejtjük el, hogy Czeperkó úr a felszabadulás után más hangon beszélt, annyira félt, hogy még az orrát sem merte kidugni. A reakció lovagja a csatorna mélyén remegett. De azóta, változtak az idők. Annyira azért nem, hogy az Árpád-szálló ajtajára ismét felkerüljön - Czeperkó úr támogatásával „Zsidóknak belépni tilos!” c. tiltó tábla, méghozzá németül is.

• Részlet Szakasits Árpád egyik ünnepi beszédéből: „Folytatnunk kell a harcot kíméletlenül és keményen a magyar úri világ ellen, a magyar reakció ellen és építenünk kell következetesen, buzgón és lelkesen a magunk új világát. Nem alkuhatunk, nincs alku. Csak balra és balra mehetünk. Tisztán kell látnunk, hogy a történelem nagy útja a szocializmus felé visz, s erről az útról az árulás bűne nélkül letérni nem lehet. Az árulókat kilököjük

sorainkból, megyünk előre a szocializmus szabad útján. Megyünk előre, megingathatatlanul.”

• Közhírré tette a lap, hogy az MKP által országosan rendezett „Szabad Föld téli esték” megindultak Szarvason is, a Szent István Otthonban. Előadók voltak: gazdasági tanárok, lelkészek, pártaktivisták, közéleti emberek. A Szabad Föld téli esték hetenként lett megtartva.

• A rangok és címek eltörléséről szóló rendelet megjelenése előtt a községi képviselőtestület határozatot hozott, melynek értelmében a „grófi” utcaneveken a gróf szót törölni fogja. Ennek már közel egy esztendeje, de az utcanevek nem változtak semmit. Úgy gondoljuk, ideje volna már a fenti határozatot a gyakorlatban is megvalósítani. Pl. így: Csáky utca, Andrássy utca adja tudunkra az újságíró.

• Le a vitézekkel c. rövidke írás azt kifogásolja, hogy Elefánti Jenő úr háza kapuján a vitéz jelző továbbra is szerepel, pedig jó volna tudnia, hogy az idő elhaladt e titulus felett, ezért lekaparhatná a réztábláról a rosszmúltú jelzőcskét.

• A szarvasi Baloldali Blokk pártjai és a Szakszervezetek a legnagyobb felháborodással értesültek a Magyar Köztársaság ellen szőtt galád és bűnös összeesküvésről. Türelmetlen folytatja a memorandum -, hogy az elmúlt reakciós Magyarország visszavárái és lakosai veszélyeztetni próbálják a dolgozó magyar nép keserves szenvedésének árán kivívott szabadságát és jobb jövőjét.

„Követeljük, hogy az összeesküvés értelmi szerzői és vezetői halállal lakoljanak! De minden résztvevője olyan elvetendő büntetésben részesüljön, hogy egyszer és mindenkorra elmenjen a kedve az ilyen ostoba és káros kísérletezésektől. „

Magyar Kommunista Párt, Nemzeti Parasztpárt, Szociáldemokrata Párt, Szakszervezetek.

• Az igazságügyi minisztérium a magyar háborús bűnösök közül kikérte Zerinvári Szilárd volt országgyűlési képviselőt, aki akkor Volksteinben élt, avégből, hogy a magyar bíróság a vádlottak padjára juttatva feleljen népellenes bűneiért.

- A Nyugatra távozottak külön igazoló bizottsága hirdetményben hívta fel a lakosságot, hogy az alant felsorolt személyek január 25-én jelenjenek igazodás végett a községházán: Lustyik János sofőr, Barecz János művész és Lohner Józsefné háztartásbeli szarvasi lakosok. A bizottság elnöke Csernák Mihály kérte a lakosokat, hogy jelentkezzenek írásban azon személyek, akik bármit tudnak a közölt szarvasi lakosok olyan magatartásáról, amely a magyar nép érdekeit sértette vagy sérti.

- Méreteiben óriási kiterjedésű „hólabdatéboly”(?) ütötte fel a fejét nemcsak Szarvason, hanem a járás többi községeiben is. Ezen szerzteágazó, úgyszólván minden társadalmi réteget felölelő megmozdulás olyan gazdagodási mániába sodorta a tömegeket, hogy ha a hatóság nem fog idejében felfigyelni az ilyen csalásra felépített mozgalomra, félő, hogy nem csupán a munka iránti vonzalom, de a demokrácia iránti jóindulat is komoly csorbát szenvedhet. Megállapítás szerint ennek a „tébolynak” komoly politikai háttere van. Elvonni a dolgozó réteg figyelmét az alkotó tevékenységtől, a tunyáság és nemtörődömség posványába taszítani. (M.F.)

- Szarvas dolgozó társadalma megdöbbenéssel és mélységes felháborodással értesült az újabb és minden eddig megvalósuló köztársaság-ellenes összeesküvésről. Csak hogy elkerülte valami nagyon lényeges dolog a figyelmüket, éspedig az, hogy a demokrácia rendfenntartó és államvédelmi szervei nem órák, hanem percek alatt végeznének az ilyen kísérletekkel. A horthysta tisztak tehát rosszul ítélik meg az erőviszonyokat. Megvalósult tervük hatalmas károkat okozott volna a fiatal magyar demokráciánknak.

Éppen ezért a szarvasi Nemzeti Bizottság követeli, hogy az igazságszolgáltatás kíméletlen erővel sújtsa le a hitványokra. De ez csak úgy lehetséges, ha a bíróságokról végre kikerülnek a régi rend népellenes bírói, akik eddig igen enyhén bántak el az igazi bűnözőkkel. Követeljük a valóban demokratikus bíróságok felállítását és az összeesküvés példás megtorlását! Bízunk az igazságügyi miniszter úrban: Szarvasi Nemzeti Bizottság.

- Dr. Kerényi Miksa szarvasi orvos a Szarvasi Ujság 1947. 3. számában a sajtótörvény 20. §-ára hivatkozva az alábbi helyreigazító nyilatkozatot tette:

Valótlan, hogy a demokrácia álarcába bújva csak hizott bikáért vagyok hajlandó a szegény beteget kezelni, mert szerintem ez a demokrácia

lényege, hogy a demokrácia álarcába bújva félrevezettem volna a jóhiszemű polgárokat, hogy garázdálkodás címén bármi is tett volna ellenem a hatóság, hogy a háború áldozatainak csak 10.000 pengő fizetése ellenében adtam volna orvosi bizonyítványokat, hogy a vallásosságot álarcnak használtam volna, és végül, hogy a dohány az én tulajdonomat képezte volna.

Mindezeket cáfolja, hogy mint magánorvos a betegeimet a szakszervezet útmutatásai alapján közös megegyezéssel megállapított ellenértékért kezelem. Egyébként a cikk rágalmozó és becsületsértő kitételei miatt a bűnvádi eljárást a felelős személy ellen megindítom... (Aláírás).

- Egyik 1947. év januári vasárnap reggel a helybeli ótemplomi őrszoba mennyezete és a toronysüveg faszerkezete kigyulladt, mert a szél visszafújta a kályha szikráit a kéménylyukakon át. A tűzoltók két tűzoltókocsival és fecskendővel azonnal kivonultak, s a harangot félreverték... Azok közül, akik a helyszínen megjelentek, akkor még senki sem hitte volna, hogy a tornyot meg lehet menteni, mert az orkánszerű szélben sűrű füst gomolygott elő a torony minden nyílásából. Nehezítette nagyon a mentést a nagy fagy, a jegesedés. Csak emberi segítséggel lehetett a létrákat felállítani, s mozgatni. A tűzoltók ötletessége és önfeláldozó munkája mentette meg a közel két óráig tartó küzdelmet. Akár kb. ezer forintot tett ki. Délre az esemény helyét a lakosság segítségével sikerült rendbe hozni. A templom tűz ellen biztosítva volt.

- Eljegyzés. Kiss Erzsébet, okl. tanítónő (Gádosor) és Palov József tanár (Szarvas) jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

- Levél a szerkesztőhöz. E néhány sor közzétételét kérem a magam és asszonytársaim nevében. „Szeretném az MNDSZ szarvasi szervezete minden tagjának a kezét szeretettel megszorítani, azért az áldozatos és fáradtságos munkáért, amit értünk, hadbavonultakért és özvegyekért tettek. Nekünk anyáknak gyermekünk a kincsünk és ha valaki gyermekeinkben igyekszik segíteni és azoknak örömet szerezni, azt mi örökre a szívünkbe zárjuk. Az MNDSZ ezt tette és mi soha meg nem szűnő szeretettel gondolunk arra az asszonytáborra, amely ily nemes célt tűzött maga elé. Köszönjük mindazoknak a jószívű adakozást, akik nemes adományaikkal lehetővé tették, hogy sok meztelen gyermekcipőhöz, ruhához jusson.” Aláírás: özv. Maccsik Mihályné háromgyermekes anyja.

- Megalakult a Gyermekbarátok Országos Egyesületének szarvasi csoportja, amely 1947. januárjában kezdte meg nevelő tevékenységét minden dolgozó gyermeke, a haladó szellemi polgárság és a földművesség fiai és leányai számára. Acél az, hogy haladó szellemi nevelést biztosítson a falun és a városban minden dolgozó gyermekének - a tudás fejlesztése szórakozva -, új szellemű kultúrával. Ebben minden gyerek szerephez juthat, hogy kialakulhasson egyénisége. A gyerekek nevelését és szórakoztatását a mesemondó Zsazsa nénire és Józsi bácsira bízta. A részvételi korhatár 14 év volt.

- Lenin halálának 23. évfordulójáról Szarvason is méltó keretek között emlékeztek meg a Turul Moziban. Az ünnepélyt dr. Gergely István elvtárs, járási főjegyző nyitotta meg a Szociáldemokrata Párt képviseletében. Az emlékünnepelele zárószavait is ő mondta. Az eseményről készített tudósítás megjegyző sora: „A hallgatóság sorai csakis a fizikai dolgozókból kerültek ki, míg ellenben Szarvas elég széles rétegű értelmiségi dolgozóit jóformán egy-két tagja képviselte. Ez számunkra érthetetlen jelenség, felveti bennünk a gondolatot, hogy „miért?” tartja távol magát az értelmiség akkor, mikor haladásról van szó.”

- Szarvas község képviselőtestülete februárban tartott rendkívüli közgyűlésén határozatilag kimondta a Gyoma-tiszaugyi, illetve Kondoros-békéscsabai vasútvonal építésének szükségességét, s egyhangú határozattal fordult a közlekedésügyi miniszterhez, hogy a 3 éves terv keretében ezen szükséges vasútépitést is valósítsa meg.

A vezető jegyző rámutatott a vasútvonal kiépítésének szükségességére, mind gazdaságilag, mind kulturális szempontból és megemlítette, hogy e vasútvonal megépítése már 1902-ben szükségesnek látszott.

- Eredményre vezettek azok a már hetek óta folyó tárgyalások, melyek a Szakmaközi Bizottság, a politikai pártok küldöttei és Szarvas község vezetői között a munkanélküliség megszüntetése érdekében folyt. A helybeli szempontok figyelembevételével nagyjából Szombathely példáját követte Szarvas. Hatalmas apparátussal megindultak a közmunkák a község középületeinek, közútjainak, járdáinak, csatornáinak javításával, illetve ezek építésével. Ennek kapcsán újították fel a mentelepet is. Szarvas község dolgozó társadalma annak tudatában, hogy a munkanélküliség felszámolása szociális követelmény, mindannyiunk érdeke, bízott benne, hogy megoldja a munkanélküliség problémáját.

- Az Újbirtokosok és Földhözjuttatottak Országos Szövetsége (UFOSZ) a szakszervezeti székházban gyűlést tartott, melyet Valastyán Pál nyitott meg, aki beszédében kérte az államot mielőbb nyújtson anyagi támogatást a szövetség tagjainak erő- és munkagépek, valamint gabonavetőmag vásárlásra, hogy általuk az ország kenyere még inkább biztosított legyen. Az UFOSZ taglétszáma akkor még csak 237 fő volt.

A gyűlés ezt követően elfogadta Bobvos Györgynek azt az indítványát, hogy a központhoz felterjesztést tegyenek az ún. mezőtúri földút helyén műút létesítésére, hogy általa könnyebbé váljon az ottani nagykiterjedésű rizstelep termékeinek szállíthatósága és a létesítendő cukorgyár forgalmának lebonyolítása.

- A Szarvasi Ujság 1946-ban közölte, hogy Bencsik István mg-i középiskolai igazgatót B listázták, s amely bizottságban két kisgazdapárti és egy szakszervi küldött volt. A két kisgazdapárti javaslattal a határozat jogerős lett. Mi akkor felháborodtunk a reakció ekkora merészségén, s nem tudtuk (szakszervezet), hogy a reakció földalatti összeesküvést merészel előkészíteni. Azóta a B listázások kulisszatitkaira is fény derült. Nevezetesen, hogy ugyanaz a szellem B listázta Bencsiket, amely visszavételre első helyen jelölte András Sándor vezérőrnagyot a „Földalatti Fővezérség” egyik tagját. Ez annak ellenére megtörtént, hogy a Paraszt, a Kommunista, a Szociáldemokrata Párt és a Szakszervezet határozottan követelte a volt igazgató visszahelyezését. Bencsik Istvánt végül is 1947-ben állásába visszavették és folytatta a középiskola vezetését. A reakció tehát ezúttal is vereséget szenvedett és a demokratikus haladás kerekedett felül fejeződik be a történet.

- A Protestáns Nőszövetség a műsoros farsangzáró teadélutánját az Árvaházban tartotta. A hatalmas díszterem dugig megtelt vendégekkel. Fasang Árpád igemagyarázata után az evangélikus egyházi vegyes karnak ifj. Lipták Mihály karnagy vezetésével előadott egyházi énekei és magyar népdalai, szavaltatok, egyfelvonásos vígjátékok tették változatossá a tartalmas műsort.

Chován József csabacsüdi lelkész a tőle megszokott rendkívüli szellemességgel, kifigurázó történetekkel mindvégig szórakoztatta a nagyérdeműt.

- Farsang utolsó vasárnapján a Kommunista Párt szarvasi szervezetének kultur- és rendezőgárdája alapos előkészülettel megrendezett

jelmezbállal búcsúztatta az 1947. évi farsangot. A ragyogóan feldíszített Árpád-szálló várta a vendégeket, akiket pedig hatalmas transzparenszek, ötágú vörös csillag, óriásbetűs feliratok üdvözöltek. A bált rengeteg jelmezes tarkította. Éjfél után kezdődött a jelmez-szépségszerzés, amelynek első díja egy likőrös készlet, második díja egy pár zokni volt.

Ezután rövid üdvözlőbeszéd következett, melyet a Magyar Kommunista Párt nevében Cserei Pál járási titkár tartott, rámutatva arra, hogy a paraszt, az ipari munkás és az értelmiség láthatóan jól megérti egymást, amikor így együtt szórakozik, ezért remélhető, hogy így lesz ez a közéletben is. Ezt kívánja az egész magyar nemzet érdeke. A nagy tetszést kiváltó beszéd után a megjelentek fellángolt kedvvel vetették magukat bele a táncba, amely kora reggelig tartott.

- A Függetlenségi Frontba tömörült pártok és a Szakszervezetek Szarvason 1947. február 24-én ezt a határozatot hozták:

A Függetlenségi Front pártjainak szarvasi szervezetei és a Szakszervezetek egységesen elítélik a Köztársaság elleni galád összeesküvést. Követelik, hogy az összeesküvés értelmi szerzőire halálbüntetést szabjon ki a bíróság és minden résztvevőjét szigorú büntetéssel sújtja.

Továbbá követelik, hogy a Független Kisgazda Pártba befurakodott összeesküvőket és az összeesküvésben közvetve résztvevőket és azok pártfogóit a párt soraiból azonnali hatállyal távolítsák el. Mi minden erőnkkel...

Független Kisgazda Párt, Nemzeti Parasztpárt, Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, Szakszervezetek.

- Megalakult a Barátság SE mezítlás csapata. Kéri az edző a fiatalokat, jelentkezzenek minden szerdán és szombaton este a Gimnázium tornatermében az edzésre.

- A helyi beruházások és a munkások foglalkoztatása ügyében tanácskozást folytatott bizottság elhatározta, hogy a társadalom valamennyi tagját, aki munkaképes és keresete vagy vagyona van, a szükséges anyagi alaphoz hozzájárulásra kéri fel. Néhány példa: heti 50 forintig 1%, 151-200 forintig 3%, 250 forintot felül 6%.

A kereseti adófizetésre kötelezett foglalkozások után a havi kereseti adó 120 %-a fizetendő 4 hónapig, amely az évi kereseti adó 10%-ának felel meg. Legalább 5 munkást állandóan foglalkoztatók dolgozóinak munkabére után 2%-ot fizetnek.

Szeszesitalok fogyasztása, minden belépőjegyhez kötött előadás, táncmulatság, labdarúgó-mérkőzés után az érdekeltekkel külön közlendő összegek.

Háztulajdon esetén lakószobánként, és üzlethelyiség után havi 5 forint.

Földtulajdon után kataszteri tisztajövedelem minden koronája után 4 hónapot át 20 fillér. A hozzájárulás fizetése elvileg önkéntes volt.

- Fájdalom, de igaz, hogy Szarvason a komolyabb művészi események nem annyira hozták lázba a nagyérdemű közönséget, mint pl. a sorozatos táncmulatságok, álarcos bálók. A cikk írója (Deme Dezső) szerint ennek oka egyszerűen az, hogy nem szeretünk tanulni, kulturálódni, művészibb eseményekben lelni a gyönyörűségünket. Külföldön a munkások ezrei komolyzenei eseményeken vesznek részt, itt pedig még a jómódúakat sem érdekli a komolyabb zenei műsor. Számos előadás teljes anyagi kudarccal zárul, némely esetben a helyi zenekarok szívességből játszanak.

- A Gazdasági Főtanács határozata alapján tavaszi műtrágyaakció lebonyolítása vált lehetővé. Az akció keretében kiosztható pétisó és szuperfoszfát műtrágya szántóföldi növénytermesztési célokra fordítható. A műtrágya az állam által vállalt árhozzájárulás segítségével méltányos áron kerül kiosztásra, mégpedig papírszakokba csomagolva és a helyszínrre szállítva. A lebonyolítást a vármegyei m. áll. gazdasági felügyelőség végzi.

- Az 1947. március 15-i ünnepélyek műsora: de. 10 órakor ifjúsági ünnepély a Kossuth Lajos téren.

Himnusz

Petőfi S.: Nemzeti dal. Szavalja: Szabó Lajos

Énekel: a Tanítónőképző énekkara

Ünnepi beszéd. Tartja: Gémes István

Móra L.: Március van. Szavalja: Janurik Judit

Szózat.

Este 7 órakor az Árpád-szálló nagytermében:

Himnusz

Petőfi S.: Nemzeti dal. Szavalja: Valach János

Ünnepi beszéd. Tartja: Krón Ferenc

Ady E.: Az Isten harsonája. Előadja a MKP szavalókórusa

Népdalokat énekel: a N.I.SZ. énekkara

Részlet Sárközi Gy.: Dózsa c. drámájából. Előadja: a MADISZ

Ady E.: Amárciusi naphoz. Szavalja: Kiszely Mihályné

Novák: Zászlóbontás. Énekli: a Szarvasi Dalkar
 Ady E.: Atűz márciusra. Szavalja: Paluska András
 Részlet Katona J.: Bánk bán. Előadja a gimnázium önképzőköre
 Kalocsavidéki párnatánc, muzsikál: Bogdán Gy. cigányzenekara
 Szózat.

- Beharangozó: Szabó László sakkvilágbajnok márciusban a Gimnázium tornatermében 40-50 ellenféllel szimultán versenyt tart. Azok a sakkozók, akik a versenyben részt akarnak venni Podmaniczki üzletében 3 forint nevezési díj ellenében jelentkezzenek.

- A Nemzeti Bizottság kérésére a MÁV elhatározta, hogy előreláthatóan a tavasz folyamán vegyes járatokat indít Orosháza és Szarvas között. Ez pedig nemcsak személyek, hanem piaci termékek szállítására is alkalmas lesz, mert általa a termelők kedvezőbb áron és gyorsabban szállíthatják termékeiket a hozzájuk közeleső piacokra, s ezáltal pedig ellene lesz az árdragításnak.

- A Magyar Kommunista Párt II. járási konferenciájának szarvasi gyűlésén Janurik Mihály elnökölt, akinek javaslatára díszelnökké Rákosi Mátyást, Gerő Ernőt és Rajk Lászlót választották. Ezután Keleti Ferenc vármegyei titkár tartott több mint két órás beszédet, melynek bevezetőjében három igen nagy eseményt emelt ki: a földreform, a stabilizáció és a közigazgatás megtisztítása. Büszkén mondta: most már jó a pénzünk, mert a csak 6 %-os fedezetű csehszlovák pénzzel és a nemzetközileg elfogadott 17-os fedezettel szemben aranyban és devizában 68 % erejéig van fedezve, s így a svájci frank után a legjobb fedezetű az 1946. december óta forgalomban lévő 1.000 millió forintunk.

Az ipari termelés a háború előttinek a 65 %-át máris elérte. Különösen a textilgyártás terén volt nagy a haladás. A gazdasági kérdéseket követően politikai kérdések taglalására tért rá az előadó. Ebben a kisgazdapárt vezetését kritizálta erősen, mert annak vezetését itt nem a parasztok végzik.

Cserei Pál járási titkár megállapította, hogy a közigazgatás megtisztítása rendben végbement, de elkeseredetten látja, hogy az eltávolítottak lassan kezdenek visszazivárogni.

A beszámolót a népművelés vonalán elért eredményekkel és azzal az ígérettel fejezte be, hogy a jövőben még jobb és tökéletesebb munkát fog a párt végezni. Majd pedig Janurik Mihály elnök zárszavai következtek.

- A helybeli Járási Ipartestület márciusban tartotta meg tisztújítással egybekötött évi rendes közgyűlését. Bárány Mihály elnök megnyitója után Kiss Mihály ipartestületi vezető jegyző terjesztette elő az előljárási évi jelentését. Kiszely Antal számvevő a zárszámadást és költség előirányzatot mutatta be, amit a közgyűlés elfogadott és a felelős személyek részére a felmentvényt megadta. Majd Petendi Gyula korelnök elnökle mellett a tisztújításra került sor, amelyben abszolút többséggel elnöknek Kontra Sándort, alelnöknek Veigely Jánost, számvevőnek Szirony Pál cipészt, Szirony Pál asztalost és Kornidesz Sámuelét választották meg. Ipartestületi Szék elnökének Petendi Gyula, alelnöknek Piáček Pál szücsöt választották, három rendes és három póttaggal.

- Kerekes II. szarvasi labdarugó kiállítása kapcsán történt észrevétel, megjegyezés és bírálat a tudósítótól: „Vannak annyira fanatizált szurkolók is köztük igen sok a magukat demokratáknak és úri embereknek nevező egyének -, akik emberi mivoltukból kivetkőzve a legocsmányabb szavakkal illetik a bírót, az ellenfél játékosát és mindenkit, aki csak ellenkező véleményt nyilvánít. Itt a vezetőség is hibás, mert az ilyen egyéneket a rendezőségnek kellene rendre utasítani még akkor is, ha „úri emberekről” van szó. Igaz, hogy olyan rendezőkkel ezt nehéz végrehajtani, akik szintén elragadtatják magukat. A szándékosan sportszerűtlen játékost pedig örökre tiltsák el a labdarúgástól.”

(ápr. 1. jún. 30.)

- Felhívta a Hatósági Munkaközvetítő Hivatal vezetője Szarvas község összes iparosát és kereskedőjét, hogy a már foglalkoztatott munkásokat és alkalmazottakat nyilvántartás végett jelentsék be a hivatal irodájában. Úgyszintén felhívást tett a hatósági Munkaközvetítő Iroda vezetője, hogy minden iparos és kereskedő a szükséges munkaerőt csakis a Munkaközvetítő Iroda útján szerezzék be, mert ennek megkerülése törvényszegés és súlyos büntetést von maga után.

- A Magyar Nők Demokratikus Szövetsége és a Nemzeti Segély szarvasi bizottsága bölcsőde létesítését határozta el. Ott, ahol a gyermek megnyugtató környezetben, jó felügyelet mellett biztonságban lehet, egészségesen fejlődhet. Szükségét látták a bölcsőde mellett olyan járási csecsemőotthont is létrehozni, ahol a veszélyeztetett csecsemők kaphatnak néhány napos orvosi, diétás és egyéb ellátást.

Az illetékes szervek ezen intézmények felállításához komoly anyagi segítséggel is hozzájárultak. Ez azonban még nem volt elég, ezért a fenti bizottságok, további támogatás végett a lakossághoz fordultak, amely pénzbeli vagy természetbeni hozzájárulás egyaránt lehetett.

- Folyó év márciusában megtartott rendes évi közgyűlésén a Méhészkör tagjai egy emléktáblával díszített szép N.B. méhkaptárt ajándékoztak Patonai János tanító, méhészköri elnöknek. Beleznay Béla alelnök a kaptár átadása alkalmával a kör nevében köszönetet mondott az elnöknek azért az önzetlen munkáért, amit elnökké választása, azaz 10 esztendő óta végzett a Méhészkör érdekében minden díjazás nélkül. Patonai elnök meghatott szavakkal köszönte meg a megbecsülést és a nem várt ajándékot.

- A Magyar Kommunista Párt helyi szervezete a felszabadulás ünnepén nagygyűlést tartott a Kossuth téren. Janurik Mihály megnyitó és üdvözlő szavai után Apró Antal nemzetgyűlési képviselő, az MKP politikai bizottságának tagja tartott az időszerű politikai kérdésekről beszédet. Átadva Szarvas lakosságának Rákosi Mátyás üdvözlését. Beszédét Apró Antal a már egy éve tartó válságokkal kezdte. Hangsúlyozta, hogy a Kisgazda Pártnak semmi köze a válsághoz, akárcsak a kommunistáknak. Szerencséje a magyar demokráciának, hogy erőskező belügyminisztere és egységes szilárd pártja a kommunista párt leleplezte és elfojtotta az összeesküvést. Sorsát Kovács Béla a kisgazdapárt országos főtitkára nem kerülhette el. Ma már felgöngyölítették az összeesküvést, több százan le vannak tartóztatva. A kisgazdapárt „lekozmálta” magát. A kisgazdapárttal való koalíciónk olyan mint egy rosszul sikerült házasság, amelyben az egyik félnek van egy udvarlója, aki azt állandóan csábítgatja. Ez az udvarló, a magyar reakció.

Mint folytatta, a magyar demokrácia nemzetközi hitele megnőtt az eddigi munkája alapján. Sehol Európában nem sikerült úgy a stabilizáció mint nálunk. Pénzünket Zürichben jól jegyzik. Megindult az ezüst 5 forintosok verése. Ajóvátételt becsületesen teljesítjük.

A továbbiakban a mezőgazdaság és az egyházak helyzetét elemezte Apró Antal. Kijelentette: Mi nem vagyunk egyházellenesek, a kommunisták közül sokan járnak templomba és imádkoznak, de akik nem vallásosak, azokat nem kötelezhetjük egyházi adó fizetésére. Ezután a nagygyűlés Janurik Mihály záró szavaival véget ért.

- A szarvasi rendőrség nyomozóosztálya őrizetbe vette Madarász Pál szarvasi sertéskereskedőt, aki 10 sertést akart összesen kb. 8 mázsa súlyban Pomáz községbe szállítani Krizsán István és András János tehergépkocsiján. Ehhez a szállítási igazolványt is meghamisította. Tettét a rendőrségen beismerte. Madarász Pál ellen közokirat-hamisítás és a közellátás érdekeit sértő cselekmény miatt eljárás indult.

- A Magyar Nők Demokratikus Szövetségének Központi Vezetősége 10 db egészségvédelmi vándorautót indított az alföldi megyékbe, melyekből egy autó Szarvasra jött, szakorvosok, védőnők és szociális előadó kíséretében. Arendelés a rászorultaknak teljesen díjmentes volt.

- Nagy napja volt áprilisban a szarvasi járás parasztságának. Parasztpárti zászló avatására került sor, amely örömmünnepen megjelent Erdei Ferenc a Nemzeti Parasztpárt országos főtitkára. Ő volt a demokratikus Magyarország első belügyminisztere. Régi szövetkezeti szakember és társadalomtudós, aki soha nem szakadt el attól a makói parasztháztól, amelyben nevelkedett. Az egyértelmű tiszta paraszti politika megtestesítője, aki azt vallotta, hogy átmeneti tömegsikeréért nem szabad egy pillanatig sem kockára tenni a nagy célt: a parasztság gazdasági, kulturális és politikai felszabadítását.

- A közellátási miniszter nyíregyházi beszédében kijelentette: Ha a júniusi becslés szerint úgy látom, hogy a gabonatermés legalább 6 mázsat eléri, úgy az a célom, hogy felszabadítom a gabona beszolgáltatását.

- A járási parasztnap délelőtti műsora: zenés ébresztő, a zászló templomi felszentelése, színpompás felvonulás lovas bandériummal és székértáborral, karénekek, szavalatok, zászlóanya beszéde és zászlószeg-beverés. Vacsora után reggelig tartó tánc a párhelyiségben.

- A Magyar Kommunista Párt helyi Pártbizottsága kizárta a pártból Gyurik Mihály fuvarost, aki részegen megtámadta és szidalmazta az utcán Bartos Pál ny. ev. lelkészt.

Továbbá kizárta soraiból Babinszky Istvánt, aki a húsvéti ünnepek alatt a „Kulacs” vendéglőben részegen a kommunista párt nevében beszélt felelőtlenül.

• Aszarvasi evangélikus egyház képviselőtestületének áprilisi gyűlésén öt pályázó közül titkos szavazással Székács Sámuel és Bártfay Kelló Gusztávot jelölte az ótemplomi egyik megüresedett lelkesi állásra. Kettőjük közül a püspök és az esperes választ, ha pedig ők nem gyakorolják e jogukat, az egyházi közgyűlés dönt.

• A Budapesten megjelenő Slaboda c. szlovák lap 1947. április 12-i számában azt írta, hogy minden áttelepítésre jelentkezett és most visszalépő magyarországi szlováknak számolnia kell azzal, hogy függetlenül a visszajelentkezéstől, házába szlovákiai magyart telepítenek. Illetékes helyen viszont megállapították, hogy ez az állítás alaptalan. A magyarországi szlovákok áttelepítése önkéntes, akik nem települnek ki, még ha korábban jelentkeztek is, teljes jogú állampolgárok maradnak, és mindennemű vagyonukat háborítatlanul birtokukban hagyják.

• Balogh István államtitkár községünk Egyház és demokrácia címen előadást tartott, amelyben így nyilatkozott: Nem szabad elfelejteni, hogy azt a szabadságot, amelyben ma az egyház részesül, ajándékba kaptuk és ezért nekünk leborulva kell hálát adnunk az Isten előtt. Részük van ebben elsősorban a pártoknak, amelyek kezdettől fogva nem indítottak harcot az egyház ellen. Ennek köszönhető, hogy az egyházat valójában nincs ki ellen megvédeni. Vannak természetesen hibák is, de megvan a törekvés, hogy demokráciánk e vadhajtásait lenyesegeesse. Egyet látnunk kell folytatta -, hogy talán nincs még egy ország a világon, ahol akkora vallásszabadság volna, mint nálunk. A templomok nyitva vannak s benne az egyházfik szabadon végezhetik munkájukat. Az iskolákban hitoktatás folyik, s az állam fizeti a hitoktatókat. A demokrácia ezért az egyháztól bizalmat, türelmet és jó indulatú kritikát vár zárult az előadás.

• A Nemzeti Bizottság határozatilag hívta fel mind az egyesületeket, mind a közintézményeket, hogy ahonnét még nem távolították el a királyi koronát, ezen határozatnak mielőbb tegyenek eleget.

• Hatalmas betűkkel írott cím alatt közölte a Szarvasi Ujság: A fasiszta összeesküvők főtárgyalásán Jankó Péter tanácselnök megállapította, hogy a vádiratban foglaltak beigazolást nyertek. Ezért bejelenti, hogy a népbíróság Donáth Györgyöt, Dálnoki Verest és András Sándort halálra, Szentmiklósi Istvánt és Arany Bálintot életfogytiglani kényszermunkára ítélte.

• Feledi Jánost a márciusi népmegmozdulások alkalmával elmozdították a Hangya Szövetkezet üzletvezetői tisztségéből. De a reakció néhány hónappal később puccsszerűen visszahelyezte állásába a közismerten népellenes Feledit. Erre a dolgozók szerinti igazságtalanságra tömeges felvonulást rendeztek, hogy követelésüknek érvényt szerezzenek ami sikerült is.

Azonnali hatállyal eltávolították a fent nevezett személyt nemcsak az állásából, hanem Békésszentandrásról is. Lemondatták az egész szövetkezet vezetőségét azzal, hogy az új tisztikar személyi összetételéről majd közgyűlés dönt. Ezt az eseményt figyelmeztetésnek szánták a dolgozók nemcsak Békésszentandráson, hanem Szarvason is.

• Gyors cselekvés, avagy... című, figyelemre készítő írás: Az illetékes szervek, az Ellenőrző Bizottság Szarvasról való eltávozása után a községháza előtt téglából kirakott ótágú csillagot már el is tüntették.

• Legyen szabad megjegyeznünk: néhány hónappal ezelőtt e lap hasábjain hívtuk fel éppen ezeknek a szerveknek a figyelmét a szintén községháza előtt, s az emlékoszlopon pöffeszkedő királyi koronára. Ez akkor süket fülekre talált. Kérdezzük, mi ez? Az illetékes szervek talán a „dicsőséges” királyságot szívesebben látnák, mint mondjuk az öt világrészlet békés együttműködésre hívó csillag jelképet?

• Magyar-szlovák lakosságcsere kezdete Szarvason. A lakosságcsere végrehajtásaként április 8-án egyszerre indultak meg a kitelepítő vonatok Csehszlovákiából Magyarországra és viszont. 8-ától 14 napon át Pitvaros, Nyíregyháza és Szlovákkomlós, 23-ától kezdve pedig Békéscsaba, Mezöberény, Medgyesegyháza, Kondoros, Gyöngyös és Szarvas telepítési helyekről naponta két szerelvény vitte a kitelepülőket és kettő hozta a betelepülőket. Április 8-ától június végéig összesen 3.600 szlovák család települ ki Magyarországról.

• Az első tizenhárom összeesküvő pere befejeződik és közeledik az ítélet, adta tudtára a Szarvasi Ujság olvasóinak az MKP járási titkára, Cserei Pál. Részletek a szerző idevonatkozó Ítélet előtt... c. nevezett újságban megjelent írásából: „A vádlottak padján ülnek, ők az urak, akik szolgasorsban tartottak minket. Akik, irántunk érzett vak gyűlöletből háborúba, pusztulásba taszították az országot. A csendőrséget akarták visszaállítani. Mi az endrődi sortűzre emlékezünk és arra a sok száz

munkásra, parasztra, akiket véresre vertek, örök nyomorékká kínoztak 1937-ben a szarvasi csendőrlaktanyában. Ez a bokát összeverő úri társaság, pozícióinak védelmében a múltban éppen úgy, mint ma, hajlandó vérbe és lángborítani a világot. Velük szemben állunk mi, a nép óriás többsége, és mi békét, nyugalmat, munkát akarunk. Akettől azonban kizárja egymást. Aki a népet szereti, meg kell tanulnia gyűlölni a nép ellenségeit. S az ítéletre váró összeesküvők a nép ellenségei. Éppen ezért mondjuk: vagy ők vagy a nép! Éppen ezért követeljük: halál rájuk!”

- Szarvas községben, a Deák Ferenc utcán nagypénteken éjjel az őrszemes rendőr lőtt fejsebbel a gyalogjárdán hanyatt fekvő Bertók Pál szarvasi lakos közismert népszerű sportedzőt. Bertók még élt, azonban a rendőr kérdésére csak hörgő, értelmetlen hangokat tudott adni, majd rövidesen meghalt. A haláleset körülményeinek tisztázására a gyulai államügyészség is kiszállt. A nyomozás megindult. A gyilkost 10 évi kényszermunkára és politikai jogainak öt évre való felfüggesztésére ítélte a budapesti kerületi szovjet hadbírósa Milovitor elnök vezetésével.

- A község vezető jegyzőjétől kapott tájékoztatás szerint, a közmunkák keretében csatornatisztítást naponta átlag 50, utcaparkírozást, fásítást szintén 50 munkás végez. A Tessedik téren (ma: Főtér) még egy sor fát ültetnek és kb. 1.500 facsemetét ültetnek el a község belterületén. Ezzel kapcsolatosan kérte az előjáróság a lakosságot, a csemetéket óvják meg a kártevőktől és a kecskék rágásaitól. Továbbra is szigorúan tilos a haszonállatok közúton és környékén való legeltetése. Nemcsak állattelkobzás, hanem pénzbüntetés, sőt elzárás is jár érte.

- Négyosztályos kereskedelmi középiskola megindítását határozta el a Vajda Péter Gimnázium vezetősége a kereskedelmi miniszter támogatásával. Meginduló iskolából 1947-ben egyelőre az első osztály nyitná meg a középiskolát végzett fiúk és lányok számára. A kereskedelmi középiskola elvégzése a postához, a vasúthoz, pénzintézetekhez, gazdasági vállalatokhoz, valamint a közgazdasági egyetemre való felvételre készít elő.

- Szarvas lakosságának régen óhajtott kívánsága valósul meg azzal, hogy a Mávaut újabb vonalon autóbusz járatot létesít rövidesen Orosháza-Csabacsüd-Szarvas útvonalon, amennyiben a gépjárművek elkészítését valamilyen körülmény nem gátolja. A Mávaut azt is elhatározta, hogy a Szentese-Szarvas-Gyoma-Debrecen útvonalon még a nyár folyamán járatot indít.

- Schierl Sándor, volt budapesti textilkereskedőt a szarvasi rendőrség bűnügyi nyomozó csoportja Orosházán elfogta. Schierl iparügyi miniszteri biztos tejhatalmú megbízottként végigzsarolta az egész országot. Az észlelt szabálytalanságokat tetemes hallgatási díj ellenében hajlandó volt „elnézni”. Ezzel a módszerrel zsarolta a malomtulajdonosokat is. Cinkostársa, mint értelmi szerző szerepelt az ügyben Juhász István a gyulai iparügyi miniszteri biztos volt, akinek hatóságát éppen abban az időben számolták fel. Schierl Sándor a gyulai népbírósa tagja is volt 1946-ban - a Polgári Demokrata Párt részéről. Gyulára Gömöri Endre és Déri Ferenc régi ismerősei révén jutott s utána kezdte „intézni”, úgymond, a nép ügyeit.

- Új tavaszi seregszemle volt a harmadik szabad május elsejének ünnepe Szarvason. Már korán reggel ünnepi színt öltött az egész település. Hatalmas tömegek gyűltek össze a vásártéren, ahonnan rendezett, zárt sorokban vonultak a sportpályára töméntelen mennyiségű jelszóval. A sportpályán Hódási Ernő, a Szakmaközi Bizottság elnöke nyitotta meg az ünnepélyt. Ezt követően Keresztes Mihály főispán tartott ünnepi beszédet, amely közül néhány részletet érdemes kiemelni”. „Mi a legmagyarabb réteg, a parasztság, munkásság, haladó értelmiség megbízásából építjük ezt az országot, nekünk van a legnagyobb jogunk a hazafiságról beszélni... Melyik a hazafiság? Az-e, amely tervszerűen épít, vagy pedig az, amely tervszerűen rombol?... Féltékenyen kell örködnünk az ifjúság felett, mert a demokrácia olyan lesz, amilyené az ifjúságot neveljük... Fő agitációs eszközünk ellenségeinknek, hogy magántulajdon ellenesek vagyunk. Van-e nagyobb magántulajdon, mint az ember élete? S ezzel rabló módon gazdálkodott a 25 esztendő rendszer. És vajon nem a magántulajdont erősítettük-e, amikor a parasztság kezébe adtuk a földet?” Majd a hároméves terv jelentőségével foglalkozott Keresztes főispán. Az ünnepi beszéd után kultúrműsor és táncmulatság következett a Színház épületében.

- Miért veszedelmes a felnőttekre és gyermekekre a vallásellenes sajtó? Milyen eszközökkel dolgozhatom ezek káros hatása ellen, mint nevelőnő?

Ilyen kérdéseket tettek fel a hitoktatók a szarvasi tanítónőképző növendékeinek. Ezekre kérdez az újságíró is: Van-e a demokráciában vallásellenes sajtó? Válasz: minden józan gondolkodású ember tudja, hogy ilyen nincs, ezt a demokrácia eleve kizárja és aki ilyenről ír, az tudatos ellensége a magyar dolgozóknak, a magyar nemzetnek. Nyilvánvaló - folytatja -, hogy itt a klerikális reakció mesterkedéséről van szó és csak azon csodálkozunk, hogy az egyébként demokratikusnak ismert iskolaigazgató

mindezeket nem veszi észre? Neki igazán tudnia kellene, ez nem csupán a demokráciának árt, de nem használ az egyháznak sem. Tudja mindenki, hogy a közelmúltban az egyház és a demokratikus pártok; elsősorban a Kommunista Párt között a kapcsolatok elmélyültek és pedig azért, hogy a széles néprétegek kulturális és gazdasági érdekeit hathatósabban vigyük előbbre. És íme egy szűklátókörű hitoktató a mély és őszinte együttműködésben zavart próbál kelteni!

- Rövidke hírben értesíti az újság Szarvas lakosságát, hogy 1947. április 27-én megalakult Szarvason a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetség helyi csoportja. Szövetség tagjai lehetnek: volt munkaszolgálatosok, demokratikus felfogás mellett, felekezetre, nemre, pártállásra való tekintet nélkül.

- Szarvas község képviselőtestülete áprilisban tartott rendes ülésén a község kertészévé őt pályázó közül, Varga János szarvasi kertész választotta meg.

Az előjáróság indítványára a hároméves terv keretén belül, kétmillió forintot szavazott meg kislakások építésére.

Foglalkozott még a testület külterületi postai kézbesítéssel.

- A békéscsabai Alföldi Népújság májusi számában Választunk vagy jelölünk c. cikkében így ír: Szarvason mindenki papot akar választani. Mindenki beleszól már ebbe a kérdésbe, de legfőképpen foglalkoznak e kérdéssel azok, akiknek a legkevesebb közük van hozzá.

Nem lényegtelen folytatja a cikkíró -, hogy a jelöltek háta mögé miként sorakozik a választók tömege. Ezen a téren Székács Sámuel vezet. Neki van eddig a legnagyobb pártja és pedig azért, mert a parasztság saját jelöltjének vallja. Ebből nem tudni, hogy Székács politikus vagy pap. Ha neki van a legnagyobb pártja, akkor nyilván politikus, azonban papválasztásról van szó. Fura helyzet...

Mi asszonyok, a szóban forgó cikkekre reagálva kijelentjük: mi anyák, asszonyok papot akarunk választani, nem pedig politikust, aki az egyház köntösében politikai harcokban vesz részt. Ha Székács úr politikai téren kívánja kifejteni tevékenységét, ám tegye, ez ellen semmi kifogásunk, de papnak papot választunk és pedig, aki a hívek szolgálatában állt eddig is, nem pedig politikai pártok exponense volt. Ezért mi nők Zátonyi (Zvara) Pál lelkészt kívánjuk pásztorunknak, nem pedig Székács Sámuel politikust fejezi be az asszonyok, anyák nevében: Mórocz Endréné.

- Május első vasárnapján az Árpád-szálló FÉKOSZ helyiségében méltóképpen ünnepelték meg az Anyák napját, közel 400 gyermek részvételével. A rendezvényt az MKP agilis asszonyai szervezték, az MNDSZ és a Szociáldemokrata Párt segítségével. A gyermekeket és a szülőket különféle édességekkel, kávéval és üdítőkkel kínálták.

- Ki a falura! Ezzel a jelszóval indultak ki Pünkösdkor a kommunisták, akárcsak az ország más helyén, Szarvason is, felvilágosító munkájukra. A Magyar Kommunista Párt helyi szervezetének legjobbjai keresték fel otthonukban az értelmiséget, a parasztot, a kisparasztot, kiskereskedőt, hogy meghallgassák közvetlenül sérelmeiket, kikérjék véleményüket, vagyis azért, hogy a már így szerzett tapasztalatok alapján folytathassák további tevékenységüket. Kéri a pártszervezet, fogadja szeretettel mindenki őket, mert nem pártcélokat, hanem egyetemes emberi és nemzeti érdekeket szolgálnak ezzel is!

- A grófi földön járva... Forró augusztusi nap szórta sugarait szerte a határra, amikor kint jártunk Szarvas északkeleti részén fekvő Bolza gróf volt birtokán, ahol most e föld jogos tulajdonosai, az újgazdák művelik az életet adó magyar földet.

Kint jártunkban sok minden eszünkbe ötlük. Elsősorban is az, hogy hosszú évszázadokon keresztül a most saját földjét művelő parasztok elődjei jobbagyként robotoltak, hogy „legyen enni kevés kenyérük”. Robotoltak, húzták az igát éjjel-nappal s ha néhány órára pihenni tértek, egymás hegyén-hátán heverték, mint odvas farakás, sötét odúikban. Nyomorban születtek, nyomorban pusztultak el s ha lázadni mertek embertelen sorsuk miatt karóba húzták őket a gróf urak fizetett zsoldosai. S a későbbi „boldog Ferenc Józsefi idők”-ben a csendőrpuskák tussai kínozták halálra az emberi sorsot követő parasztokat. S amíg a parasztok robotoltak-pusztultak, a gróf urak dőzsöltek és henyéltek pompában úszó kastélyaikban, melynek minden kövéhez a parasztok verejtéke tapadt.

Ilyen gondolatok foglalkoztattak bennünket, amíg a jobbagyok által taposott poros úton megyünk, amely most egy új világba vezet bennünket.

- 1947. május 17-én ismét északifény volt látható éjfél körül. Az előző 1938. január 25-én volt észlelhető Szarvason, de akkor sokkal erősebb mértékben. Mindkettő bíborpiros színeződésben jelent meg.

- 1947. május 18-án a Szociáldemokrata Párt női tagozata zászlóbontó ünnepséget rendezett a piactéren. Az ünnepséget Oszlári Lajosné nyitotta meg, majd a szarvasi Dalkar a Fel szocialisták c. dalt énekelte el. Majd Paluska Györgyné, a Nőszervezet elnöke emelkedett szólásra, hogy üdvözölje a pártok és a társadalmi szervek képviselőit, valamint a többi megjelentet. Ezt követte Lehoczki Anna az SZDP országgyűlési képviselő ünnepi szónoklata és zárta az ünnepséget a Himnusz alatti zászlóbontás (zászlóánya Tusják Pálné).

- Itt az új ötforintos, adta tudunkra az újság. A Magyar Nemzeti Bank megkezdte az új ötforintos ezüstérmék forgalombahozatalát. Az érmén Kossuth Lajos jobbra néző képmása van. Az érem körirata: Magyar Köztársaság. Átmérője 32 milliméter, súlya 12 gramm. A bankok és pénzügyintézetek korlátlanul, magánosok 250 forintig kötelesek elfogadni.

- Május elején az özszzakszervezetek vacsorát rendeztek az Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet épületében, melyre a pártok, a községi előljáróság és a különböző egyesületek vezetőit hívták meg. Figyelemre méltó esemény volt ez Szarvas egész társadalmának, mert a leghivatottabbak fejtették ki véleményüket a hároméves államigazgatási tervvel kapcsolatban, s hangzottak el javaslatok a község gazdasági és kulturális felemelése érdekében.

- Pünkösöd első napján zászlót bontottak a szarvasi postások. A helyi szervezet elnökének üdvözlő szavai után a Postás Szabad Szakszervezet szegedi kerületének titkára beszélt a szervezeti élet jelentőségéről. Majd Krón Ferenc ev. lelkész méltatta a zászlóbontás jelentőségét. Mint mondta: a zászló szimbóluma a harcnak, küzdelemnek és magasratörésnek. Utána Csenki Sándor, a helyi posta főnöke emelkedett szólásra. Zászlóanyának Patkós Jánosnért kérték fel.

- Pünkösöd vasárnapján megalakult Szarvason is a Népi Kollégiumot Építő Mozgalom és ha a lelkes fiatal pedagógusokat, akik fáradságot nem kímélve szervezik az új Tessedik Sámuel Népi Kollégiumot, Szarvas és a járás népe csak kis erkölcsi vagy anyagi támogatással fogja segíteni, akkor ezért a segítségért évről-évre mind több és boldogabb magyar diák és később értelmiségi ember fog hálás köszönetet mondani nemcsak szóval, hanem tettekkel is zárul a tudósítás.

- Kardos Gyula szarvasi lakos egyik tavaszi estefelé kicsit megpihenni bedőlt az állomás-körül gyepre, s pihenés közben elaludt. A helybeli kóbor cigányok közelébe lopakodtak és nadrágjának zsebéből kivettek több száz forintot. A tettest még aznap elfogták Mohácsi Borbála személyében.

- Májusban a szarvasi ev. egyház hívei papot választottak. A három jelölt közül a korábbi tiltakozás ellenére Székács Sámuel került be nagy többséggel. Most már csak azt szeretnék tudni az ellenzők: Székács úr a Kisgazdapártnak, vagy ev. egyháznak lett a papja? - kérdi az érdekelt hívek nevében a tudósító is.

- Hosszabb ideje kísérik figyelemmel Szarvas-betlehem lakosai az artézi kútjuk körüli állapotokat. Jóhiszeműen arra gondoltak, hogy majd csak feltűnik az illetékeseknek az ott látható áldatlan állapot. De nem! Arról van szó, hogy a nevezett helyen lévő kút vízcsapja rossz és a víz állandóan folyik, ugyanakkor a zöldpázsiti és a Michna-féle kút környékén lévő lakosság egy része vízhiányban szenved. Egyben felhívják a tisztiorvos figyelmét arra, hogy a kút környéke rendkívül mocskos, sőt a megrekedt kútvízben már lovakat is fürösztenek.

- Nagyszerűen szerepelt a Szarvasi Dalkar a VI. Balatoni Országos Dalosversenyen. Különösen akkor, ha figyelembe vesszük azt, hogy ennek a nagy múltú, de kis taglétszámú dalkarnak, amelynek ez alkalommal számos kiváló énekest kellett mellőzni és hogy a versenyen kétszerte több tagból álló énekkarral kellett felvennie a versenyt, feljutni az 5. helyre. Ezáltal Szarvasnak újabb dicsőséget szereztek.

- A Szarvasi Ujság címloldaláról kiemelten. „Őszintén megmondom, ha a parlamentben, ahol éppen elegenden nyüzsögnek azok, kiket Nagy Ferenc és Kovács Béla hoztak be, nehézségeink lesznek, akkor a népre fogunk apellálni és új választásokat kérünk” mondotta a miniszterelnök-helyettes, Rákosi Mátyás a Bugaci-pusztá és környéke parasztsága előtt 1947. júniusában.

- A szarvasi Nemzeti Bizottság május 31-én tartott rendkívüli ülésen Litauszki András (MKP) bizottsági tag azt javasolta, hogy forduljon a bizottság a magyar kormányhoz és követelje a Magyar Nemzeti Bank és a három legnagyobb bank azonnali államosítását.

A bizottság többsége hozzájárult ezen javaslatához, csupán a Kiszgazdapárt delegáltjai nem foglaltak állást a bankok államosítása mellett, arra való hivatkozással, hogy a pártközpontjuknak még ebben a kérdésben nincs kialakult álláspontja. Akövetelés e nélkül ment el a kormányhoz.

- Lapzártakor érkezett jelentés szerint a Szovjetunióban raboskodó hadifoglyok első csoportja, mintegy ezer fő Máramarosról elindult Debrecen felé, 1947. június elején.

- Folyó év tavaszán Sziraczi Sándor szarvasi lakos feljelentést tett a kapitányságon, hogy lakásának raktárából 16 mázsa rizst és ugyanannyi rizskorpát loptak el. Gyanúja egyik lakója, Jánosik Mihály szarvasi asztalosmesterre irányult. A nyomozás azonban tovább folyt, Jánosikot sem hagyva figyelmen kívül. Ahogy a gyanúsítási kör szűkült, úgy lett egyre több a terhelő bizonyíték az asztalosmester körül. Jánosik Mihályt amint őrizetbe vették, az elébe tárt többérték bizonyítékok alapján kénytelen volt beismerő vallomást tenni. Ekkor derült ki az is, hogy a vádlott a rizsen kívül hagymagot is eltulajdonított, melyet a szarvasi magkereskedőknek adott el. A tettes folyamatosan dézsmálta a magtárt, a zsákmányt pedig szürkület és pirkadat idején szállította az orgazdákhoz. A közismerten büntetett előéletű tettes 13.000 Ft kárt okozott Sziraczi Sándornak.

- Szöknek a hazaárulók -, kiemelt cím. Budapesten nyilvánosságra került, hogy a T.Ház kiszgazdapárti elnöke, Varga Béla napok óta nyomtalanul eltűnt. Hiába keresték és várták, a Kiszgazdapárt elnöke nem jelent meg a párt nagyfontosságú politikai ülésén. A lakásán az érdeklődőknek azt mondták, valószínű Balatonbogláron tartózkodik. És így is volt, de onnan az előző este két személyi titkárával eltávozott valahová. Általános lett az a vélemény, hogy Nagy Ferenchez hasonlóan, ő is megszökött. Ekkorára mint becstelen hazaárulókat, a Kiszgazda Párt kizárta sorából. Apártelnöki tisztet ideiglenesen Dobi István töltötte be.

- A pénzügyminisztérium tervezete szerint a vagyontöbblet-dézsmával az 1939 és 1947 között keletkezett vagyonszaporulatot megadóztatják. Ennek az adónak az a célja, hogy a harácsolással szerzett vagyonokat az egész ország érdekét szolgáló hároméves terv végrehajtására fordítsa. Eredetileg 50.000 forintot terveztek a mentességi határt a vagyondézsmával. Ettől azonban elálltak, mivel ez az összeg sok kisembert érintett volna. Ezért javasolta az MKP politikai bizottsága, hogy a mentességi határt 75.000

forintra emeljék. Az egyszerű vagyondézsa kulcsát 5-25 százalékban jelölte meg a pénzügyminisztérium. A 25 százalékos kulcs csak az egész nagy vagyonnál jöhetett számításba.

- Kerekes III. ügye foglalkoztatta hosszabb időn át Szarvas község futballszerető közönségét, s a kerületi fegyelmi egyesbírót. Arról van szó, hogy a Vasas elleni mérkőzés napján, amikor is Kerekes III. betegsége miatt fekvőbeteg volt, behívást kapott a kerületi válogatottba, ahová természetesen nem mehetett el. Rosszindulatú és alaptalan feljelentés folytán azzal vádolták Kerekest és az egyesületet, hogy Kerekes a Vasas mérkőzésen játszott, holott mindenki tanúsíthatja, hogy ezen a mérkőzésen nem Kerekes III., hanem Kovács játszott. Tulajdonképpen az egész ügy mozgatója Galáth úr, a MAFC intézője volt, éspedig azért, mert az SZSE nem volt hajlandó a MAFC mérkőzést „elveszíteni”.

- 15.000 forintot szavazott meg Szarvas község a Népi Kollégiumnak. A kollégium szállást, ellátást és házi nevelést is nyújt azon szegény szülők tehetséges gyermekei számára, akik szüleik anyagi gondjai miatt szinte képtelenek középiskolába járni, nem is beszélve az egyetemről. Szarvas ime példát mutatott, most már csak a járás többi községeinek megértése szükséges, hogy kövessék a jó példát zárul a hír.

- A szarvasi Nemzeti Bizottság június 15-i rendes ülésén az alábbi határozatot hozta: a Nemzeti Bizottság felháborodva vette tudomásul, hazaárulók voltak a magyar köztársasági kormány tagjai között. Ezért követeli, hogy ki kell szűrni a közélet minden területéről az összeesküvőket és azok cimboráit! Nem tűrhetők, hogy a magyar nemzetgyűlésen továbbra is lehessenek olyanok, akik a hazaárulókat próbálják menteni. Nem engedhető meg, hogy a magyar parasztság, munkásság közt ellentéteket szítsanak, hogy visszaállítsák régi uralmukat és újra nyúzhassák a magyar dolgozókat.

- Az 1947. június 20-ig Szarvasra hazaérkezett hadifoglyok: Benczur István, dr. Marsal János, Gróf György, Kiss Kálmán, Csányi János, Jánovszki Mihály, Lénárd Roszik György, Urbancsok János, Pljesovszki János és Kálvinszki Ottó. Útban hazafelé: Paulik Mihály.

- 1947. június 27-ig hazatért szarvasi hadifoglyok: Abonyi András, Szebegyinszki János és Batta György. Hírt hozott: Darida Sámuel.

- Pénzügyminiszeri rendelet értelmében akárcsak máshol, Szarvason is vasárnap és más ünnepnapon a dohánykisárudák csak inspekciós szolgálatot tarthatnak reggel 9 órától déli 1 óráig. A trafikokban ki lesz függesztve az inspekciót tartók névsora.

- Szentes és Szarvas környékén a gazdasági rendőrség rajtaütés során őrizetbe vette Adamik Mária, Csicsely Pálné, Weisz György, Weisz Ernőné és Prjevara Györgyné szarvasi lakosokat. Ezek a jómadarak tojástartó ládákban rendszeresen csempészték lisztet és fehérkenyeret a fővárosba és feketeáron bocsátották forgalomba. Az árdrágítókat átadták az államügyészségnek, ahol döntenek a munkásság verejtekén élők sorsa felett.

- Kiszely György szarvasi lakos, a helyi Kiszgazda Párt jól ismert tagja, a Munkaerőközvetítő Hivatal megkerülésével alkalmazott munkásokat. Az illetékes hatóság ezért őt 5 napi elzárásra, illetve 50 forintra átváltoztatható pénzbírságra büntette. Megérdemelte! És meg is érdemli mindenki, aki füttyül a demokráciára, s annak ellensége. Az ilyenek még szigorúbb büntetést is megérdemelnének a tudósító véleménye szerint.

(júl. 1. szept. 30.)

- A Magyar Kommunista Párt helyi szervezete értekezletre hívta össze a szarvasi pedagógusokat. Az értekezleten Kollár Mihály, az MKP szarvasi szervezetének elnöke ismertette az MKP harcát, melyet a pedagógusok státuszrendezéséért, életszínvonaluk emeléséért folytat. Frecska Miklós a régi és az új nevelési módszerekről tartott előadást. A pedagógusok nevében dr. Nádor Jenő gimn. igazgató mondott köszönetet azért a harcért, melyet az MKP vív a pedagógus társadalom életszínvonalának emeléséért.

- Mi történik a szarvasi piacon (?), jogos kérdést teszik fel mostanában a helybeli lakosok, mivel már a legszükségesebb élelmiszert sem tudják megvenni a bérükből. Ugyanakkor a fővárosban a drágaság letörésére indított akciók az élelmiszerek árát jelentősen csökkentik. Itt pedig oda jutottunk - fogyatja az írás -, hogy ma már a munkás és a tisztviselő felesége irtózva gondol arra, hogy a piacra kellene mennie. Tűrhetetlen ez annál is inkább, mivel a szarvasi piacra kerülő áru itt terem a környéken, nincs, vagy alig van szállítási költsége. De nem lehet elmenni szó nélkül amellest a

közömbösség mellett sem, melyet az illetékesek részéről tapasztalunk. Ez a felelőtlen magatartás pedig bátorítást vált ki a spekulánsokban, akik nemcsak a fogyasztót, hanem a termelőt is megkárosítják, becsapják. A drágaság úgy törhető le, ha szigorú harcot indítunk a spekulánsok ellen és keményen büntetjük őket.

- A Magyar Kommunista Párt szarvasi szervezete akciót kezdett, hogy Szarvas olvasni szerető közönségét hívás és olcsó könyvekkel lássa el. A legnagyobb magyar könyvkiadóval a „Szikrával” folytatott tárgyalás eredményeképpen rövidesen megérkeznek a kiadó összes szépirodalmi, tudományos és társadalmi munkái. A könyvek kedvezményes áron és részletre is kaphatóak lesznek. Az MKP részéről a könyvüzlet vezetését Varjas Pálné fogja végezni.

- Megjegyzések az Alföldi Népújság „Látogatás a szarvasi Krakkóban” c. cikkéhez.

Az illetékesek igen helyesen jártak el, amikor községünk ezen negyedét meglepetésszerűen átvizsgálták. Azonban nem tartjuk szerencsésnek azt a beállítást, ahogyan a fent jelzett lap társunk riportjában így ír: „... Az éjszaka sötétjében lassan kibontakozik előttünk a magyar társadalom szégyene, a cigánynegyed. Itt tanyáz a környék alvilága.”

Valóban szégyen, hogy ilyen nyomortanyák kialakulhattak, de az az elmúlt társadalmi rend szégyene. Hozzá kell azonban fűznünk, hogy a „szarvasi Krakkó alvilágával azonosítani mégsem ildomos a becsületes dolgozókat, akik az elmúltban is és a jelenben is munkával keresik kenyerüket és a házuk tája sem szennyes, legfeljebb szegényes. Ugyancsak nem helyes az angyalöldi alvilágot azonosítani Angyalöld dolgozóival. S mondjuk meg őszintén: a belvárosban akad éppen elég „bűnöző”, aki ugyan nem fizikai, hanem erkölcsi „piszok”-ban él”. (Cs.P.)

- A Filyó-féle iskolánál lévő kút környékén lakók panaszkodtak, hogy már évek óta ihatatlan az egyébként is igen rossz állapotban lévő kút vize. Tehát a kút megjavítása mindinkább sürget közegészségügyi szempontból is, mert az iskolába járó gyermekeknek nincs ivóvizük. Már ugyan panaszt tettünk ebben az ügyben, de az süket fülekre talált. Éppen ezért most a nyilvánosság előtt már nemcsak kérjük, de követeljük is a Filyó-féle kút sürgős megjavítását! Előre megmondjuk: semmiféle magyarázkodásnak helye nincs, csupán annak van helye, hogy az illetékesek gyorsan mozogjanak, ha a lakosság érdeke így kívánja. Hisszük, hogy így lesz!

- A szarvasi MNDSZ vezetősége pártértekezletet hívott össze a hadifoglyok és a Szlovákiából áttelepítettek fogadásának és segélyezésének megbeszélése céljából. Ezen az ülésen határozta el a szarvasi vasútállomáson példaadóan együttműködő koalíciós fogolyfogadó szervezet, amely minden zökkenő nélkül végzi nemes és áldozatos munkáját, hogy valamennyien egyforma szeretettel fogadják a hazatérőket és a szeretetadományokban egyformán vesznek részt.

- Anapokban vonta felelősségre a szarvasi járás főjegyzője, mint I. fokú rendőri büntetőbíró Tóth János, közismert sertéskereskedő, Borgulya János és Litauszki János szarvasi lakosokat, akik a Munkaközvetítő Hivatal megkerülésével alkalmaztak munkásokat. A büntetőbíró mindhármukat pénzelvonásra, ennek behajthatatlansága esetén pedig elzárásra ítélte.

- Szarvas II. belterületének óvónője, Nagy Erzsébet új pedagógiai módszereivel tűnt ki a kartársai közül. Gondolt egy nagyot: mit vesződjék ő a mások gyermekeivel oly sokat, egyszerűsíti a „nevelési” módszert.

Ilyen egyszerűsítésnek a verést alkalmazta, melynek következményeként néhány szülő nem engedte a gyermekét óvodába. A másik módszer a gyermekek sötét fákamrába zárása volt. E két „nevelési” módszeren túl önhatalmúlag látogatási tilalmat vezetett be egyes személyeknél. Egy bizalmas beszélgetése alkalmával ezeket mondta: „... nem marad ez a helyzet így..., mert a választáskor más lesz a helyzet és aki most az úr, mi fogunk a fejére ütni.”

Mi folytatja a tollforgató a következőket ajánljuk Nagy Erzsébetnek: Pedagógiai módszereit egyszerűen alkalmazhatja, mondjuk egy malacsürhénél. Ami pedig a véleményét illeti: gondolja, hogy a munkásgyermekek sorozatos verése után lesz módjában másnak is a fejére ütni? Alig hisszük. Mindenesetre az óvónőre az illetékesek figyelmét felhívjuk.

- A szarvasi Tessedik Sámuel Népi Kollégium szervezői nevében hálás köszönetet mondott Deme Dezső tanár Békésvármegye főispánjának és alispánjának, hogy két évre átengedte a járási főjegyzőség palotáját a Népi Kollégium céljára. A sok helyi huzavona után végül is a vármegyének kellett az intézmény segítségére sietni, hogy a szarvasi közöny a kollégium irányába feloldódjon.

- Krsnyák Pál, szarvasi gabonakereskedőtől, aki a helyi Kisgazda Párt egyik vezetőségi tagja, visszavonták a gyűjtőkereskedői kijelölést, mert a múlt évben az állam által rábízott terményekkel nem tudott kellőképpen elszámolni.

- Hosszú hónapok óta szemléli Szarvas lakossága azt a tehetetlen vergődést, ami a helyi téglagyár körül folyik. Ezalatt a gyár áll és pusztul. Nem értik az emberek, hogy a tulajdonosok nem sajnálják a nemzet szempontjából is igen fontos érték megsemmisülését? Már pedig ez esetben a magántőke komolyan kivehetné részét az újjáépítésben. Vajon miért nem teszi? kérdezia tudósító.

- A Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetségének szarvasi szervezete 1947. július 6-án tartotta zászlóbontó nagygyűlését. A gyűlésen részt vettek Szarvas község előljárói, a demokratikus pártok és egyéb egyesületek vezetői.

A Himnusz eléneklése után Fekete János a szövetség helyi csoportjának elnöke megnyitójában visszapillantást tett Horthy 25 éves reakciós uralmára. Utána Kádár László, a szövetség központi alelnöke ismertette a szövetség célkitűzéseit. A tetszést kiváltó beszéd után Erdős Tihamér honvéd százados a szövetség eddigi működését ismertette. Beszéde alatt a közönség egyperces néma felállással áldozott a kaposvári és jászberényi mártírok emlékének. Kijelentette: „Legyen vége az aranyborjú imádatnak, az oktalan harácsolásnak és tanuljunk a múlt keserves példájából.” Ezt követően Baráth István r. főhadnagy, a gyűlés díszelnöke szólott, majd Krón Ferenc a Kisgazda Párt nevében bélyegezte meg a múlt embertelen üldözéseit.

Eperjesi Eiler András a Szociál Demokrata Párt nevében kijelentette, hogy „a zsidóság üldözése mindig együtt járt a szocializmus üldözésével.” Janurik Mihály, a Kommunista Párt részéről üdvözölte a zászlóbontó ünnepélyt. Végül Keszt László záróbeszédében annak a reményének adott kifejezést, hogy ezen gyűlés is segített eloszlatni a fasiszta rendszer hazug tanait.

- E helyi lap főszerkesztője ellátogatott a szarvasi Földműves Szövetkezetbe, hogy eddigi munkája és jövőbeni terve iránt érdeklődjön. Demeter János szövetkezeti ügyvezető elmondta, hogy 1945 decemberében alakították a szövetkezetet, akiknek tagjai valamennyien újgazdák voltak, 80 kh rizsfölddel és 50 kh szikes legelővel. Nehéz körülmények között

jutottak el idáig, de megérte. A tagság megértő erkölcsi és anyagi támogatásával 1946-ban tovább fejlesztettük a rizstermelést. Ennek érdekében a tagok az osztalékról is lemondtak.

Jövőre további 50 kat. holdat szándékozunk bevonni a termelésbe, részben a már elavult rizsföldek helyén. Terve van a szövetkezetnek egy húskonzervgyár és egy hűtőház létesítésére fejezte be az ügyvezető.

- Az a hír kapott szárnyra Szarvason, hogy Brachna János kéményseprőt fogságból való hazatérése után a Magyar Kommunista Párt tagjai sorába felvette. A pártszervezet kérte annak tudomásul vételét, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. Az egész tehát költött hír.

- Aszentesi rendőrkapitányság arról értesítette a szarvasi kapitányságot, hogy a szentesi kórházban Csordás Ilona szarvasi lakos súlyos állapotban fekszik tiltott műtét következményeként. A nyomozás megállapította, hogy a műtétet Szabó Andrásné hajtotta végre, Bárány Andrásné és Maginyecz Jánosné közvetítők közreműködésével.

- Szarvas község képviselőtestülete az 1947. júliusában tartott rendes ülésén foglalkozott Majerik Jenő és Páth Jenő B-listázott községi tisztviselők visszavételének ügyével. A testület a leghatározottabban tiltakozik a fent szervezett tisztviselők visszavétele miatt, mert politikai magatartásuk antidemokratikus és erősen jobboldali, sőt munkakészségük is kifogásolható.

A kóbor cigányokra kimondta a képviselőtestület, hogy csak engedéllyel hagyhatják el a lakóhelyüket.

- Felhívórónak tartotta a szarvasi központi választási bizottság, amikor tudomására jutott, hogy a választási bizottság tagjai között van dr. Csicsely Mihály ügyvéd is. A Csicsely Mihály, aki az 1945. évi választási beszédében ezeket mondta: „A Kiszgazda Párt tudja, hogy kik szavaztak a budapesti választásokon a közös listára: zsidók és feketézők! Magyarországon csak külpolitikailag van jelentősége a kommunizmusnak. Ha a Kiszgazda Pártra szavaznak, akkor a Vörös Hadsereg ki fog pucolni az országból.” Felhívja az írás ezen mondatokra az illetékes hatóságok figyelmét: azonnal tegyék meg a szükséges lépéseket.

- Szarvas község képviselőtestülete egyik júliusi rendes ülésén foglalkozott az országos vásárok idejének megváltoztatásával. Az ügyet a

kereskedők kérelme alapján tűzte napirendre a testület, mert a kérést jogosnak ítélte. A kérelem alapján, amely dr. Podani Pál aláírással érkezett a képviselőtestülethez, a kirakodó vásárokat szombatról szerdára, a csütörtökön és pénteken tartott állatvásárokat pedig hétfőre és keddre helyezte át.

- Hosszabb ideje még nem derült rá fény, hogy Trnyik Mihályné, sz. Borják Judit 35 éves helybeli lakos a vele egy épületben lakó Podani Judit 26 éves leányt a háztartásban használatos bárdal miatt gyilkolta meg. A szerencsétlen nőre hat halálos csapást mért, majd utána kivonszolta lakóházuk udvarára, s az ottani kútba dobta áldozatát. Tettéknek elkövetése után igyekezett a bűnjeleket eltüntetni, majd a szolgálatból hazatérő férjével, aki mit sem sejtett, éjszakai pihenőre tért. Amikor férje másnap szolgálatba indult, a tettes a ház folyosóján felakasztotta magát. Mire rátaláltak, meghalt. Nyomozás folyt.

- A Tessedik Népi Kollégium vezetősége felhívta Szarvas közületeinek és az érdekeltek figyelmét arra, hogy ha vannak bútor és egyéb felajánlások a kollégium számára, szíveskedjenek azt lehetőleg mihamarabb közölni Deme Dezső tanárral. A bútorokért készséggel fizet használati díjat a kollégium addig, amíg nem szerzi be a végleges berendezést.

- Megjelent Ruzsicskay György festőművész, községünk büszkesége, gyönyörű kiállítású 136 reprodukcióval ellátott ünnepi díszalbuma.

Ruzsicskay György hosszú éveken át rajzolta, festette a dolgozó emberek életét, amikor az nem tartozott a művészeti politikai divathoz. Művészi alkotásainak hatása gyakran vetekedett egy-egy gyűjtő vezércikkkel, vagy verssel. Új műveiben a felszabadult ember, a szabad dolgozó kel életre. Művészetének tökéletes megismeréséhez Gál György-Sándor tanulmánya szolgál kalauzként.

- A Nemzeti Segély kéri Szarvas község társadalmát, hogy a Napközi Otthon fenntartásához, amelyben hadi árvák és a fogságban lévő gyermekei nyertek elhelyezést, ki-ki anyagi erejéhez mérten járuljon ezen nemes tevékenység további fennmaradásához, fejlesztéséhez.

- Nagy figyelmet érdemlő írás jelent meg a Szarvasi Ujság 1947. 33. számában: Adnak-e pénzt ajándékba? címmel. Nos, lássuk részleteiben a tanulságos írást:

A külföldre szökött miniszterelnök, Nagy Ferenc valamikor egyszerű kispénzű polgár volt. Szerény lakásban lakott, szerényen öltözködött. Aztán a magyar parasztság bizalmából miniszterelnök lett. Nem volt nagy fizetése, abból ugyan palotát nem építhetett volna. Mikor aztán megszökött, az Andrassy-úti lakását felnyitották, hogy a visszahagyott holmírólt leltárt készítsenek. A főúri berendezett luxuslakásban meglátszott, hogy gazdája az értékesebb dolgokat magával vitte, de így is rettentően nagy érték maradt vissza.

Kérdés: honnan vette Nagy Ferenc azt a néhány milliót, amit fényűző berendezésére, életmódjára költött? Nyilván valakitől, kapta. De hisz csak úgy ajándékba pénzt nem szokás adni, érte ellenszolgáltatást várnak. Például mit adhat egy politikus? Mondjuk: gátolja a nagybankok államosítását, nem enged megszavaztatni egy-egy törvényt, olyan rendeleteket hoz ki, amely a nagytőkések, a gyárosok, a nagykereskedők és valamilyen párt, tömörülés érdekeit szolgálja.

A Nemzeti Paraszti Pártot is nem egyszer akarták a nagypénzű tőkések „megajándékozni”. Bár szegény volt a párt, s jó lett volna egy „kis” pénz, de sohasem kellett volna ajándékpénz, olyan, amelyet a párt, a parasztság, a nép elárulásával kellett volna visszafizetni. Azt tartjuk, aki egyszer ilyen pénzt elfogad akár egy politikus, akár egy párt, többé nem úgy politizál, ahogy a nép érdeke kívánja, hanem ahogy a megvesztegetőknek előnyös. Mi azt mondjuk: inkább legyünk szegények, de becsületesek örökké. Jaj azoknak, akik becstelenséggel fizetnek a nép bizalmáért!

- A szarvasi demokratikus pártok feladatul tűzték ki a község régi óhaját: kórházat Szarvasnak és környékének. Ennek érdekében küldöttség kereste fel a Népjóléti Minisztériumot, ahol a kórház létesítését szintén szükségesnek tartották, sőt megvalósítására is lehetőséget láttak, amennyiben erre a célra megfelelő épületet biztosít a község. A kórház a járás lakosságának 52.000 lelket számláló egészségügyét látta volna el, 120 ágygal.

- A Magyar Kommunista Párt szarvasi szervezetének vezetősége kizárta a párt tagjai sorából pártellenes magatartása miatt Litauszki György esernyőkészítőt. Ezért a vezetőség felhívja a lakosság és az egyesületek figyelmét, hogy Litauszki György pártellenes nyilatkozatait tekintsék komolytalannak.

- A „Körösnapok” kavalkádjának egyik fénypontja a holtágon tartott lampionos felvonulás. Aszebbnél-szebb lampionokkal feldíszített csónakok közül a zsúri tetszését legjobban a Jánosik fivéreké nyerte el.

- Mészáros Emilt, a szarvasi származású tisztviselőt, ennek a háborúnak országszerte elismert tömeggyilkosát augusztusban Budapesten, a Markó utcai fogház udvarán, méltó büntetésként felakasztották.

- Az utóbbi időben az a tapasztalat, hogy a szarvasi reakció ügynökei a két munkáspárt közé éket próbálnak verni, a már jól kialakult együttműködésben zavart igyekeznek kelteni. A cél nyilvánvaló: gyengíteni a magyar demokrácia legbiztosabb, legerősebb pillérét, a munkásegységet. Már pedig tudomásul kell venniük, hogy ezen aljas szándékuk eleve megbukott! Megbukott, mert a két munkáspárt egysége történelmi tanulságok alapján jött létre, amit megbontani még helyi viszonylatban sem lehet! Azért foglalkozik a két párt e kérdéssel, hogy lássa mindenki: a munkásegység erős és szilárd, s erre az egységre úgy öröködik, mint a szemük fényére! Aki bármilyen eszközzel is az egység megbontására törekszik, az ellensége a demokráciának, a népnek, tehát mint nép ellenséggel fognak elbánni!

- A Független Kisgazda Párt szarvasi szervezete augusztus 17-én választási nagygyűlést tartott. Lászlóffy István, a helyi szervezet titkárának megnyitó szavai után Szabó Árpád házelnök mondta el hatásos beszédét, melyben először a belterjes gazdálkodás szükségességét és az igazi szövetkezetek erősítését hangsúlyozta. Majd felhívta egy káros jelenségre a figyelmet, és pedig arra, hogy a demokrácia ellenségei a kolhoz meséjével riogatják a parasztokat. Kitért a koalíciós pártokra és nyomatékosan hívta fel a figyelmet arra, hogy a koalícióban lévő pártok a kis magántulajdont megvédik. Utána a hároméves tervvel foglalkozott s azt mondta: e terv megvalósulásának fedezeteként a progresszív adózást a háborús vagyionok fokozott igénybevitelében jelölte meg. Kijelentette: a mezőgazdaság nem lesz adóval túl terhelve, csak a háborús gazdagok!

- Himen: Kerekes III. Béla a Szarvasi Sport Egyesület kiváló-képességű labdarúgója eljegyezte Pribelszki Erzsikét (Gratuláltak a Szarvasi Ujság munkatársai) 1947. augusztus 22.

- A Magyar Kommunista Párt helyi szervezete Szent István egész napos sportünnepélllyel egybekötve Körösnapot rendez.

Tekintettel arra, hogy a Körösnap sikere nemcsak az MKP szarvasi szervezetének, hanem Szarvas egész lakosságának egyetemleges érdeke, kéri a rendezők Szarvas lakosságát, hogy ezen a jeles napon vagy mint szereplő vagy mint néző, mindenki vegyen részt.

A Körösnap részletes műsorával és a szükséges tudnivalókkal a falragaszok és röpcédulák szolgálnak.

- A Magyar Kommunista Párt azzal, hogy országos méretű Szent István napi ünnepséget rendezett Szarvason, azt bizonyította, hogy a magyar történeti hagyományok legigazibb letéteményese. S csak azt mondhatja el magáról, hogy megértette Szent István történelmi szerepét, és minden ingadozás nélkül támogatja a nagy király művének folytatóit, az új történelem kialakítóit, a népi demokrácia legkövetkezetesebb harcosait. Így szól az írás.

- A kulturális miniszter az ígéretét beváltotta, amikor az állami iskolákat lehetőség szerint ingyen tüzelővel látta el, majd megkezdte az ingyenes tanszerek megküldését is. Rövid időn belül legalább ezer iskolai füzet és sok-sok írószer érkezett Szarvas község iskoláiba.

- A Nemzeti Paraszt Párt helyi szervezete augusztusban fogadta Veres Pétert, a párt országos elnökét, újjá-építésügyi minisztert. A résztvevők hatalmas tapsa és éljenzése után az elnök a 45-ös választásokkal és a jelenlegi választások kiírásával foglalkozott. A hároméves tervre rátérve azt mondta: a terv arra szolgál, hogy tervszerűen, jobban osszuk el azt, ami van, de a haszonelosztásnál ott leszünk!

Majd a demokráciát hozta szóba: „Olyan társadalmi szerkezetet kell teremteni, amelyben megszűnnek az osztályok. Le kell építeni a múltból maradt lépcsőzetes társadalmat. Az alárendelt társadalom helyett a mellérendelt társadalmat kell kiépítenünk!”

Az értelmiség kérdésére rátérve emelt hangon a következőket mondotta: „Az értelmiségnek az a feladata, hogy a nemzetben benne éljen... Végezze el a számukra kijelölt szellemi szolgálatot... Ennél többet nem kívánunk, de kevesebbet sem fogadunk el. Mi azt kívánjuk: egyformán mérjék a jogot.”

Ezt követően beszélt a nép ellenségeiről, a „piócákról”, akik igen elszaporodtak, s legjobban a parasztságot szipolyozzák, mert nem elég

szervezett. Beszéde befejező mondataként három szempontra figyelmeztetett: az igaz beszéd, a harcok cselekedet és a tiszta életmód. Majd Bencsik István tett pontot az óriási éljenzéssel, tapssal záruló választási gyűlésre.

- Az MKP szarvasi szervezete kétnapos áruvásárt rendezett szombaton és vasárnap az Árpád-szálló földszinti helyiségében, hogy ilyen formában is hozzásegítsék a helyi és a környék lakosságát az olcsón beszerezhető textilárukhoz. Az árletörő vásárt igen nagy érdeklődés követte.

- Az utóbbi időben több ízben előfordult gyűjtogatás folytán keletkezett tüzesetekre tekintettel szükségesnek mutatkozott a község figyelmét felhívni a bűnesetnek minősülő cselekmény súlyos következményére. Az igazságügyi miniszter júliusban kiadott rendeletében a község előljárósága újból nyomatékosan felhívja a lakosság figyelmét arra, hogy a gyűjtogatás és az erre való szövetkezés büntette, valamint ezek kísérlete ... sz. rendelet értelmében rögtönbíráskodás alá esik és halálbüntetést vonhat maga után.

- A Magyar Kommunista Párt felhívása. Elvtársak Figyelem! Provokátorok a választás előtti éjszakán kommunista jelszavakat akarnak a templomok falára festeni. Órizzétek a templomokat, a provokátorokat pedig adjátok át a rendőrségnek.

- Újabb szociális intézménnyel gyarapodott közegészségügyünk azáltal, hogy a kies fekvésű volt gr. Bolza Géza kastélyban kaput nyitott a Bölcsöde és Csecsemőotthon. A kastély földszinti, Körösre nyíló elkülönített termeiben kis gyermekágyak, rácsos járókák sorakoznak egymás mellett. A bölcsödében ragyogó tisztaság és rend, szakképzett gondozónő és orvos ügyel a kicsinyekre. A csecsemőotthonban már orvosi műszerek és láztáblák is vannak, bizonyosságul annak, hogy itt gyógyítás folyik. Ez az egészségvédő intézmény volt a hároméves terv első fecskéje Szarvason. Az ünnepélyes megnyitón (szeptember) Vas Zoltánné is megjelent. Tette mindezeket közzé: -i.-l.

- Szarvas község nincstelen parasztjai közt kiosztott föld telekkönyvi munkálatai szeptemberre befejeződtek. Ezzel Szarvas nagybirtok-rendszerének utolsó koporsószogeit is bevették. Az új földtulajdonosok a nagybirtok-rendszer felett aratott győzelmet az Árpád-szálló dísztermében ünnepelték és ekkor vették át a telekkönyvekről szóló végzéseket. Ahol a

családban férj és feleség volt, mindkettőjüknek meg kellett jelenni, hiszen a földet közösen kapták.

• Levél a Szerkesztőségnek. Tisztelt Szerkesztő Úr!

A levél írója szerint „fölháborító, hogy a spekulánsok nemcsak hogy folytatják sötét üzelmeiket, hanem napról-napra nagyobb méreteket ölt az a szennyes üzérkedés, ami Szarvason a liszttel folyik. Vegyen fáradságot és nézze meg úgy a szarvasi, mint a halásztelki vasútállomásnál a vonat kiindulása előtt felvonuló „fekete hadsereget” és akkor meg fogja érteni a dolgozók elkeseredését... Éppen ezért örömmel üdvözlöm az MKP kormányprogramjában... a munkásokból álló bíróság felállítását, amely 14 nap alatt lenne köteles ítéletet mondani a dolgozók verejtékén élősködők felett. ... Lehetetlen, hogy amíg mi dolgozók szorgosan építjük hazánkat, addig ezek az emberi fenevadak szabadon garázdálkodhassanak. Persze a bíróságon is a sor: ne eresszék szabadon a fenevadakat, hanem kössenek hurkot a nyakukra!” (L.J.)

• 1947. szeptember 5-én adta tudtul a lap, hogy 68 éves korában meghalt Klucsjár Mihályné. Annak a férfiúnak volt hitvese, aki a munkásosztály felszabadításáért áldozta egész életét, s akit szülőföldjéről, otthonából a fasiszta örület ragadott el és akiről még a mai napig nem tudni hol van és mikor kínozták halálra a fasiszta pribékek. Mindez csak azért, mert a szabadságért harcolt. Felesége korai halálát nagyban elősegítette az elhurcoltatás. És csak azt mondjuk: mi nem felejtünk és nem felejtünk!

• Szarvason szeptember táján éjszakánként titokzatos autók jártak a község utcáit. Az autók bizonyos helyeken rejtelmes tartalmú ládákat vesznek fel és rejtelmes céllal tova robogtak.

• Feltűnő címmel adja tudtára a hirdető: Ismét megnyílt a Csery-cukrászda! Békebeli áruval várja igen tisztelt vendégeit a tulajdonos.

• Szarvas község képviselőtestülete szeptemberben rendkívüli ülést tartott. A napirendi tárgysorozat előtt dr. Sinkovics Mihály főjegyző a békeszerződés ratifikálásáról és szuverenitásunk helyreállításáról emlékezett meg. Hálával kell megemlékeznünk mondotta a Vörös Hadseregről és azokról, akik életüket áldozták szabadságunkért. Eztán egyperces néma felállással adózott a képviselőtestület a magyar szabadságért, függetlenségért elhunyt harcosoknak.

Ezt követően rátért a napirendi pontok tárgyalására. Sürgősnek mondta ki az „Egészségház” építését, amelynek létesítéséhez telket biztosít. Kérte az illetékes ügyintézőket, tegyék lehetővé, hogy az „Egészségház” a hároméves terv első évében fölépüljön.

Következő napirendként a képviselőtestület a Magyar Szovjet Olajművek egy olajtároló telep létesítéséhez szükséges telekiránti kérelmét tárgyalta. A testület a kérelemnek helyt adott.

• Az ujság októberi száma az első oldalon feltűnő szerkesztésben hírül adta, hogy a helybeli vasútállomásról a közellátási ellenőrök rajtaütésszerűen átvizsgálták a szarvasi „fekete” lovagok csomagjait. Az ellenőrzés során Vityaz János helybeli sertéskereskedő nem mutatott nagy hajlandóságot arra, hogy a Budapestre szállítandó csomag belsejébe is betekinthessenek az ellenőrök, arra hivatkozva, a csomagban dara van, a fővárosban lévő sertések részére. Hosszú huzavona után kiderült, hogy dara helyett „véletlenül” finomliszt került a csomagba. Ezt akarta Vityaz feketén Pestre szállítani.

Ugyancsak aznap Donner Árpád szarvasi fakereskedő szeretett volna tehergépkocsijával 30 kg lisztet a fővárosba szállítani.

Szakács Pálné pedig postán akart Budapestre küldeni krumpli jelzéssel különböző gyümölcsöt és élelmiszerféléket.

• Az ujság hírül adta, hogy a kormány hozzájárulásával és anyagi támogatásával 1947. őszén megnyílik Szarvason a volt Bolza Pál-kastélyban egy 120 ágyas kórház. Ennek megvalósulásával nagy lépés történik a járás közegészségügyének rendezése felé (36. sz.).

• A FÉKOSZ zászlóavató ünnepségén közel háromezer földmunkás sorakozott fel Szarvason, hogy a szövetség hívó szavára jelenlétével bizonyítsa harcos készségét és tegyen hitet a következetes fejlődés mellett. Seregszemléje volt ez a szarvasi földmunkásságnak és intőjel a szarvasi reakciós, népellenes tábornak...

A szónokok beszédei után Opauszki Mária zászlóanya adta át a zászlót a FÉKOSZ helyi szervezetének, melynek elnöke, Korbely Mihály „annak tudatában” vette át a zászlót, hogy „diadalra viszik.” Legyen ez a zászló szent ereklyénk és vezetőnk, - mondotta befejezésül.

• A szarvasi járásbíróság egyik tárgyalásán az alperes jogi védelmét dr. Csicsely Mihály látta el, aki mellébeszélésével az ún. ügyvédi fufanggal

igyekezett egy piszlicsáré ügyet felfújni, nagy feneket keríteni neki. A felperes látva az ügyvéd „úr” felesleges fecsegését, kérte, hogy maradjon a tárgynál. Erre Csicsely úr dühbe gurult és ráförmedt: hogy mer maga velem zsebre dugott kézzel beszélni?!

Hallatlan! Ezen más is megbotránkozna: Csicsely Mihály ügyvéddel zsebre dugott kézzel beszélni? Szinte elképesztő! Látva az esetet Falusi Imre ügyvéd is, nyomban segítségére sietett Csicsely ügyvédnek és ekként intette „rendre” a közjogi méltóságot nem tisztelő halandót: Álljon vigyázba!

Reméljük, humorizál a tudósító azzal, hogy a tárgyalóterem ajtajára azóta már kifüggesztették: A terembe, ha belépsz, „haptakba állj!” és köszönj „Szebb jövőt!”

(okt. 1. dec. 28.)

- 1947. október 4-én tartotta megnyitó ünnepét a szarvasi Népi Kollégium, amely akkor már működött. Az ünnepség első szónoka Mónus Béla titkár volt, aki ismertette a kollégium rendeltetését és szervezetét. Deme Dezső igazgató szintén a kollégiumról beszélt. Majd a különböző szervezetek és intézmények képviselői szólaltak fel, üdvözölve a kollégiumot, mint Szarvas újabb szociális népi intézményét. A beszédek között szavalatok és népdalok hangzottak el.

- A FÉKOSZ szarvasi szervezete a zászlóavatás alkalmából zászlószegeket bocsátott ki, s azokat eljuttatta azokhoz, akiknél feltételezhető volt, hogy a zászlószeg elfogadásával szolidaritásukat fejezik ki a földmunkások iránt. Ezzel a gondolattal vitték el a zászlószeget Kolompár András községi bírónak is, ahhoz az emberhez, aki maga is a parasztság bizalmából lett bíró. Meglepetésére, Kolompár András kijelentette a zászlószegekkel megbízottak előtt, hogy őt nem érdekli a FÉKOSZ zászlóavatása. Nos ha ezt Kolompár András mint magánember mondja, hát hagyján -, de egy közember? Felmerül a kérdés: a község bírójának és milyen rétegnek a barátja?

- Azt írja a lap, hogy mind nagyobb méreteket ölt Szarvason is a spekuláció. Napról-napra szemérmertlenebbül viselkednek gazdasági életünk hiénái a könnyű, dologtalan életmódért. Minden szállítási lehetőséget igénybe vesznek, hogy kilophassák a dolgozó nép szájából a falatot, s dózsölhessenek. Ez az állapot tűrhetetlen! Ezért minden eszközt igénybe kell venni, hogy a hiénák manővereit visszaverjük.

- Vajon ki hiszi el azt a mesét, hogy a rokonságomnak viszem az élelmiszert nagy tételben is. Ugye senki?! Eppen ezért, nagyon is ideje már, hogy a nép által követelt munkásbíróság állíttassék fel és mondjon ítéletet a nép ellenségei felett. Drákói szigort követelnek a dolgozók!

- A Magyar Rádiótól Oncsik György, a szarvasi Dalkar tagja meghívást kapott mikrofonpróbára. A megtartott mikrofonpróbája jól sikerült, ennek folytán Oncsik György műsorát rövidesen adásba teszik.

- Az MVSZ szarvasi szervezete októberben az Árpád-szálló nagytermében nagyszerű kabaré-esetet rendezett, melyet Keszt László nyitott meg. A műsoros rendezvénybe beiktattak olyan szatírákat, amelyekkel bírálhatták az eleven reakciót. A vendégszereplőkkel együtt érkezett Szarvasra az MVSZ orsz. központjának ifjúsági titkára, aki a központ nevében üdvözölte a közönséget. A vendégszereplők igen szemléltetően mutatták be az amerikai imperializmusnak, a Truman-Marshall-terv hódító törekvéseit.

- A Szociáldemokrata Párt Ifjúsági Mozgalma rendezésében a Barátság Mozgóban dr. Hanzó Lajos gimnáziumi tanár előadást tartott Mi történt címmel a második világháborút megelőző és azóta történt eseményekről.

- Októberben egyik éjszaka betörték Malmos Károlyné könyvnyomdájába, ahol a közkedvelt Szarvasi Ujság készült. Az irodában lévő értékekből nem vittek el semmit, csupán egy köteg nyomtatványt dúltak fel. Feltehetően más szándékuk lehetett a betörőknek, csak valami megzavarhatta őket céljuk elérésében. Az újság szerint fasiszta brigantik lehettek.

- Fantasztikus vakrémület uralkodik Szarvas község azon rétegében, amely értesüléseit nem a valóságból meríti, hanem az aljas, szemforgató suttogásból táplálkozik. A cikk írója szerint ez a suttogás odáig ment már, hogy a háború közeli német rémét festegeti, s ezzel a rémmesével pánikszzerű hangulatot kelt a hiszékeny emberek táborában oly annyira, hogy az erre közlekedő repülőgépekben már bombázókat vélnek felismerni. Márpedig, aki ma háborús veszélyről fecseg, az a rombolásnak és nem az építésnek a híve jegyzi meg a tudósító.

- A lap tudomására jutott egy rövidke hír, mely szerint a Magyar Rádió Tauth Antal szarvasi lakost, a Liszt Ferenc-kórus karnagyát előjegyzésbe vette kórusának szereplésével a Rádióban. Öröm ez a híradás, mert bizonyosága annak, hogy a szarvasi zenei élet túljutott a helység határain és felkeltette a főváros zenei köreinek figyelmét is.

- A Liszt Ferenc-kórus egyházzenei hangversenyt rendezett, egyik októberi vasárnap, amelynek keretében bemutatásra került a templom átépített orgonája. A közönség elmélyülten hallgatta az egyházi zeneirodalom klasszikus és modern mestereinek előadott műveit.

- A szarvasi rendőrség elfogta Süveges János szintén szarvasi lakost, aki volt munkaadója, Czinkoczi János mezőtúri lakos kamráját több ízben megdézsmálta. Süvegest harmadszori „látogatása” után csípte meg a rendőrség. Lopott holmija között nagyobb mennyiségű gyapjú, szalonna, szappan volt. Ahelyi kapitányság a szolnoki ügyészségnek adta át a tettest.

- Ezt is az újság közölte: Igen jellemző példája a demokrácia ellenségeinek Brusznyczki György helybeli lakos. Nevezett személy olyan magatartást gyakorol tanyatársával, Paulovics Mihállyal szemben, aki az MKP tagja, hogy állandóan zaklatja tanyájának elhagyására, sőt egy ízben bántalmazta is. Brusznyczki minden eszközt igénybe vesz tanyatársa lakrészének elhagyására -aki rokkant is. Most a rendőrség államvédelmi osztályán a sor, hogy elvegye a kedvét a demokratikus rend e gyűlöl ellenségének.

- Robogott a két szürke...

Nem messze húzódik tőle az egykori kávéházban vigyorgó Kondacs Lajos 83 holdas uradalma. Tizenhárom holdat karistolt fel. Vetni ugyan minek, hogy épüljön az ország? gondolt magában. És egy szem búzát se szórt még el.

Középhalmon: az örök ifjú Machan György 41 holdján tajtékozta ki dühét. Öt holdat szántott, mintha tarlót buktatott volna és utána üszkös, szemetes, gyommaggal terhes búzát, kékkómosás nélkül akarta elvetni. Repülőbizottság megállította a vetést. Ne vett Machan György dudvát! Üszköt akart vetni, hogy jövőre ocsút arasson, hogy így törje derékba a dolgozó parasztok víg aratását.

Az egykori Veles-tanya: a Lustyik örökösök „sündisznó” állása a népi demokrácia ellen. A birtok „lelke” dr. Zilahi Kálmáné. Ez a szőke ellenség

vipera sziszegéssel gyalázta Király Károlyné harmados előtt azt az országot, amely „a romból kinőtt” s ahol eddig az ily fajta „nagyságos asszonyok” terebélyesedtek a szegény harmadosok, béresek rovására. Nem ad vetőmagot tíz holdra. Pedig futná, a férje fekete üzleteiből is. Nem vetünk, mi eszünk, a prolit meg... (Anonim)

- Már Szarvason is árusítják az embersport fogadási tippszelvényt 3.30 forintért. Jó tipp esetén komoly összegek nyerhetők vele, pl. egy szelvénnel akár 12.000 forint is. Kaphatók a trafikokban, Kondacs fodrásznál, Cseri cukrásznál és Podmanyczky futballistánál.

- Rémhírterjesztés miatt az államvédelmi hatóság őrizetbe vette Janurik János szarvasi tanítót, mert háborús rémhíreket terjesztett. Az ÁVH nevezettet internálási javaslattal a fővárosi internálótáborba szállította.

- Újabb bizonyítéka annak, hogy a Szarvasi Ujság nem véletlenül hirdetett harcot a reakció suttogó propagandája ellen és hívta fel a figyelmet az igaz demokratáknak a fokozottabb éberségre. Ez az éberség tette lehetővé, hogy ismét lelepleztek egy háborús uszítót. Olyan valakit, aki az államrendőrségünk egyik fontos szervének, az OTI-nak helyi megbízottja, a dolgozó nép ügyeinek intézője, Balogh Sándort.

Azt próbálta elhíttetni hivatalos körútjai során, hogy Ausztriában az orosz és amerikai csapatok közt összetűzések lesznek és ott az orosz csapatokat széjjel fogják verni. A lap tudomására hozza Balogh úrnak, hogy megnyilatkozása közönséges háborús rémhírterjesztés, amit egyébként az államvédelmi osztálynak is kötelessége lesz értésére adni Balogh úrnak.

- Szarvason 1947. novemberében alakult meg a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége, melyen ismertették a szövetség céljait és megválasztották a helyi vezetőséget, mely a következő volt. Elnök: Litauszki János tanító. Alelnök: Bokros Pál szabó. Titkár: Podmanyczki Mihály földműves. Pénztáros: Petrás Mihály vasutas.

- Öles betűkkel, szalagban közölte a Szarvasi Ujság első oldalán: Malinovszkij Marsall Szarvas község díszpolgára.

Szarvas község képviselőtestülete november 7-én, az októberi Szocialista Forradalom 30 éves évfordulója alkalmából díszközgyűlést tartott. A forradalmi évforduló jelentőségét dr. Sinkovicz Mihály községi főjegyző méltatta.

Beszédében megemlékezett a Szovjetunió ipari fellendüléséről, ismertette a szovjet demokrácia nagyszerű eredményeit, majd a Szovjetunió és Sztálin marsall éltetésével fejezte be ünnepi beszédét dr. Sinkovicz Mihály.

A díszközgyűlés további részében a főjegyző Szarvas felszabadulásáról emlékezett meg. A bevonuló hadsereg nem megszállóként, hanem felszabadítóként jelentkezett mondotta többek között.

Majd Malinovszkij marsall, a községünket felszabadító hadsereg parancsnokának élettörténetét ismertette. Befejezésül a következőket mondotta: „Tiszteletünk és megbecsülésünk jeléül Szarvas község díszpolgárává való választását javaslom.”

A képviselőtestület egyhangúlag magáévá tette az indítványt és táviratot juttatott a Szovjetunió Budapesti követségére, Puskin Követ Úrnak.

„... Malinovszkij marsallt a dicső orosz hadsereg nagy hadvezérét Szarvas község felszabadítása körül szerzett rendkívüli érdemekért megkülönböztetett tisztelete jeléül Szarvas község díszpolgárává választotta.

Kérjük Követ Urat, hogy erről Malinovszkij marsallt értesíteni szíveskedjék.”

- A szarvasi MADISZ vezetősége felhívta a helybeli zenekedvelő ifjúságot, hogy azok az ifjak, akik szeretnék, hogy újra legyen egy közkedvelt ifjúsági zenekar, jelentkezzenek a MADISZ székházában. Tervük szerint az újkeletű ifjúsági zenekarral többet, jobbat akarnak nyújtani, mint a nem éppen dicső múltú leventeintézmény zenekara.

- A szarvasi járási Nemzeti Bizottság novemberi ülésén foglalkozott a Magyar Függetlenségi Párt (Pfeiffer-párt) népellenes és nemzetvesztő politikájának káros következményeivel. S hogy további működése ellen a magyar demokrácia gátat vessen, a N.B. emlékirataiban fordult a Magyar Köztársaság Kormányához, amelyben követeli a fenti párt haladéktalan feloszlatását. Továbbá követeli, hogy minden olyan irányú törekvést akadályozzon meg, amely a Pfeiffer-párt bármilyen formában való újjászervezését célozza.

- Az újság zsumalistája irodájában kereste fel dr. Sinkovicz Mihály községi főjegyzőt azért, hogy mondjon véleményt az elszámoltatással kapcsolatban. Mint megtudtuk, az irodai elszámoltatások befejezése után a készletfelderítések lesznek folyamatba véve.

A termelésben a rend és nyugalom csak úgy biztosítható, ha a dolgozók s a lakosság kenyerét biztosítani tudjuk! Remélem fejezte be nyilatkozatát a főjegyző -, hogy a lakosság a súlyos idők parancsát megérti, önszántából tesz eleget törvényes kötelezettségének, mert tudatában van: a jelenlegi gazdasági helyzetben létszükséglete csak így biztosítható.

- A Magyar Kommunista Párt helyi szervezetének vezetősége látva az 1946-ban indult Szabad Föld Téli Esték sikerét, 1947. esztendőben is azt akarja, hogy a nép minél szélesebb rétege jusson a szellemi javak birtokába. Persze ebben a népnevelő munkában éppen úgy mint az elmúlt télen, nemcsak kommunisták, hanem az ország sorsát szívükön viselő szellemi és politikai életünk kiválóságai is részt vesznek.

Ezen esték előkészítése már folyamatban van és megalakult a Szabad Föld Téli Esték Intéző Bizottsága. Elnök: dr. Sinkovicz Mihály főjegyző. Ügyvezető: Litauszki János tanító. Tagok: dr. Nádor Jenő gimn. igazgató, Fasang Árpád tan. képző igazgató, Paál Samu polg. isk. igazgató, Kiss György lelkész, Molnár László isk. igazgató..., Cserei Pál lapszerkesztő.

- Bencsik Istvánt a mg. középiskola igazgató-tanárát, s az NPP szarvasi-járási titkárát, az MKP alapító tagját, a Magyar Kommunista Párt országos központja Szarvasról elszólította. Az országgyűlési választásokból adódóan „mint a koalíciós pártok egyike, a neki járó négy főispáni állás egyikét Zala vármegye vele, Bencsik Istvánnal töltötte be.

- A nehéz közellátási helyzetünkkel visszaélő letartóztatott spekulánsok csoportja egy személlyel bővült. A gazdasági rendőrség őrizetbe vette a szarvasi „Vadászkürt” vendéglő tulajdonosát, Cseh Józsefet. Az események azt bizonyítják, hogy a demokrácia mindinkább keményebben bánik el azokkal, akik a magyar dolgozók heroikus harcát semmibe véve folytatják szennyes üzelmeiket. Ez az eset is intő jel azoknak, akik eddig csak nevettek és gúnyolódtak. Most vessenek magukra zárul a hír.

- A Magyar Rádió meghívására a Magyar Énekkarok Országos Szövetségének képviselőjében a szarvasi Liszt Ferenc Kórus decemberben a Rádió stúdiójában 30 perces műsort adott. A műsoron kizárólag magyar dalok és kari művek szerepeltek. Vezényelt Tauth Antal karnagy, zongorán kísért Privler Pál.

• A magyar államrendőrség szarvasi járási kapitánysága Papp János foglalkozás nélküli kisteleki illetőségű szarvasi lakost 3 évre kitiltotta Szarvas község területéről, egy időben pedig Kistelekre toloncolta.

Nevezett személy magatartása a közrend, valamint személy- és vagyonbiztonság szempontjából vált aggályossá, ugyanis az illető megrögzött alkoholista és mint ilyen részeg az élettársát is bántalmazta. Ezekon kívül a lakásokból ingóságokat tulajdonított el.

• A szarvasi rendőrség bejelentés alapján vizsgálatot folytatott le Körösparti Pál szarvasi lakosnál, akinek raktárában nagyobb mennyiségű búza volt tárolva. A nyomozás során megállapítást nyert, hogy Körösparti a kb. 100 mázsa búzát dr. Székely András budapesti lakos részére tárolta, amelyre ismeretlen módon és céllal szerezte meg az Állami Növénytermelési Hivataltól az erre vonatkozó engedélyt. A rendőrség a nyomozati iratokat a budapesti államügyészség valutaosztályának adta át, dr. Székely Andrást pedig internálási javaslattal az illetékes helyre szállították.

Amit minden demokratának tudnia kell

Járási területén még az úgynevezett politikai tényezők között is vannak, akiket nem hutott még át az a tudat, hogy csak így erősíthetjük a demokráciát, ha termelékenységünk és az egész ország gazdasági ereje megfelelő lendülettel növekszik. Szinte csodálattal kell szemlélőnk, hogy mennyire nehezen látják be azt a törvényszerű igazságot, hogy a technikai berendezések megújítása és ezek teljes kihasználása, a munkafegyelmel megszilárdítása vezetnek csak az életszívnál felémelkedéshez. S ahelyett, hogy ezen döntő kérdéseket megérteni és másokkal megérteni igyekeznek, panaszkodnak és a még meglévő nehézségeket túlszótlan sokat emlegetik.

Távol áll tőlünk, hogy akárcsak leplezni igyekeznénk a nehézségeket, de ha már egyesek különös "szereplést" vesznek ezekben, vizsgáljuk meg azok okait is és rá fogunk jönni, hogy milyen helytelen álláspont szorította. Rá fogunk jönni, hogy olyan "szellemek" állnak szolgálatba, amelyet a politikailag és nagyrészen már gazdaságilag is megvert reakció terjeszt. Teszi ezt azért, mert egyéb, legalább is jelenlegi fegyverrel nem rendelkező a sültöng propagandánál, amelyre az általa okozott háborús pusztítások nyomán fennálló nehézségeket igyekszik felmagyarázni, illetve a demokrácia terétre íni, hogy ezzel elégedetlenségét szívesen a dolgozók között.

Ebből is láthatjuk, hogy a reakció jobban tudatosan váh vereségnek, mint a dolgozók egy része és annak vidéki viszonylatban egyes vezetői a saját győzelmiüknek. Hiszen, ha csupán egy esztendőre tekintünk vissza, elbánnk táru az a hatalmas fejlődés, amelyet ma már a demokráciákkal nem éppen rokonszenvesző külföld is elismer.

Mindenki emlékszik, hogy ezéfitó egy esztendővel még a magyar demokrácia ellenségei a Kisgazdapártban hirdötk meg a e demokráciás pártot keresztül igyekeztek és mondjuk meg őszintén — sokszor nem is sikertelenül — a magyar demokrácia elé akadólyokat gördötk. Ez az állapot idézte elő a demokráciánk szinte már krónikusá lett jelenségét, az állandó válságokat. Ami egyben azt is eredményezte, hogy a demokrácia igaz, hívenek fölfelmét ez a harc kötötte le.

Nos ez állapot az 1947-es választások során megszűnt s a reakció saját pártot alakított, a fasiszta Peiffer-pártot és itt kezdett győlközni, innen kezdte népellenes aknamunkáját folytatni. Persze a magyar demokrácia nem tärhette sokáig, hogy a nép ellenségei helyet foglalhassanak a magyar törvényhozásban — és szövetve a demokrácia ellen győlközö törvények tanyáját, a Peiffer-pártot.

Mindenki tudja, hogy e politikai győzelem után jött a bankok államosítása, amely egész gazdasági életünk eddigi struktúráját alapjában megváltoztatta s amely azt jelenti gyakorlatilag, hogy a nagytöke alól kírútköztük azt a búrúti, amelyet keresztül befolyás gyakoroló gazdasági életünkre. Azt pedig mindenki tudja, hogy a gazdasági hatalom politikai hatalmat is jelent.

Nincs módunkban, lapunk szük terjedelme miatt, hogy az eredményeket mind felsoroljuk, de mindenkinek látnia kell, hogy a kisebb-nagyobb mennyiségi változások végül is minőségi változásokba csapnak át, ami megváltoztatja hazánk politikai

és gazdasági arculatát. S ma már a munkásság nagyobb részben nem a tökének, hanem a saját dolgozó hazájának a győzelmét néveli.

A dolgozóknak most már mindinkább kezük felismerni, hogy ha többit, jobbat termelnek, saját országukat, hatalmukat, a népi demokráciát erősítik s ezzel megermenik a boldog, emberi élet feltételei, a szocializmushoz vezető utat.

Cseréi Pál

FIZESSENEK A GAZDAGOK

Értesíti az előjáróság a lakosókat, hogy az egysezi vagyonadása és a vagyonszerzési adása kivételére vonatkozó jogstromok a községüzében az 54-es számú iradában 1948 évi február hó 10-10-é pillia hó 10-ig terjedő

60 napon át közzemlőre lesz kitéve. Érdül ezzel a figyelmeztetéssel értesíti az előjáróság a lakosókat, hogy a kivételi jogstrom ezen idő alatt mindenké megtekintheti és a módok tarhó kive-

teit egysezi vagyonadására, illetőleg vagyonszerzési adására vonatkozó írásbeli észrevételeit a jogstrom közzemlőre tételének utolsó napját követő 15 nap alatt a szarvasi Állami Adóhivatalhoz benyújthojta.

ORSZÁGOS CSAVARGÓTOLVAJ KERÜLT HUROKRA

A békésszentandrási rendőrség a napokban fogta el a szarvasi vasútállomáson, amikor "üzleti" ügyeit bonyolította a "rokonszomszabalekkel", K. Nagy Antal budapesti illetőségű országos csavargó-tolvaj, aki hosszabb idő óta tartotta rémületben Békésszentandrást határának lakosait.

Kihalgatása során beismerte, hogy hosszabb idő óta dézsmálja a tanyai

lakosság birkáit, tyúkajait és libáit s az így szerzett állatok jórészét a kunszentmártoni "Hegedüs vendéglő"-ben értékesítette. A büntetés elkövetésénél segítőkészen nyújtott Kadic László mesterszállásos lakos. Kadic László és az orgazda ellen az eljárás megindult, az országos csavargó-tolvaj pedig őrizetbe vette a rendőrség s a gyulai ügyészségre szállította be.

Felhívás

A MKP szarvasi szervezete ezúton hívja fel tagjait, hogy ha a legkönyvescével kapcsolatosan valamilyen elváltásra s 10-es csoportok vezetői véletlen folytán február 23-ig bejárólóg nem keresték fel, szíveskedjenek a párttervezet irodájában sürgősen megjelenni. A bejelentés annál is inkább fontos a "véletlenséghől nem látogatott elváltásra részéről, mert csak az újonnan nyilvántartásba vett elváltások kapják meg az új lapú könyveket, Vezetőség.

ELÍTÉLT A MUNKÁSBÍRÓSÁG EGY KONDOROSI TEXTILÜZERT

A napokban hozott ítéletet a munkásbíróság Csajháy tanácsa egy négytagú textiltől társaság büntetőgében. A vádlottak 260 méter fémlellet és 16 méter delélnél üzrektek.

A társaság egyik tagja Holmák József kondorosi kereskedő, aki a munkásbíróság 2 évi fegyházra, 10 ezer forint pénzbüntetésre és vagyonilag elgététel megfizetésére ítélt.

A többi társát 6-8 és 2 évi fegyházra, 5-10000 forint pénzbüntetésre és vagyonilag elgététel megfizetésére ítélt. A munkásbíróság, amely elgététel, aránylag kicsi, mégis a bíróságnak, a közökre való tekintettel a fenti súlyos ítéletet kellett, hogy kimondja a vádlottakra.

Elfogott kerékpártolvaj Milyenek kell lennie a „falugazda”-nak?

Hanzó Pál szarvasi lakos följelentést tett ismeretlen tettes ellen a szarvasi rendőrségen, aki ellopota kerékpárját.

A rendőrség érhelyes nyomozást folytatott el Maglócai György szarvasi B. III. ker. 9. ház alatti lakoshoz, aki a padláson lévő számlakönyv rejtette el a lopott kerékpárját. A kerékpárt jogos tulajdonosának már át is adta a rendőrség s a tolvaj Maglócai György ellen megindult a bírósági eljárás.

A Magyar Kommunista Párt több mint egy éve harcol, hogy a földmívelésügyi igazgatás egészen a faluig épüljön ki. A hároméves terv végrehajtása, a gazdasági szakmáncsával való elátása ugyanis feltétlenül szükségessé teszi, hogy lehetőleg minden községben legyenek megfelelő szakemberek, akikhez termelési kérdésekben a falu népe bizalommal fordulhat.

A fúradózásnak most már megvan az eredménye: január 20-án megjelent a kormány rendelete a gazdasági vezető állások kitéléséről.

A rendelet szerint a gazdasági kötelesség elgésztésben a hároméves terv mezőgazdasági elgítelésének

Helytörténeti morzsák: anno 1948

(jan. 1. márc. 31.)

- Kovács Jánosné fővárosi zugkereskedő, Velki János baromfikereskedő és ifj. Brachna István rövidáru-kereskedő szarvasi lakosok zugforgalomban vásároltak lúgkővet. Az ehhez szükséges pénzt Gáspár Jánosné baromfikereskedőtől kölcsönözték, aki maga is részesévé vált a „mérges” társaságnak.

A tettesek tudomást szereztek arról, hogy a rendőrség figyelmeztetéseket, s ezért az áru egy részét sürgősen olcsón eladták. A többit a tanyavilágban és más helységekből raktározták. Így is 350 kg lúgkő került elő. A tetteseket pedig januárban a járási főjegyző a budapesti valutaügyészségnek átadta.

- A gazdasági rendőrség őrizetbe vette lisztfeketézésért Sztrehovszky Mártonné szarvasi lakost. Nem sokkal később ismét előállították társával, Vay Andorral együtt. Sztrehovszky né ügyét már le is tárgyalta a gyulai bíróság, s a közellátás veszélyeztetéséért 3 hónapi szabadságvesztésre ítélte. Az újságíró szerint ez a háromhavi fogház nevetségesen kevés, nincs visszatartó ereje.

- Rövid szenvedés után elhunyt Szelényi János evangélikus lelkész, aki több évtizeden keresztül szolgálta egyházát. Nagy részvét mellett temették el január 6-án.

- A Magyar Szovjet Művelődési Társaság kabaréestet rendezett Szilveszterkor az Árpád-szálló földszinti termében. A műsoros estet dr. Tokai Lajos, az MSZMT elnöke nyitotta meg, abban a reményben, hogy ezen estével is hozzájárulnak a Magyar-Szovjet-barátság elmélyítéséhez. A kabaré esetet egyébként az MSZMT az öregdiákokkal karöltve rendezte meg. A két órán át tartó műsoron mindenki remekül szórakozott. Kiemelkedő része volt az estének Melis György két operaszáma.

- Az őszi fokozódó petróleumhiány a tanyai világban nagy elégedetlenséget kelt. Nem tudják megérteni az emberek, hogy amikor országunk petróleumfelesleggel rendelkezik, mégis ilyen fordul elő.

A tanyasi lakosság nem lehet meg petróleum nélkül, hiszen a gyermekek is világhosszú utakon tanulnak. Mégis világítanak a tanyai házakban, ha nem is petróleummal, hanem sertézsírral! Zsíról azonban nincs olyan sok, hogy világításra pazarolják a családok. Reméli a cikk írója, hogy a parasztság jogos sérelme sürgősen rendezve lesz!

- Az egyik szarvasi malomban búzát daráltatott egy helybeli lakos, ami feltűnt a jelenlévő szűkös kenyérfejadaggal élő munkásoknak. Ezért egyikük feljelentést tett, mert felháborítónak tartotta, hogy az akkori nehéz gazdasági viszonyok között valaki búzát őröltet.

A feljelentés alapján foglalkozott az ügygel a szarvasi járásbíró dr. Salacz László járásbíró vezetésével. Természetesen a tanúk is megjelentek, akiknek egyikénél a bíró ilyen szavakat használt: „Mi köze ahhoz, hogy ki mivel eteti a disznóját?! Vagy talán valamelyik pártnak forintvédője?” Aztán megjegyezte: „Szégyelljék magukat, hogy ilyen följelentéseket tesznek.”

Ebből világosan kitűnik folytatódik az írás -, hogy Salacz járásbíró milyen „szellemet” képvisel. Búzát etetni disznóval olyan időben, amikor sokan tengerivel kevert kenyéren élve feszítik izmaikat. „Az ilyen embernek nincs helye a magyar bíróságon! És rajta leszünk, hogy az ilyen „bírák” minél előbb hagyják el azt a helyet, melyet eddig csak bitoroltak. Reméljük, Salacz úr megérti ezt és gyorsan fölpakolja sátorfáját!”

- Szarvas község különböző területeit árvízveszély fenyegette, ezért a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa nagyobb létszámú ifjúsági árvízvédelmi brigádot szervezett, amely már el is indult a veszélyeztetett területekre. Ezt a mozgalmat karolta fel a MADISZ szarvasi szervezete is, s szervezni kezdte a rohambrigádot, hogy segítségére legyen a veszélyben lévő embereknek. Ugyanakkor gyűjtés indult meg, hogy segítsék a tehetősebbek ételmiszerrel, ruházattal és gyógyszerrel a rászorultakat.

- A szarvasi Szociáldemokrata Párt Nőmozgalma Petőfi-matinét rendezett a Barátság Mozgóban, s ezzel megindult az 1848-as szabadságharc 100 éves évfordulójának emlékeztetőre tartandó ünnepségek sorozata. A matinén közreműködött Szarvasi Dalkar Lipták Mihály karnagy és a Liszt Ferenc-kórus Tauth Antal karnagy vezényletével.

A műsor bevezetőjében dr. Pálos György gimn. tanár ismertette Petőfi életét, költészetét és forradalmi lelkületét. A továbbiakban a kórus Kacsóh „János vitézből” adott elő részleteket, Oncsik György pedig magyar

nótákat énekelt. Ezek után szavlatok és táncszámok következtek. A mozit zsúfolásig megtöltő közönség hálás tapssal fejezte ki elismerését.

- Szintén januárban tartották meg közgyűlésüket a Szlovákiából Szarvasra települtek, amelyet Batory Emil tanító nyitott meg. A demokratikus pártok és a szakszervezetek képviselőin kívül a Nemzeti Bizottság elnöke is képviseltette magát.

A közgyűlésnek egyetlen napirendje volt: az Áttelepültek Érdekvédelmi Szövetsége szarvasi szervezetének megalakulása. Az idevonatkozó indítványt egyhangúlag elfogadták, aztán a vezetőséget választották meg. Az érdekvédelmi szerv titkári teendőivel Batory Emil bízta meg a közgyűlés. A felszólalók meleg szavakkal köszöntötték a jelenlévőket.

Mi Önöket úgy fogadjuk, mint segítő társakat. Örömmel vesszük segítségüket a magyar demokrácia építésében. Egy múltat akarunk eltemetni, - mondotta Bakos Gyula a szoc. dem. párt képviselőjében.

- Januárban újra kiszállt a gazdasági rendőrség, de ezúttal nem a lisztfeketézők végett, hanem az eddig még a nyilvánosság előtt ismeretlen „bőrcsizárok” tanyáit bolygatta meg. Ugyanis tudomására jutott a gazdasági rendőrségnek, hogy egyes bőrkereskedők bizonyos bőrkészleteket „elfelejtettek” bejelenteni. Ezek között volt egyik nagyra becsült bőrkereskedőnk, Schwarcz Lajos és kebelbarátja Singer Zoltán, valamint Szarvas pozsgás arcú tímára, Brachna Lajos. A rendőrség őrizetbe vette őket és a gyulai ügyészségre szállította be.

- Papp Sándor főispán és a kommunista képviselők közbenjárására az Országos Tervhivatal Békés megye részére 655.000 forintot utalt ki a 3 éves terv beruházása keretében a munkanélküliség enyhítésére, amely összegből Szarvasnak a rizsvetőmagtelep munkálataira 40.000 forint lett kiutalva. Ebből is látható, hogy a kommunisták mindent elkövetnek a munkanélküliség mérséklésére, illetve megszüntetésére.

- Szarvas demokratikus társadalma méltó keretek között ünnepelte meg a Magyar Köztársaság második évfordulóját. Az ünnepségen megjelentek az intézmények, a kulturális élet, a pártok, az oktatás képviselői, valamint a munkásság, a parasztság és az értelmiséghez tartozók közül sokan.

A Himnusz eléneklése után dr. Gergely István járási főjegyző megnyitó beszéde következett, majd Krón Ferenc ev. lelkész tartott ünnepi beszédet. Nagyformátumú beszédéből néhány idézet:

„... nemzetünk az iga alól 1945-ben szabadult fel... Száz és száz újgazda tudja, hogy a saját barázdáját szántja... Az osztály nélküli társadalom az, amely az óriási Teremtő gondolatában is benne van... Ragaszkodunk a köztársasághoz. A magyar szív csak egy felé doboghat a köztársaság felé... Legyen ez a történelem a magyar nép legszebb partitúrája... Éljen időtlen-időkéig a Magyar Köztársaság!”

- Gerő Ernő közlekedési miniszter átutazása során látogatást tett a szarvasi dolgozók körében, ahol igen nagy örömmel fogadták. Búcsúzóul arra kérték a minisztert, hogy próbáljon módot találni a szarvasiakkal való találkozásra. A miniszter megköszönte a személyes invitálást és ígéretet tett annak realizálására.

- Nyílt levél a szerkesztőségnek. A Szarvasi Ujság 1948. január 23-i számában közölt Nevelők c. cikk olvasása után szükségesnek tartom, hogy a nyilvánosság megismerje az alábbi, népét szerető szarvasi pedagógusokat, amiért egyik tanulójuk baleset utáni felgyógyulásához nagy segítséget nyújtottak. Marshalkó Jenő számtan-, Markó Lenke zene- és Sikora Kovács Margit tornatanár. Mindhárman a szarvasi tanítónőképző tanári karához tartoznak. Feladó: Huszárik Pálné.

- A szarvasi község képviselőtestülete egyik februári rendkívüli ülésén négyezer forintot szavazott meg az árvízújtotta lakosság megsegítésére. - Nagyrabecsülése jelül a testület határozatilag kimondta: A község ószénáskerti része a tragikus körülmények között elhunyt Csicsely Pálról neveztesse el, aki minden időben sikraszállt az egyetemes emberi érdekekért.

- Az államvédelmi osztály nem régen őrizetbe vette háborús rémhírterjesztés miatt Balogh Sándor szarvasi OTI megbízottat és Janurik János szintén helybeli tanítót. Az orosházi népbíróság mindkettőjüket bűnösnek mondta ki és Balogh Sándort 2 havi, Janurik Jánost 3 havi szabadságvesztésre ítélte.

- A közellátási törzslapok rendezése során kiderült, hogy Kiss Judit, illetve a háztartásához tartozó személyek évek óta kettős ellátottságban részesülnek. Mégpedig olyanformán, hogy két különböző házszám alatt voltak nyilvántartva. Kitűnt, a hattagú családból három személyt kétszer szerepeltettek, s így 9 főre öröltettek kenyérgabonát. Azzal is visszaéltek, hogy mind a két helyen átvették éveken át a kikézbcsített cukorjegyeket is. Miután a ténylegesen fennálló helyzetet nem jelentették az illetékes hivatalnál, súlyos közellátási bűncselekményt követtek el. Így aztán szigorú büntetés kiszabására számíthatnak a közellátást veszélyeztető családok.

- Hazaérkezett Szarvasra a „Petőfi Rohambrigád”, amely 20 napi megfeszített munkával járult hozzá az árvízűjtotta lakosság megsegítéséhez. A brigád a szatmármegyei Tivadar község mentési munkálatainál vett részt. Büszkéek vagyunk arra mondta Bobvos János, a brigád egyik tagja -, hogy munkánkért értékes emléktárgyat kaptunk, amelynek egyik oldalán ez áll: „Petőfi Brigád Roham Munkása MIOT”, a másikon a köztársaság címere van, a következő felírással: „1948 a köztársaságért.”

Kitűntettek voltak: Bobvos János, Gutyán János, Gutyán Mihály, Gombár Pál és Kun György.

- Öröndetes jelenség, hogy a Szabad Föld Téli Estéket mindig nagyszámú közönség tiszteli meg, ami annak bizonyítéka, hogy az intézőbizottság mindent megtesz, hogy a kitűnő előadók önfeledt szórakozást nyújthassanak. Legutóbb például Revuczki Vilmos és Szűcs Lajos tanár érdekes felolvasással, a gazd. tanintézet növendékei pedig ötletes bűvészszámokkal tették érdekessé a műsort.

- A farsang utolsó napján rendezte a Szarvasi Dalkar hagyományos farsangzáró estjét az Iparoskör helyiségében. A fényesen sikerült est műsorát Oncsik György ügyintéző alelnök állította össze és rendezte. Egy nap rádióműsora címmel. Az ötlet kitűnően bevált. Végigvonult a nézők előtt a Rádió egész napi műsorának paródiája, kezdve a reggeli tornától az utolsó műsorzárásig. Csupa derű, csupa kacagás kísérte az előadást.

- Februárban zajlott le a 48-as Bizottság megyei kultúrversenye, melyben községünkben részt vett a tanítónőképző, s az ev. ált. iskola énekkara, valamint a gimn. néhány növendéke. A középiskolások között a

szarvasi tanítónőképző énekkaré lett az első hely, az ált. iskolások között a második helyet a szarvasi tanulók énekkara kapta. Zongoraversenyben első helyre Láng Gusztáv gimn., második helyre Takai Margit tanítónőképző, harmadik helyre pedig Borgulya Endre gimn. tanuló került.

- Nem kellett nagy beharangozás ahhoz, hogy széleskörű érdeklődés előzze meg Cselényi József nótaestjét, melyet a Turul-filmszínházban rendeztek. Nos, minden remekül sikerült volna, ha a műsor nem fullad botrányba. Ugyanis az történt, hogy az egyébként igen népszerű, kiváló nótaénekes, Cselényi József illuminált állapota miatt a műsor megszakadt, sűgás segítségével sem volt képes a folyamatos éneklésre. A rendezvény felháborította az egész közönséget. Reméli a szerkesztő, hogy a kultuszminisztérium vizsgálat tárgyává teszi ennek a „művészársaságnak” a szarvasi szereplését.

- A helybeli nyomdaipari munkások már régóta figyelik, hogy Szarvason a „plakátraajzolás” egyre szélesebb méreteket ölt. Nem akarják senkibe a művészi hajlamot belefajtatni, de nem hagyhatják szó nélkül sem, hogy súlyosan behatoltak az ő érdekerületükbe. Az idevonatkozó kormányrendelet úgy intézkedik, hogy a kontárokat ki kell iktatni a szakmák területéről, s erre az iparügyi miniszter végrehajtási utasítást is kiadott. Így aztán joggal emelhetnek szót a nyomdaipari munkások. Ha valaki a grafika területén akar érvényesülni, szerezzék meg a hozzá szükséges képesítést e javaslatlall zárul a cikk.

- Gyorsan terjedt a hír: dr. Placskó Samu ny. községi orvos meghalt. Csendben, feltűnés nélkül távozott, úgy mint amilyen volt az egész élete. Rendelője és betegei jelentették számára a célt. A község szegény kerületének volt az orvosa. Három év óta betegeskedett és nyugalomba vonult. Azóta még jobban visszavonulva, igen szerény körülmények között élt. Emlékét hálás betegeinek serege és Szarvas közönsége kegyelettel megőrzi.

- Nem először tapasztalható, hogy a turnézó művészek tévesen ítélik meg a vidék közönségét. Ezt a megjegyzést a lap zszurnalistája legutóbbi művészettel kapcsolatban teszi közzé.

A pécsi Öregdiákok kétnapos szarvasi szereplése során nem vették figyelembe vagy nem tudtak róla, hogy Szarvas iskolaváros, közönsége

fejlett kultúrigényű és nem elégszik meg dohos, avasízú produkciókkal. Körülbelül úgy jártak, mint Galli Curchi Budapesten: fölényesen jöttek, letörve távoztak. Legyen ez intő példa az illetékeseknek a jövőre vonatkozóan. Amúso egy kávéházi pódium előadása nívóján volt.

- A szarvasi Földműves Szövetkezet vezetősége egy megfelelő irodahelyiség keresésére indult. Talált is helyiséget, amely az Arvaház egyik bezárt üzlethelyisége. Ebben Gaál Ferenc gabonakereskedő irodája volt korábban. Amikor nevezett megneszelte, hogy a szövetkezet a községi eljárásához a Gaál-féle üzlethelyiség iránt igényt nyújtott be, Gaál azt lizstraktárrá változtatta és néha-néha felhúzta a rolót és az ajtóra táblát függesztett: „Rögtön jövők” szöveggel.

- A koalíciós pártok és a 48-as Bizottság javaslatára a község Szabadságzászlót szándékozik felállítani a Piac téren örök emlékül a magyar polgári forradalom és szabadságharcnak. A Szabadságzászló ünnepélyes felavatását március 15-re tervezték, s ehhez az alapépitmény munkálatai már megkezdődtek.

- Szociáldemokrata Párt szarvasi szervezete márciusban tartott rendkívüli Végrehajtó Bizottsági ülése alkalmával az alábbi jobboldali elemeket zárta ki a párt tagjai sorából: Gaál István, Gaál János, Sárkány Pál, id. Rákosi Ottó, Bencsik János, Kun Pál, Czeperko Mihály, Czeperko István, Hegedűs János, Bednár Sándor, Görbe Péter, Csemák Mihály és Leskó János.

- Biztosan mindenki tudja Szarvas községben, hogy a 48-as Bizottság javaslatára a község Szabadságzászlót állít fel 1848. március 15. százéves évfordulója alkalmából. Ennek részbeni finansziális fedezetét társadalmi úton igyekezett a 48-as Bizottság biztosítani, s ebben nem is csalódott. De mégis akadtak olyanok, akiket úgy látszik a szabadság szelleme nem hatotta még át, mert az anyagi hozzájárulást megtagadták. Ezek közé tartozott Pettendi Lajos kereskedő is. Ő az MNDSZ által körözött gyűjtőívre az összeg helyett a következőt írta: „Nem érdekel!”

- A szarvasi Ipartestület márciusi éves rendes közgyűlésének tárgysorozatai között az ipartestületi elnök lemondása és az új elnök megválasztása is szerepelt. Az új elnök megválasztása körüli vitákból kiderült, hogy a szarvasi ipartestületben a jobboldali szellem ütötte fel a

fejét. Ezt bizonyították az egyik szavazólapra írott szavak is, amelyek arra figyelmeztetnek, hogy a szarvasi ipartestületben is sürgősen rendet kell teremteni. Aszavazólapra ez volt írva: „Akasztófára a kommunistákkal!”

- dr. Karassa-Pfeiffer József közegészségügyi főfelügyelő, dr. Blanár László várm. tisztifőorvos és dr. Krajcsovics Pál járási tisztifőorvos jelenlétében megtartott záróvizsgával befejeződött a Népjóléti Miniszter által elrendelt és az MNDSZ rendezésében megtartott 6 hetes népegészségőri tanfolyam. Az egészségőrök a hivatalos közegészségügyi és szociális szervekkel együttműködve pontos egészségügyi és szociális adatfelvételezést végeznek.

- Márciusban tartotta záróvizsgáját a Bikazugi Gazdakör téli tanfolyama a Kör helyiségében az intézet tanárainak, a pártok képviselőinek, a sajtó és a meghívott vendégek jelenlétében. A tanfolyam két hónapig tartott. Előadói a tanintézet tanárai voltak. A tanfolyami anyag legalább tízféle szaktárgyat foglalt magába.

- Február derekán volt a központi vizsgálónök jelenlétében a szarvasi Tessedik Sámuel Népi Kollégium első félévi kollégiumi vizsgája, amelyen nem vallott szégyent. Annak ellenére, hogy a kezdet nagyon nehéz volt, a rossz gazdasági helyzet több tanulót elriasztott, mégis az év végi előírt átlageredményből a félévi vizsgálatokon 55,4 százalékot ért el, tehát többet, mint a megcélzott végeredmény felét. Ez az eredmény arra enged következtetni, hogy év végén a kollégium túl lépi az előírt szintet. Deme Dezső tanár szerint.

- Március 15-én reggel zenés ébresztővel vette kezdetét Szarvason az 1848-as szabadságharc százesztendő évfordulójának ünnepe. A lakosok ezrekre menő tömege gyűlt össze ez alkalomból, hogy meghallgassák az egyházak kinyilatkozásait és kérjék a Mindenhatót, segítse a magyar népet, hogy soha többé ne rabolhassák el a szabadságát, és függetlenségét.

Az istentisztelet után a sporttelepen gyülekeztek a demokratikus pártok, szakszervezetek és különböző egyesületek zászlói alatt Szarvas dolgozói. Majd zárt sorokban vonult fel a Kossuth térre a tízezres tömeg.

Az ünnepi beszédek, szavaltatok után Nagy Sándor a 48-as Bizottság nevében beszélt és hitet tett amellett, hogy az ifjúság közül „soha senki hűtlen nem lesz a magyar néphez.” Aztán ezekkel a szavakkal átvette a Szabadságzászlót: „Legyen ez a zászló összetartó kapocs a dolgozó magyarok között.”

A szarvasi ifjúság fogadalomtétele után az egyházak képviselői avatták fel a Szabadságzászlót. Ezt követően Varga Andor az NB. elnöke a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa által kitüntetett szarvasi ifjak neveit olvasta fel, akiket az eddig végzett munkájuk tette az ifjúság hőseivé. A kitüntetésben a következők részesültek: Csilik János és Pál, Ribár Zsuzsanna, Palyó János, Bobvos János, Kelemen Mihály, Dina Mihály, Ribár Judit, Somfai János és Völgyvári Mihály. A szabadtéri ünnepség a Szózat hangjaival ért véget.

Délután 2 órakor a sportpályán az ifjúság által rendezett sportünnepélyre került sor, este pedig az Árpád-szálló dísztermében műsoros esten vehetett részt az ünneplő közönség. A műsoros estet reggelig tartó táncmulatság zárta le.

Szép volt! Szarvas társadalmá ezen a nemzeti ünnepen hitet tett - hatalmas tömegével - szabadságszeretete mellett, szemben azokkal, akiknek az egész felemelő ünnepség csak látványosságot jelentett és érdeklődése csak a gyalogjáróig terjedt.

- A Magyar Kommunista Párt tagsági könyvecskéjével kapcsolatosan a párttagságot felülvizsgáló bizottság a márciusban tartott első ülésén 24 tagot zárt ki a párt tagjai sorából. A kizárásokat az a tette indokolta, hogy az MKP-nak nem lehet tagja az, aki valamilyen módon pártellenes magatartást tanúsít történjen az nyíltan, vagy burkoltan.

- A Mezőgazdasági Közraktárak Rt. budapesti cég szarvasi vezetője, Janurik János üzleti ügyekben elutazott a községből. Bizalmas tájékoztatás szerint az elutazás más célból történt. Az információ nem volt alaptalan, mert a távozás külföldre, Szlovákiába szólt. Így azonnal vizsgálat kezdődött a cégnél: nagyarányú készlethiányt fedeztek fel, sőt sikkasztásra utaló nyomok is feltűntek. A vizsgálatot tehát tovább kellett folytatni.

- A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt szarvasi szervezeteinek Egység Bizottsága márciusi ülésén határozatilag kimondta a közös pártnapok és közös aktíválések rendszeres megtartását. Ezen az ülésen választotta meg tisztikarát az Egység Bizottság. Elnöke Kollár Mihály, alelnöke Bárány Mihály, titkára Litauszki András, jegyzője pedig Kolompár Pál lett. Határozatilag kimondta az Egység Bizottság a közük befurakodó jobboldali elemek elleni kérlelhetetlen harc további folytatását.

- A Szovjet-Magyar Művelődési Társaság a nyári szezonra bérbe vette és rendbe hozatta a háború alatt erősen megrongálódott a községi Körös-strandot. Tekintettel azonban arra, hogy az első évben még korlátozott

számú kabin állt rendelkezésre, kabinos fürdőbérletről mindenkinek előre kellett gondoskodnia. A fürdőt május 1-jére tervezték megnyitni.

(ápr. 1. jún. 30.)

- A Szakmaközi Bizottság felhívta a tanonctartó munkaadókat, hogy a fennálló rendeleteknek megfelelően a „Munkarend”-et a műhelyekben, boltokban függesszék ki, amelyen pontosan fel van tüntetve, hogy mely napokon mikortól meddig tart a munkaidő. E munkarend alapján fogják az ellenőrök a tanoncok túlóráztatásával kapcsolatos rendellenességeket feltárni.

- A Szarvasi Kereskedők Egyesülete kezdeményezésére már az 1930-as évek elején megalakult a „Szarvas fürdőváros” Bizottság. Az akkori tervezetek eredménye volt a Körös-parti strandfürdő és vendéglő megépítése, az artézi fürdő nyári medencéjének a kibővítése, hétvégi házak építése. Közben Szarvas egyik legszebb parkja, a Pepi-kert állami tulajdon lett. Ezzel tehát itt az alkalom, hogy a régi elgondolás valóra válhasson. Ha a lehetőségeket nem hagyjuk kihasználatlanul, remény lehet arra, hogy végre Szarvas a tudósító szerint - fürdőváros legyen.

- Lezárták a Gáspár-malmot c. írás anonim szerzője arról tájékoztatót, hogy a szarvasi Gáspár-malom „népellenes manővereivel” felháborított minden becsületes dolgozót, annál is inkább, mert amíg a paraszt, az ipari munkás, a dolgozó értelmiség hősies küzdelmet folytatott és folytat a fasiszták által lerombolt országunk talpra állításáért, addig „a malom tulajdonosai a határtalan vagyonszerzés útját járták, nem kímélve senkit és semmit..., hogy eddig ezt a népellenes munkájukat büntetlenül folytathatták, nem utolsó sorban tudható be az államgépezetbe beépült ellenségeinknek.” A gazdasági rendőrség rajtaütésszerűen lezárta a malmot és megindította a vizsgálatot.

- A Szarvasi Földműves Szövetkezet és a Paraszt Szövetkezet április 4-én közös rendkívüli közgyűlésén határozatilag kimondták a két szövetkezet egyesülését. Ez azért vált szükségessé, mert közös erővel sokkal jobban tudják a nép érdekeit szolgálni. Ezzel megszűnt az egymásközi érdekversengés, amely a szövetkezés valódi lényegének a rovására ment.

- 1848. április 4-én, vasárnap bonyolították le Szarvason az első nemzetközi kézilabda mérkőzést. Szépszámú közönség vonult fel, hogy tanúja lehessen a többszörös osztrák kézilabda bajnokcsapat, a Grác-i AK és a Szarvas és Vidéke Kerület válogatott csapata küzdelmének. Az eredmény: Gráci AK Szarvas és Vidéke Kerületi válogatott 6:2 (3:1). A játék nagyon sportszerűen folyt, mindenki meglegedésére. A vendégcsapat igen jól érezte itt magát, örömmel fogadja a szarvasiakat a visszavágón.

- A Szarvas község 48-as Bizottsága köszönetet mondott mindazoknak, akik a Szabadságzászlónál rohammunkát végeztek, vagy pénzületi adományokkal járultak a zászló fölépítéséhez. Ezúton köszönték meg a zenész szakszervezet áldozatkész munkáját, külön kiemelve Furár János és zenekara adományát, akik 180 forintot adományoztak a Szabadságzászló felállítási költségeire.

- A Szociáldemokrata Párt szarvasi szervezetének Végrehajtó Bizottsága áprilisi ülésén lemondott, s a párt ügyvitelének további intézésére héttagú Intéző Bizottság alakult meg, melynek tagjai: András István, Litavec Mihály, Frankó Pál, Bárány Mihály, Sovány János, Kalocsai István és Kolompár Pál voltak. Helytelen magatartásáért a Bizottság kizárta a párt soraiból Varga Andort és feleségét.

- A Szociáldemokrata Párt szarvasi szervezete már korábban kizárta a párt tagjai sorából Aba Ferenc kereskedőt párt- és osztályellenes magatartása miatt. A kizárás után azonban mentőakció indult meg visszavétele érdekében. A siránkozás természetesen hatástalan maradt. Az ÁVH a demokratikus államrend törvényeibe ütköző tevékenysége miatt Abát most őrizetbe vette és az illetékes helyre szállította. A nyomozás ez ügyben folyt tovább.

- Szarvas község elöljárósága rendeletet adott ki, mely szerint megtiltja a kutyatulajdonosoknak, hogy kutyáikat kolonc, illetve póráz nélkül kiengedjék. Egyben kötelezővé tette a rendelet a mezőőrök, vadőrök, rendőrök és pénzügyőröknek a kóborló kutyák lelövését. Ugyanígy járhattak el a vadászok is a vadászterületükön kolonc vagy póráz nélküli kutyákkal is.

- Báródi Mihály volt szarvasi fogházört 15 évi kényszmunkára ítélte a népbíróság az oroszországi polgári lakosokkal szemben elkövetett kegyetlenkedései miatt. Mint kiderült Báródi viselkedése nem volt véletlen: „kutyából nem lett szalonna”.

- Az újság egyik májusi száma nyilvánosságra hozta azt a 19/1948. sz. miniszteri tanácsi határozatot, amely kimondja, hogy „közszolgálati alkalmazott nem fogadhat el ajándékot, nem vásárolhat rendes fogyasztói árnál alacsonyabb fogyasztói áron olyan személyektől, akiknek hivatali ügyében eljár, nem vállalhat anyagi érdekeltséget olyan vállalatnál, amellyel hivatali összeköttetésben áll, a hivatalfőnök engedélye nélkül nem vállalhat olyan munkát, amely hivatalánál fogva hatáskörébe tartozik, vagy azzal összefügg, nem járhat közbe sem saját hatóságánál, sem más hatóságnál más személy ügyének érdemi elintézése céljából.”

- A szarvasi gimnázium tanulói is átértékelték a tiszai árvíz következtében hajléktalanokká váltak súlyos helyzetét és beálltak az árvízi kárakcióra országosan megindult gyűjtésláncolatba. A tanulók már 2.700 forintot gyűjtöttek össze a szarvasi lakosoktól, ami lehetővé tette, hogy az árvízújtotta területen egy ház felépítését vállalják. A felépítendő ház falán emléktábla fogja hirdetni Szarvas társadalmának a bajbajutott emberek iránti szolidaritását.

- Az adóügyi ellenőrök Csabacsüdön körútjukat járva a vasútállomást is meglátogatták. Eközben gyanút fogtak, hogy Sonkoly Pál szarvasi lakos nagyobb csomagokat akar feladni az állomáson. A gyanú nem volt alaptalan, mikor az ellenőrök a tojás jelzéssel ellátott csomagokat megnézték, mert időközben a tojás liszté változott, illetve csak egy része, mert valóban volt a csomagokban tojás, de abból csupán néhány darab a liszt tetején. A liszt 204 kg volt. S ami még a dolog érdekessége, a már kiállított csomagszállítón feladóként nem Sonkoly Pál, hanem Medvegy Zsuzsanna csabacsüdi lakos neve szerepelt, olyané, akinek neve ismeretlen volt Csabacsüdön: ilyen lakosról nem tudtak. Ezek után a varázslatról a bíróságon kell majd nyilatkoznia Sonkoly Pálnak.

- Szarvas község nevelői májusban azért jöttek össze a Nyári Színkörben, hogy meghallgassák dr. Páti Ferenc szegedi tankerületi főigazgatónak a demokratikus nevelésről szóló előadását, melyen a pártok és a társadalmi egyesületek, valamint a szülők sokasága is részt vett.

Az előadó először történelmi visszapillantást tett a neveléstudományok fejlődésében. Beszélt a Hóman-féle fényes, hamis illúziókkal telt oktatásról, amely hamis utakra terelte a pedagógia alapvető kérdéseit. Hangoztatta, hogy a pedagógia kutatás szerint nincs tehetségtelen gyermek és felhívta a figyelmet Makarenkó, az Új ember kovácsa c. műre. Behatóan tárgyalta az ált. iskola nagy horderejét és végül a felnőtt dolgozók iskolájával foglalkozott.

- A Magyar Kommunista Párt szarvasi szervezetének tagjai ünnepségre jöttek össze az Árpád-szálló nagytermében, átvenni az MKP új tagsági könyveit. Az arcokról sugárzó harcos öntudat mutatta: valamennyien kitüntetésnek veszik, hogy a kommunista párthoz tartozhatnak.

Az ünnepségen megjelent Laukó György, az MKP megyei bizottságának tagja. Mint mondotta, a párt élcsapat jellegét csak akkor tarthatja meg, ha a marxizmus-leninizmus elméletét és gyakorlatát a párttagok elsajátítják.

- A szarvasi Nemzeti Bizottság májusban tartott ülése foglalkozott a magyar ifjúság nevelésének kérdésével és megállapította, hogy az akkor fennálló iskolarendszer nem biztosítja a nevelés haladó szellemét, éppen ezért követeli a bizottság a felekezeti iskolák azonnali államosítását, mert:

Így lesz biztosítva a magyar ifjúság egységes nevelése, s a demokrácia fejlődése. Inkább biztosított lesz a vallásoktatás, a tanulók olcsó könyvhöz juthatnak, a pedagógus társadalom anyagi helyzete méltányos megoldást nyer.

- Kresnyák Pál a Független Kisgazda Párt szarvasi szervezetének egyik vezetője az alábbi levelet intézte a Magyar Dolgozók Pártja és a FKGP szarvasi szervezeteinek vezetőségéhez:

Igen tisztelt pártvezetőség!

„A két munkáspártnak a mai napon történt egyesülése szükségessé teszi a FKGP-tal való szorosabb együttműködést. Úgy érzem, hogy ennek a békés együttműködésnek a lehetőségét nagyban elősegítem, hogyha a FKGP-nál viselt összes tisztségeimről lemondok.

Éppen ezért tisztelettel tudomásukra hozom, hogy a mai napon a Független Kisgazdapártnál viselt összes tisztségeimről lemondok.

Fenti elhatározásomról értesítettem a szarvasi FKGP-ot és a most megalakult Magyar Dolgozók Pártját.”

Kresnyák Pál

- A Magyar Kommunista Párt májusi ülésén kizárta a párt tagjai sorából Zinger Zoltánt, mert kereskedelmi működését illegális haszonszerzésre használta fel.

A Magyar Dolgozók Pártjának vezetősége májusban tartott ülésén ugyancsak kizárta a párt soraiból Kiszely Antalt, mert a párt szervezeti szabályainak nem megfelelő magatartást tanúsított.

- 1948. pünkösd első napján nagyszámú közönség jelenlétében adták át hivatalosan az érdeklődőknek a mangolzugi strandfürdőt, ahol megjelentek a demokratikus pártok vezetői, az előljáróság, a társadalmi egyesületek és a Szarvasi Ujság hetilap.

dr. Sinkovics Mihály községi főjegyző bevezető beszédében többnyire azokról az erőfeszítésekről adott hangot, amelyek az erősen megrongálódott strandfürdőre nehezettek a fürdő felújításakor. Utána átadta a létesítményt a közhasználatnak. Ezt követően dr. Tokai Lajos a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság nevében, dr. Krajcsovics Pál orvos egészségügyi vonatkozásban beszélt. Janurik Mihály, a MDP elnöke örömmel üdvözölte a nagyszerű gondolatot: Szarvas-fürdőváros lesz!

Práznóczy István, az MSZMT titkárának beszéde után dr. Tokai Lajos javaslata alapján „Szarvas Fürdőváros Bizottság” megalakulását magukévá tették.

- Nőnapon Zalán Magda polg. iskolai tanár beszélt az iskolai kérdésekről. Utána Cserei Pálné ügyvezető határozati javaslatot terjesztett elő, melyben a szarvasi MNDSZ asszonyai követelik a felekezeti iskolák azonnali államosítását. Ezt a jelenlévő asszonytábor is helyeselte, sőt egyetértésüket aláírással is megerősítették.

- A gimnázium „Vajda Péter Önképzőköre” a Rádióiskola Önképzőkörének keretén belül május 31-én húszperces műsorral szerepelt a Budapest 1 műsorán. Községünk büszkségeinek, a korai haladó-értelmiségiek két nagy alakjának, Vajda Péternek és Tessedik Sámuelnek apostoli működéséről tartalmaz, színes és eleven előadásban kaptunk ismertetőt. E kulturesemény Margóczy Gyula tanár szakavatottságát dicséri zárul a tudósítás.

- Aszarvasi Nemzeti Bizottság tervbe vette az 1848-49 dicső emlékének felkutatását (ruha, fegyver, irat stb.), hogy ezzel is segítsen a magyar nép e nagy politikai eseményének részletes feltárásához, hogy megmentse nemzeti ereklyéinket az elkallódástól. Ilyen formán e történelmi múlt még felderítetlen értékei nemzetünk közkinccsivé válhatnak.

- A koalíciós pártok szarvasi szervezetei júniusi ülésükön foglalkoztak a felekezeti iskolák államosításának kérdésével. Valamennyi párt küldöttjei a magyar ifjúság egységes és egészséges nevelése szempontjából a felekezeti iskolák azonnali államosítása mellett foglalt állást. Megállapította

továbbá a pártközi értekezlet: vannak bizonyos erők, akik a népet a demokrácia ellen izgatják a felekezeti iskolák államosításával kapcsolatban. A békés megegyezés helyett békétlenséget szítanak, képtelen rémhírekkel nyugtalanítanak.

- A szarvasi Nemzeti Bizottság júniusi ülése táviratilag üdvözölte a Magyar Dolgozók Pártjának első kongresszusát. Ugyanezt tette Szarvas község elöljárósága és az NPP szarvasi szervezete is.

- Az országban elsőnek Szarvason bontott zászlót a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság, dr. Tokai Lajos a Társaság szarvasi szervezetének elnöke megnyitó beszédében a zászló jelentőségét méltatva hangsúlyozta, hogy a zászló olyan szimbólum, amely maga köré tudja gyűjteni a szovjet-magyar barátság és a szovjet-magyar kulturális élet iránt fogékony embereket. Majd a községek, pártok és különböző egyesületek vertek zászlószeget.

- A mezőgazdasági leány-középiskola, mint új iskolatípus ma még sokak előtt ismeretlen. Az iskola célja, hogy művelt háziasszonyokat neveljen és egyidejűleg előkészítse tanulóit a szakirányú főiskolai és egyetemi tanulmányokra. Felvétel négy középiskolai, vagy nyolc általános (elemi) iskolai végzettség alapján történik. A középiskola érettségi vizsgával zárul. A rászorultak kollégiumot, étkezést, tandíjkedvezményt kapnak. Magántanulói képzést nem folytat az iskola tudtuk meg az újságból.

- A szarvasi Tanítóképző Intézet növendékeinek tanulmányi munkáiból kiállítást rendezett a „képzőben”. A rendkívül sikeres kiállításon mutatkozott be az intézet új rajztanára, Pataj Mihály olajfestményeivel, aki a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula növendéke volt. Képei az impresszionizmust hirdetik.

- Olvasom a tudósítótól, hogy az egész országban zavar és fennakadás nélkül megtörtént a felekezeti iskolák állami tulajdonba vétele, melyet az ország számos helyéről üdvözöltek.

Államosítottak 2797 római katolikus, 141 görög katolikus, 385 evangélikus, 1079 református, 32 izraelita, 18 görögkeleti és egy unitárius iskolát. Ezekben az iskolákban 9993 római katolikus, 321 görög katolikus, 856 evangélikus, 348 református, 186 izraelita, 20 görögkeleti és egy unitárius felekezeti pedagógus tanított.

A tanulók megoszlása: r.kat. iskolába 439525, g.kat. iskolába 16382, ev. iskolába 34264, ref. iskolába 151548, izr. iskolába 3488, g.kel. iskolába 451, unit. iskolába 50 tanuló járt.

A köznevelésügyi kormányzat megszüntette a tanítóképző intézeteket, az általános iskolák jövő nevelőit a pedagógiai főiskolán fogják kiképezni.

- Tolvaj gazembereknek minősíti a rovatvezető azokat, akik a szorgalmas, becsületesen dolgozó munkásemberek veteménysereire rávetették magukat. Ez az ingyenélő, dologkerülő társaság minden gátlás nélkül szaggatja fel a még éretlen burgonyát, borsót, babot. E lap hasábjain üzeni nekik, nem fogják elkerülni a demokrácia sújtó öklét. Mert a demokrácia, tudják meg, csak azoknak biztosít szabadságot és félelemnélküli életet, akik becsületesen dolgoznak, nem pedig a tolvajoknak, rablóknak.

- Nyár elejére megnyílt Nyári Színház rövid idő alatt a színházba járó közönség kedvelt találkozóhelye lett. Vértes Károly igazgató társulatával bizonyosságot tett arról, hogy még a mai nehéz körülmények között is lehet magas színvonalú színházat játszani hozzáértéssel. A színház eddigi szereplése rászolgál a közönség érdeklődésére.

- Az előjáróság felhívása. Mindazok, akik ipari, kereskedelmi valamint szellemi foglalkozást folytatnak az 1947. évi nyers bevételükről, hivatalos nyomtatványon, június 30-ig bevallást tartoznak tenni az előjáróságon. Mentésítve vannak ez alól, akik 65. életévüket betöltötték és életkorra való tekintet nélkül az 1. járadékosztályba sorozott hadirokkantak, polgári rokkantak.

A társulati adó alá eső vállalatok 1947-es nyers bevételükről a gyulai adóhivatalhoz szintén június 30-ig tartoznak bevallást tenni. Továbbá az erre a célra szolgáló nyomtatványon június 30-ig tartoznak bevallást tenni, akiknek vagyoneértékük a 20 ezer forintot eléri és azok, akiknek a havi jövedelme eléri, illetve meghaladja az 1500 forintot. Kivéve szolgálati és munkabérvizonyból származó jövedelmet. Addig is amíg a vagyonadó és a jövedelem-többletadó kivetése megtörténik, kötelesek az érdekeltek havonta adóelőleget fizetni.

Aki bevallását a megszabott határidőn belül nem adja be, az adónak 10 százalékát, illetve 50 százalékát fizeti birság fejében, aki pedig a bevallásában valótlan adatokat jelent be, adócsalást követ el, ami súlyos büntetést von maga után.

• Június 26-án az Árpád-szálló dísztermében nagyszámú közönség előtt tartotta az 1947/48. tanév záróünnepélyét a szarvasi Tessedik Sámuel Népi Kollégium.

A kollégisták záróvizsgáján mindenki érezte azt a nagy fordulatot, amelyet az iskolai nevelés terén a népi kollégium megvalósított. Deme Dezső kollégiumi igazgató beszámolójában kitért a kollégium hivatására: Olyan új erkölcsű, új szellemű ifjúság nevelése, amely hűen szolgálja népét, nemzetét, van benne erő és bátorság ahhoz, hogy a nehézségek előtt ne hátráljon meg. A Kollégium 20 tanulójának egyike, Mónus Béla kollégiumi titkár a következőket mondta: „A népi kollégium tanítási módszere a legalkalmasabb arra, hogy olyan ifjúságot neveljen, amely hűen tudja szolgálni a dolgozó népet.”

• Országszerte, így Szarvason is júniusban a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége gyermekhetet rendezett, amelynek az volt a célja, hogy megmutassa a szövetség azokat az időszerű iskolaügyi és gyermekvédelmi feladatokat, amelyeket a magyar gyermekek érdekében el kell végezni.

A gyermekhét megnyitó előadásán Cserei Pálné jelölte meg azokat a tennivalókat, amelyeknek a megoldásához demokratikus társadalmi rendszerünk adta meg a módot. Elsőnek az iskolába nem járó gyermekek problémájával foglalkozott, majd az általános iskola jelentőségéről szólt.

Nekünk magyar anyáknak azon kell lennünk, hogy ezeknek az iskoláknak az áldásait minden magyar gyermek élvezhesse és ne legyen egyetlen olyan gyerek sem az országban, aki szociális okok, vagy a szülők nemtörődömsége miatt nem jár el az iskolába mondotta többek között. Majd kijelentette, hogy az MNDSZ a Pedagógus Szakszervezettel egyetemben új beiskolázási törvény megvalósítását fogja javasolni. Azt szeretnénk elérni, hogy minden harmadik gyermek ingyen tankönyvet kapjon. Végül foglalkozott a menhelyi gyermekek sorsával és a szülői munkaközösség kérdéseivel.

Az egy héti tartó rendezvény záróünnepélye Janurik Mihály, az MDP elnökének zárszavaival ért véget.

(júl. 1. szept. 30.)

• A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság július 3-án az Erzsébet-ligeti pavilonban barackbált rendezett, amelyre Szarvas nagyerdemű közönségét osztálykülönbség nélkül meghívta. A táncjegyhez egy pohár sört díjmentesen kaptak a vendégek.

• A Magyar Dolgozók Pártja szarvasi szervezetének kezdeményezésére az 1948. júliusában tartott pártközi értekezlet foglalkozott azzal, hogy Szarvas község székhellyel Állami Mezőgazdasági Gépállomás létesüljön. A gépállomás biztosíték lehet arra, hogy a szarvasi és környéki kisparasztok a modern mezőgazdasági technika és tudomány szinte minden vívmányát alkalmazhassák.

• Az MDP szarvasi szervezetének meghívására július 10-én községünkbe érkezett Rákosi Mátyás miniszterelnök-helyettes, Szobek András államtitkárral, hogy a környék mezőgazdaságának állapotát tekintse meg. Este pedig az Árpád-szálló dísztermében rövid beszédet tartott a látottakról és a hazai politikai-gazdasági helyzetéről. Amikor a magyar dolgozók nagy vezére, Rákosi Mátyás szót kapott, hatalmas ovációval fogadta őt az ezres tömeg és percekig tartó ütemes tapsal kiáltotta: Éljen Rá-ko-si, Él-jen Rá-ko-si...

A többi között megállapította Rákosi, hogy Szarvason is sok a zsíros- és kupecparaszt, akik „nehezen szoknak hozzá, hogy nagyot fordult a világ és ők is mozgolódnak.”... „Aki a demokráciával szembeszáll, az nyögni fog.”

• Janurik András szarvasi nagygazda learatott búzáját kéveszámra etette lovaival és teheneivel. Janurik lehetetlenül herdálta a jövő év kenyerét és inkább a jószágnak adta, mint az országot építő dolgozóknak. Janurik mögött már megcsikordult a gyulai ügyészség egyik cellájának kulcsa. Így jár, aki a jászlát „összetéveszti” a gabonamagtárral fejeződik be a figyelmeztető tudósítás.

• Az országos mozgalommá fejlődött beszolgáltatási versenyből Szarvas parasztsága sem akart kimaradni, ezért versenyre hívta Tótkomlós dolgozó parasztságát az alábbi felhívással:

„Vállaljuk, hogy augusztus 20-ig Szarvason minden kenyérgabonát termesztő gazda teljesíti erejéhez mérten a beszolgáltatást. Acséplés után 48 órán belül, áthatva a népi demokrácia szeretetétől, eleget teszünk a beszolgáltatásnak... A beszolgáltatás ellen izgatokat, a rendeletek kijátszóit

a sajtó útján leleplezzük és átadjuk a rendőrségnek. A szemveszteséget az eddigi 2-3 százalékról 1-re csökkentjük... Szemmel tartjuk a gépészek munkáját, az ellenőrök tevékenységét és gondosan vigyázunk a magánkereskedők raktáira.”

- Nyári alkony ül a tájon. Halásztelek nyugati peremén a nap már valósággal sűrölja a földet. Mégegyszer visszanez a nagyfoki folyóvájta hajlatra, ahol a Bolza grófok idejében sás, nád susogott, ma pedig Paulik Jánosok, Skorkák, Hollók, Priferek, Maglóczkiak, Medvegyek aprajánagyja a sziktenger közepén zöldéséges kertet teremtettek.

Jázminsövény választja el a sziksóval vert dűlőúttól a Paulik-tanyát.

- A szarvasi Újkenyér Ünnepe, amikor azt annyi harc után az újjászűlető Függetlenségi Front jegyében ünnepejük, akkor került leleplezésre - a szarvasi MDP szervezetének indítványára - a r. kat. iskola falára helyezett Kálló Ferenc mártírhalált halt tábori esperes emléktáblája.

Ezen az ünnepen itt volt a szarvasi MDP vendégeként az ősz apa, az egykori szarvasi tanító, Kálló Gyula, aki 1904-ben gerinces magyart nemzett e hazának.

- A Magyar Dolgozók Pártja szarvasi szervezetének kezdeményezésére a szarvasi Függetlenségi Front és a szakszervezetek illetékes helyen kérték Szarvason egy gépállomás létesítését. Erre érkezett a jó hír: Szarvason szeptember elsején felállítják a gépállomást.

Békés megyében pedig két hónap alatt 9 gépállomást létesítenek úgy, hogy azok hatáskörei érintsék az ottani parasztság érdekeit is, hogy ezzel is gátat lehessen vetni a falu kizsákmányolásának.

- A Vállás- és Közoktatásügyi Minisztérium a tanítóképzés eddigi rendjét megváltoztatta és új tervszerűséget vitt a tanítóképzésbe. A szarvasi tanítóképző intézet átszervezése már meg is kezdődött és fokozatosan óvónőképző intézetté fejlesztik át. Az intézet első osztálya 1948. szeptemberében nyílik meg és a vidéki tanulók számára internátus is lesz. Nagy lett az érdeklődés az óvónőképző iránt.

- Dolgozók az iskoláért mozgalom szerte a járásban hatalmas méretekben bontakozott ki. Az egész társadalom megmozdult, hogy az elhanyagolt iskolák öszre, az új tanév megkezdéséig tiszták, csinosak

legyenek, s a tanításhoz szükséges eszközök a nevelők rendelkezésére álljanak.

Javasolták, hogy a pártok és a különböző szervezetek, egyesületek az ezután rendezendő előadások alkalmával minden résztvevő után 10-20 fillért adjanak az iskolák felújítására és fenntartására.

- Augusztusban rendkívüli pártközi értekezletre ültek össze a szarvasi koalíciós pártok, szakszervezetek, hogy megtárgyalják a szarvasi Hangya Szövetkezet helyzetét és „vitéz” Tóth János, valamint társainak iparügyét.

A pártközi értekezlet megvizsgálta a helyi Hangya Szövetkezet helyzetét és megállapította, hogy az általános falusi szövetkezetek megalakulása előtt végre kell hajtani ebben a szövetkezetben is a demokratizálást. Ennek alapján a jelenlegi igazgatóság és Felügyelő Bizottság tagjai közül, a kizsákmányoló elemeket lemondásra kell felszólítani 24 órán belül. Ezek: dr. Szelényi Tibor volt tb. szolgabíró, a szövetkezet ügyvezetője, Kiszely György a dolgozó parasztság ellensége, Hajdú György helyi zsirosparasztok szószólója, dr. Csicsely Mihály a szegény parasztok dobraverő ügyvédje, Zima Pál tanító, fasiszta ügynök, dr. Pálos György tanár, az iskolák államosításának kerékkötője, Sonkoly György vasutas, a Zerinvári-korszak kortese, Kolompár András községi bíró.

Második napirendi pontként a pártközi értekezlet határozati felterjesztéssel fordult a Kereskedelem és Szövetkezetügyi miniszterhez, hogy vitéz Tóth János baromfikereskedőnek, Darida Mihály hentesnek, Madarász Pál italmérőnek és Szrnka Mihálynak, a parasztok becsapójának azonnali hatállyal vonja vissza iparendélyüket.

- Újságíró járt a községi előljáráson, hogy rövid interjút készítsen dr. Sinkovicz Mihály főjegyzővel abból az alkalomból, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának tagjai közé kérte magát. Egyebek között a főjegyző az alábbiakat mondta:

„Meggyőződés, hogy az MDP harcol a legkövetkezetesebben a dolgozók érdekeiért. Származásomnál fogva is ott a helyem, tekintve, hogy dolgozó iparos családból származom... Nagyobb megtisztelést nem tudok számomra elképzelni, minthogy az MDP nemzetiszínű vöröscsillagos, aranykalászos zászlaja alatt irányíthatom az ország egyik legnagyobb községének, Szarvasnak közigazgatását.”

Megjegyzí az újságíró: dr. Sinkovicz Mihály munkájának élő ember, aki nem hivatásszerűen végzi el feladatát, hanem állandóan a segíteni akarás vezetí minden ténykedését.

- A szarvasi Népi Bizottság augusztusi ülésén foglalkozott a jegyes kenyér minőségi feljavításával. Ezzel kapcsolatban fölhívta a sütőiparosokat, hogy munkaversenyt indítsanak egymás közt, valamint utasította őket, hogy naponként egy-egy kenyeret felvágva tegyenek a kirakatba, hogy a fogyasztók maguk is ellenőrizhessék, hogy melyik pék milyen kenyeret süt.

- Az új tanév kezdetére a Tessedik Sámuel Népi Kollégium elszándékozik költözni ideiglenes helyéről, a Lengyel-féle palotából, mert 60 ezer forintért az állami gimnázium tövében, a szarvasi iskolaváros szívében saját otthont vásárolt a NÖKOSZ, a vármegye és a község anyagi támogatásával.

- Szeptember végén leplezte le a rendőrség a Szarvason tevékenykedő Mezőgazdasági Ipari Szövetkezet ügyvezető-igazgatójának, Kasnyik Jánosnak sötét üzemeltetését. A nyomozás során megállapították, hogy Kasnyik János 203 mázsa búza ellenértékét vette fel és fordította saját céljára. Amikor megneszelte, hogy talpa alatt ég a talaj, megszökött a felelősségrevonás elől. Ugyanakkor feltesz az újságíró egy kérdést: vajon milyen „összeköttetések” révén kaphatott a fenti álszövetkezet a szarvasi járásbírószágon irodahelyiséget, amikor maga a bíróság helyiséghiánnyal küzd.

- Szarvas dolgozói kettős ünnepet ültek: a magyar honvédség fennállásának 100 esztendő évfordulóját és a magyar népi demokráciától kapott ajándékot, a gépállomást. Ragyogó szeptember végi napsütéses időben zenés ébresztő köszöntött, aztán sportversenyekre került sor. Ennek keretében kegyeleti staféta indult a magyar hősök emlékművétől a szovjet hősök emlékművéig. Aztán koszorúzás következett, majd az ünnepi beszéd vette kezdetét. Közben a gépállomás traktorai és más mezőgazdasági gépek sokasága vonult végig a Szabadság úton.

- Bogdán Laci cigánymuzsikája csendült fel szeptember 29-én a magyar rádió mikrofonjában. Ő és az ősz Oszkár csellóművész remekeltek a meghívott 180 első osztályú cigányzenekar között. Ezét a szarvasiak büszkék Bogdán Lacira!

- A szarvasi község tisztújító képviselőtestülete dr. Boruzs Mihály járási főjegyző elnöklete alatt szeptember elején összeült, hogy elfogadjon

Kolompár András községi bíró és Janecskó Pál törvénybíró tisztségükről való lemondását.

A közgyűlés helyükbe egyhangú lelkesedéssel Szarvas község bírójává Janurik Mihályt, az MDP szarvasi szervezetének elnökét választotta meg, törvénybíróvá pedig Rétfalvi Györgyöt, az FKGP ügyvezető elnökét. Az üresedésben lévő szakértő esküdti székre Janecskó Pál került.

- A szarvasi sütőipari munkások értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a kenyér minőségének további javítását versenyszerűen fogják biztosítani, s ezt széleskörű mozgalommá szeretnék kiterjeszteni. Éppen ezért a szarvasi sütőipari munkások versenyre hívták ki a járás valamennyi községét és Mezőtúr város sütőipari munkásait.

(okt. 1. dec. 31.)

- Tanév kezdetén nagy öröm érte a szarvasi iskolás tanulókat: ingyen tankönyveket kaptak a népi demokráciától. A tankönyvek átvétele ünnepség keretében történt az Árpád-szálló nagytermében. A pedagógusok részéről Jeszei Sámuel méltatta a nagy eseményt. Ez alkalommal 543 ingyenes tankönyvet osztottak ki az arra érdemes tanulók között.

- A szarvasi kisiparosok is megértették, hogy érdekeiket csak úgy tudják kellően megvédeni, ha egységes szervezetbe tömörülnek. Ezért alakították meg az érdekvédelmi szervezetüket, a KIOSZ-t. Egyben már munkaversenyre is jelentkeztek. A KIOSZ szarvasi csoportjának elnöke Hankisz György, titkára Litauszki György, pénztárosa pedig Borbély Sándor kisiparosok lettek.

- Nagy sikere volt a Vasas első sportbáljának, ahol Szarvas sportszerető közönsége nagyszámban jelen volt. A kitűnően szórakozó közönség a reggeli órákban hagyta el a báltermet. A Sz. Vasas S.E. vezetősége ezúton fejezte ki hálás köszönetét mindazoknak, akik a Sportegyesület első nagy bálját bármilyen formában támogatták.

- A járás tűzoltótestületei összemérték erejüket Szarvason. Kocsiszerelésben első lettek a szarvasi önkéntesek. Amásodik és harmadik helyet B.szentandrás foglalta el. Mozdonyfecskendő szerelésben első Öcsöd, második Csabacsüd lett. A verseny után, ill. a bemutatót követően Povázsai András tűzoltó emléktábláját leplezték le, aki egy légitámadásban vesztette életét.

- A Szarvasi Nemzeti Bizottság októberben tartott rendkívüli ülésén megtárgyalta Mindszenty esztergomi érsek a magyar néppel és a magyar népi demokráciával szembeni magatartását. A bizottság megállapította, hogy Mindszenty a szöszéket, a körmeneteket ellenforradalmi erők politikai mozgalmává aljasította. Éppen ezért a szarvasi NB a leghatározottabban tiltakozik a magyar népi demokratikus kormánynál Mindszenty demokráciaellenes, népellenes, békeellenes tevékenysége ellen.

- Október 24-én Mezőtúron tartott kisipari minőségi versenyen a szarvasi kisiparosok is részt vettek. A szarvasiak kitétek magukért, mert a városközi versenyben elhozták a második díjat. Egyéni versenyben elsők lettek: Csery István cukrász, Kontra Károly géplakatos és Sztaszanka Elek szíjgyártó. Második díjat nyertek: Veres György hentes, Gyurik Mária női szabó, Krajcsovics András géplakatos és Gaál Pál csizmadia.

- A Gazdasági Főtanács hozzájárult a szarvasi új postahivatal építéséhez szükséges összeg kiutalásához. Az új posta a Szabadság út és a Széchenyi utca sarkán épül fel. Az új posta minden tekintetben modern épület lesz. Terv szerint 1949. derekára az új postahivatal üzemelni fog.

- December 3-án megkezdődtek a tüdővész elleni oltások Bolza Pál kastélyában: a tüdőgondozóban. Az oltásra sor került még az iskolákban, az egészségházban és az olvasóköri is.

- Ki a kulák? című újságból vett írás erről az alábbi tájékoztatást adta: „Kuláknak vagy falusi kapitalistának tekintjük azt, aki túlnyomórészt idegen munkaerő alkalmazásával, annak kizsákmányolásával művelteti meg földjét, aki ilyen vagy amolyan módon, ilyen vagy amolyan formában más dolgozó parasztköz kizsákmányolásából, vagyis mások munkájából él.

A kulákság a legkisebb számú, de gazdaságilag a legerősebb rétege a parasztságnak. Ez a réteg, amely az elmúlt évek alatt gazdaságilag megerősödött, áll szemben a falu dolgozó lakosságával. Telhetlensége kiélezte az osztályharcot. - A népi demokrácia természetesen nem tűrheti a kulák uralmát.”

Lenin szerint: „A kulákok a legvadállatiasabb, legdurvább, legvadabb kizsákmányolók.” (Szarvasi Újság, 1949. 35.)

- „Szarvason a felszabadulás óta minden változásért és újért kiált”. Talán a Körös táján sehol sem kábít úgy a kulákság, mint itt. A Dózsa-per

csak 500 zsellér nyakáról vette le a zsírosparasztok és Bolza-grófok jármát. A juss is sovány, meg szikes. „Zöldpázsit”. Muszájváros és az „Újtelep” szegényparasztsága százával föld nélkül maradt. Ha élni akart, eladta erejét. Béres sorsban szenvedett és inségzivatár zúgott zsúpszalmás vityillója felett. Testükön a rongy cafatokba szakadt.

- A közvéleményt hosszabb ideje foglalkoztatja Král Márton szarvasi ügyvéd sötét üzelmei. Most már bebizonyosodott, hogy Král ténylegesen elkövette a közszájon forgó bűnöket.

Üzelmeit arra építette, hogy ki fog települni Csehszlovákiába, bár ő ezt tagadta. Mégis a rendőrség éppen akkor fülelte le, amikor már holmiját autókra pakolta és várta az indulást.

Különösen nőtartási perekre specializálta magát. Ügyvédi fogása az volt, hogy a megnyert nőtartási díjakat nem továbbította, illetve az alperesnek nem fizette ki. Hasonlóan járt el az adás-vételi szerződéseknél: a kincstári illetéket nem mindig fizette be az államnak.

Persze a csaló ügyvéd nem vetette meg a házasságszédelgést sem. Král ügyvéd ügye a gyulai ügyészségen várakozik a vádlottra.

- A szarvasi postások és vasutasok novemberi közös értekezletükön az alábbi határozati javaslatot juttatták el távirati úton Kádár János belügyminiszterhez:

„A szarvasi postások és vasutasok értekezlete sürgeti és követeli: a demokratikus magyar kormány vessen véget Mindszenty reakciós, népellenes politikájának.”

- Az MSZMT meghívására november végén Szarvasra érkezett Vas Zoltánné dr. Vadas Sára miniszteri tanácsos, hogy az Árpád-szálló nagytermében megtarthassa előadását, Iskolaegészségügy és családvédelem a Szovjetunióban címen. A nagyszámú hallgatóságnak egyebek között az alábbiakat hangsúlyozta: A gyermek, illetve a családvédelem a Szovjetunióban már az anya terhessége idején kezdődik. A terhes anyát üdülésre utalják, s az újszülött szakképzett orvosok felügyelete alatt jön a világra, és az egész gyermekkori fejlődése iskolaorvosok ellenőrzése mellett megy végbe.”

„... a Szovjetunióban sem máról-holnapra fejlődött magas fokra a gyermekvédelem, a gyermeknevelés...”

- A sikkasztásért és egyéb bűncselekményért őrizetbe vett Král Márton (Král „Mícó”) szarvasi ügyvédet a gyulai ügyészség szabadlábra helyezte azzal, hogy november 28-ig köteles elhagyni Magyarország területét. Ez alkalmat felhasználva az ügyvéd úr az őrizetben tartott ingóságai raktárának ajtaját önhatalmúlag feltörte és néhány tárgyat magához véve eltűnt Szarvasról s azóta nyomaveszett.

- Úgy menjen, ahogyan jött... A szarvasi Lengyel-palota egykori ura s a „népes” Haviár dinasztia retye-rutyája, dr. Schauer Gábor volt főszolgabíró 1944 októberében, mikor „büdös” lett a levegő a csendőrökkel pofoztató urak számára kereket oldott. Futott s meg sem állt a bajor hegyekig.

Elhagyta szentandrászi udvarházát, s közel 12 hold földjét, gyümölcsfáit. Földjét időközben azoknak adták, akik megművelik, a lakóházat a gazdasági épületekkel pedig a falu Földműves Szövetkezetének.

Közben a Szövetkezet épületében új lakó ütött tanyát: dr. Haviár Sándor, Schauer sógora, a stróman-világ híres pesti szénnagykereskedője.

Habár „elmúltak” a szép napok, itt meghúzódom, míg ezek a rettenetes idők tartanak, s talán visszajön a régi Schauer-világ...” Ezeket gondolta Haviár.

Számításába hiba csúszott a szövetkezet szabályszerűen felmondott neki május 15-re, s ő rá se hederít, „nem illik ez egy Haviárhoz”. Mint „készszezaladt” kereskedő ismeri a csődjog összes huncutságát s valószínű sokat tanult a Városliget hintáslegényeitől... Jelen esetben a szövetkezetet ejtette át. Ígért fűt-fát, de lakbért nem fizetett. Adott ugyan kisebb-nagyobb összeget adósságának törlesztésére, majd midőn „tűz alá” vették, ötven forintot ígért havonta, de sohasem fizetett egy árva fillért sem.

Úgy egyezett meg a szövetkezettel, hogy fizeti a lakószobáira eső házadót, s mikor ezt kérték tőle, a szarvasi Bencz-kastély fele mutatott: ott lakik a bátyja, dr. Haviár Lajos, ő a ház „gondnoka” mondta cinikusan. Majd így szólt: mennék én szívesen, de nem találok lakást sehol sem.

Mi segítünk neki. Bátyja, a báró Bencz-kastély lakója, hol szobaszobába torkollik, az egyik rézkilincs a másikkal versenyt ragyog, némelyik szoba meg üresen ásít. A táj is egészséges, csupa zöld, csupa napfény. S ebben a házban Haviár Sándor „megpihenhetne”.

A szentandrászi szövetkezet fejlődni, szárnyra akar kapni s az épülettel messzemenő tervei vannak, hogy a népi demokrácia szellemében, ebben a körösparti kisközségben megszabadítsa a dolgozókat a falu kizsákmányolóitól s azoktól is, akik közé Haviár is tartozik. S amilyen óvatosan ütött tanyát, olyan csendben távozzék is Szentandrásról.

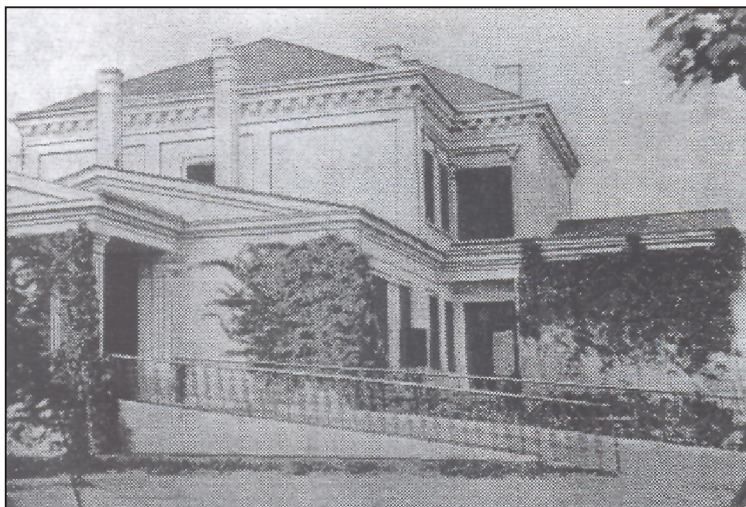

*Az 1948-ban kibocsátott
jubileumi emlékérmek sorozat
Petőfi Sándor,
Táncsics Mihály
és Széchenyi István képével*

A PÉNZ

Bácskai Tamás, Huszti Ernő, Simon Péterné Kossuth Kiadó, 1974

gr. Bolza Géza kastélyában 1947-től volt csecsemőotthon, bölcsőde, és napköziotthon

gr. Bolza Pál kastélyában tiúdogondozó, bőr- és nemibeteg gondozó szakrendelés volt. Itt történtek a BCG oltások is.

Megalakult a Magyar Függetlenségi Népfront Ideiglenes Országos Tanácsa és tisztikara
 Elnök: RÁKOSI MÁTYÁS elvtárs

Keddén délutáni feltámasztás után nyitotta meg a budapesti újságírók körében Dobi István miniszterelnök a Magyar Függetlenségi Népfront alakuló ülését. A megnyitást követően a közéleti és kulturális élet fejlesztésének, a gazdasági fejlődésnek, a munkások, a parasztok, a fiatalok és a nők érdekeinek, a Szabadság és a Függetlenség népfrent ideiglenes Tanácsa Országos Tanácsába delegáltak. A felolvasott nappali válogatott beszédet a résztvevők hosszas tapsos felkiáltással fogadták. Majd javasolták a Magyar Függetlenségi Népfront ideiglenes Tanácsa tisztikarát. A Tanács elnökéül Rákosi Mátyás elvtársat javasolták, alelnökéül Dobi István és Erdel Ferenc, titkárságát Rajk László, köztitkárságát Szabó Zoltán elvtársakat javasolták és egyhangú lelkesedéssel fogadták a résztvevők.

Ezután Dobi István miniszterelnök beszédet mondott.

Mielőtt az elnök székelt átadom — kezdte beszédét a miniszterelnök — szerencsés néhány szót ítélni Rákosi Mátyásról, a politikusról, a harcos és építő kommunista államteremtőnek és embernek, azzal a szeretettel, barátsággal és tiszteltetéssel, amelyet iránta mindenki érzünk, nemcsak mi, akik ebben a teremben vagyunk, hanem a magyar demokrácia minden híve, minden jó magyar. A felszabadulás után, amikor itt a múlt és a jövő erőinek birkozása folyt és később is, a kommunisták jelentették a határozottságot és elhatározottságot a magyar demokrácia életében. Ők voltak a motor a kormányzatban.

Rákosi Mátyás, akit a tisztelt esztendő dicsőít és az időteltetés sorolt meg, aki szemtanú volt a népi szembe nézésnek a hatalmi, nemcsak vezetője lett ennek a népnek, hanem az országunk, de és megfontolt irányítója az új társadalmunk, a gazdasági fejlődésnek, hanem szerető, megértő, gondoskodó anyja is a munkásoknak, kemény bírája a reakciónak, megértő barátja minden dolgozóknak.

Egyszerre volt harcos, körültekintő államteremtő és országépítő. Azokat az eredményeket, amelyekkel elértünk, elsősorban Rákosi Mátyás bölcs vezetéseinek köszönhetjük. Rákosi Mátyás személyében az arra legvalószínűbb magyar ember vezetése a Függetlenségi Népfrent vezetését.

Dobi István beszéde után Rákosi elvtárs nagy beszédet tartott a Függetlenségi Népfrent programjáról,

amelynek egyes részeit az alábbiakban közlünk:

— Mielőtt a most megalakult Magyar Függetlenségi Népfrent programját ismertetném, hadi vészek övéi visszapillantást az elmúlt jó négy esztendőre, amelynek fejlődését és menetét a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front 1944 telén kidolgozott programja határozta meg. Mi, magyar kommunisták, a Függetlenségi Front programját akkor dolgoztuk ki, amikor hazánk még idegen megszállás alatt állott. De bizonyosak voltak abban, hogy ez a megszállás csak rövid átmenet és hogy a német szisztemet és magyar csatlósait hamarosan elcsipri felezvadlónak, hatalmas Szovjetunió hadsereg, Tiszában voltunk azzal is, hogy a felszabadulás végre lehetővé teszi a magyar dolgozó népeknek, hogy

feljassák és továbbfejlessék mindazokat a reformokat, melyeket az 1848-49-es forradalom idézett napirendje és amelyeket az azóta eltelt száz esztendő alatt nem sikerült megvalósítani.

— Nem minden büszkeséggel nézünk vissza az elmúlt négy esztendőre, hogy az elmúlt négy esztendő alatt a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártunk vezetése által megvalósította. Megvalósította elsősorban a földreformot, parasztságunkat és a magyar dolgozó népeknek, hogy

maradottságból, a mezőgazdaságot is iparosították és ezzel felszabadult az orosz parasztság évszázados nyomorúságából.

Részletes ismertetést nyújtott a Szovjetunió mezőgazdasági termelői szöveteinek működéséről, melyek segítségével az orosz parasztság új útra tért, a szocializmus útjára, mely kiltára a határtalan fejlődés lehetőségét számára így gazdasági, mint kulturális ében egyaránt.

Beszéde az orosz munkásság, parasztság hatalmas méretű munkaversenyéről, amely sok új munkamódszer bevezetését hozta létre s ezzel növelte a termelékenységét s ezzel az élet színvonalát, valamint közbizonyosabbá tette az emberi munkát.

A Szarvasi Földművelésügyi vezetőket és tekintetben is segíteni igyekszik a dolgozó parasztságon s az aprómagtermesztés gyakorlati ismereteket tanúsítja a kijáratú aprómagtermelési tanfolyamot rendez február 7-9-ig tartó 3 napos időtartamban. Ezen tanfolyam minden dolgozó paraszt részt vesz.

69 számon alatti lakos sertést, Czeperko István borjút, Litauzski János II. ker. 85 sz. alatti lakos sertést.

Az engedély nélküli vágott sertések húsát, zsírját, szalonját elkönyvelték. A borjút, valamint a birkák húsát a fekete vágók a szulpecsón már eladták. Az eljárást megindították ellentét.

Gerő Ernőné előadása

Mintegy 2 ezer hallgató előtt tartotta meg szombaton este az Árpád-szálló földszalán terében. A szociálistámas építése a Szovjetunióban és az 5 éves terv" című előadását Gerő Ernőné miniszteri tanácsos.

Előadása elején szóval azt a gőgös kérdéssel, amit a Szovjetunió népei viták a forradalom kivívása után voltak a szociális társadalom felépítéséről. Részletesen ismertetette a cári Oroszország egy ipari, mint mezőgazdasági termelői elmaradottságát, hozzátéve, hogy a háború és a polgárháború következtében ez is visszasírt. A mezőgazdaság 1920-ban csak 5 százalékkal, az ipar egy-

Az aprómag jövedelmezősége

A múltban a szerződéses termelés általában, tehát az aprómag termelés is a nagybirtokok kivételéig volt. A nagybirtokok osztály jól tudta azt, hogyha a kisparasztság átér ezen jobban jövedelmező növényfélések termesztésére, akkor egy-egy 10-15 holdas parasztszálló, ahol rendszerint 3-4-5, sőt ennél több munkás dolgozik van, már saját munkaejét, saját gazdaságában tudja foglalkoztatni, ami magával hozza volna a mezőgazdasági munkásoknak számszám csökkenését, s így a nagybirtokok nem tudták volna a mezőgazdasági munkásokat kénytelen-kérdés szerint kiszármányolni, tekintve, hogy a mezőgazdasági bér munkások száma jelentősen csökkent volna.

Demokratikus kormányzatunk a teljén nagybirtokok világ bűnei miatt visszamaradt mezőgazdaságunk fejlesztését kívánja egyrészt szolgáló, másrészt a munkásokkal megelégedtetésért szál sikra akkor, amikor a szerződéses termelés, s így az aprómagvak termelését is épen azért, mert jövedelmezőbb a gabonatermelés természeténél, a dolgozó parasztság kezébe öhaja jár adni. A Gazdasági Főtanács viszont az aprómagvak ától magának áll-

belődét termelte a háború előtti színvonalán.

De a politikai hatalmat — mondotta — fel lehet használni arra, hogy a gazdasági hatalmat is felépíthessék a dolgozók, Lenin, majd Stálin irányításával, vezetése, fel a szovjet dolgozók gőgös küzdelemmel lezavarták a kezdeti nehézségeket és rátertek a szocializmus építésére. S így került napirendre 1925-ben az iparosítás kérdése.

Részletesen taglalta a Szovjetunió iparosításának jelentőségét, nagyipari fejlődésének, amely előfeltétele volt, hogy a mezőgazdaságot kiemelték a régi el-

teremtésig, hogy pld. egy 10 hold földet művelő paraszt, aki szántójának 6 holdján gabonát és takarmányt termel, s 4 kat. holdat aprómagtermelésre állít be, közepes termés esetén mintegy 8000 Ft jövedelme szármal. Ez az ösleges növényféléseként a következőképpen osztik meg. Egy hold szántó 2 q-ás termés esetén 3.000 Ft, egy hold len 5 q-ás termés 1.500 Ft. Emellett a gabona- és takarmánykészlet a 6 holdból fedezve van, tehát az állattartás sem szorul birtékbe. A fenti példából is látható, hogy semmilyen másfajta üzemiség sem jelenthet biztosabb megélhetési alapot. És nem utolsósorban a más államokban folyó modern mezőgazdaság gabonatermelésében nagy

Fekete vágásokat lepleztek le Szarvason a közellátási felügyelőség ellenőrei

A napokban Szarvasra kiszállt 69 számon alatti lakos sertést, Czeperko István borjút, Litauzski János II. ker. 85 sz. alatti lakos sertést.

Az engedély nélküli vágott sertések húsát, zsírját, szalonját elkönyvelték. A borjút, valamint a birkák húsát a fekete vágók a szulpecsón már eladták. Az eljárást megindították ellentét.

Helytörténeti morzsák: anno 1949

(jan. 1-márc 30.)

• December 3-án az egész járásban megindult a szervezett roham a tüdővész ellen. Szarvason 9 helyen, a járás többi községeiben szintén több helyen folyt a munka. Bár a hirtelen beállott kemény hideg idő nem volt előnyös a gyermekek és sok felnőttnek sem az ismételt megjelenésre, mégis ideiglenes adatok szerint az oltásra kötelezettek 90 százaléka megjelent az oltóhelyeken.

Az akció során 20947 ember jelent meg, akinek összesen 62900 oltást végeztek. Az előzetes szűrések után 10907 személy bizonyult tüdővész iránt fogékonynak, akik megkapták a B. C. G. védőoltásukat.

• Az MNDSZ szarvasi csoportja januárban tartott nőnapján Szarvas demokratikus asszonyai ismételtlen foglalkoztak Mindszenty és társai bűnös magatartásával, amelynek értelmében az alábbi szövegű táviratot juttatták el a kormányhoz:

„Mi asszonyok leginkább tudjuk, hogy mi lett volna, ha Mindszenty klikkjének terve sikerül. Tudjuk, hogy ez egyet jelentett volna a múlt szörnyű szenvedéseivel, gyötrelmeivel. Éppen ezért követeljük: a magyar Igazságszolgáltatás a legszigorúbban sújtsjon le Mindszentyékre, hogy soha többet ne legyen kedve senkinek a magyar nép állama ellen összeesküdni, kémkedni, vagy akár dollárokkal üzérkedni.”

• A Szarvasra kiszállt közellátási ellenőrök feketén vágókat lepleztek le. Közöttük volt Podani János és özv. Lipták Pálné szarvasi lakos. Ők egy engedélyre több sertést vágtak le. Továbbá Litauzski Máté, aki sertésen kívül birkát is vágott feketén, Szloszjár Pál és Litauzski János sertést, Czeperko István pedig borjút vágott feketén.

• Az EPOSZ szarvasi szervezete táviratilag üdvözölte a magyar nép kormányát abból az alkalomból, mint Mindszenty hazaáruló, háborúra uszító klikkjét leplezték. Örömmel vettük írkát -, hogy a magyar nép kívánóságának eleget téve megindult az eljárás a bűnösök ellen. Hisszük, hogy az igazságszolgáltatás kemény kézzel le fog sújtani...”

- Közel kétezer hallgató előtt tartotta meg februárban az Árpád-szálló földszinti termében. A szocializmus építése a Szovjetunióban és az 5 éves terv c. előadását Gerő Ernőné miniszteri tanácsos. Hosszantartó nagy ívű előadásában ezeket mondta: „... a reformokat megvalósítani és továbbfejleszteni 1944 után a magyar nép csak a munkásosztály vezetésével volt képes... Mi helyesen képviseljük népünk érdekeit, hazánk jövőjét nemzeti függetlenségünk megszilárdítását... Köztársaságunkat népköztársasággá kell továbbfejleszteni... Az ötéves terv hazánkat 5 év alatt a mostaninál sokkal fejlettebb iparral, korszerű, modern mezőgazdasággal kívánja ellátni... A béke és függetlenségünk biztosítását célozza az új honvédség is, amelynek megszervezése a Függetlenségi Népfront egyik legfőbb feladata...”

- Közhírré teszi a lap: Aszarvasi járási rendőrkapitányság a székhelyét a szarvasi járásbíróóság épületébe helyezte át.

- Levél a Szerkesztőségnek: Diákság hangja... címen. Részlet: „... A szarvasi tanuló ifjúság követeli a hazaáruló Mindszenty és társai érdem szerinti megbüntetését. Ez a követelés a három szarvasi középiskola diákszövetségeinek követelése hangja. S ezt a hangot meg kell hogy értsék azok is, akik 1946-ban Szarvason diáksztrájkot szerveztek.” - Mórús Béla, a diákszöv. titkára

- A KIOSZ szarvasi szervezete januárban tartott közgyűlése mélyen elítélte a klerikális reakció mesterkedéseit és véleményt alkotott: Mindszenty és a háta mögött megbúvó reakció hazaáruló tevékenysége odairányult, hogy a régi elnyomó feudális urakat visszahozza a nyakunkra és ismét elnyomatásba döntse a dolgozó népet... A szarvasi kisiparosság felszámolta a múltat és nem kér belőle. Ezért felhívással fordul a kormányhoz, hogy a magyar igazságszolgáltatás a legszigorúbb ítéletet szabja ki Mindszentyre és hazaáruló klikkjére.? A budapesti népbíróóság különtanácsa Olti Vilmos tanácselnök vezetésével ítéletet hirdetett Mindszenty József és hazaáruló bűntársai ügyében. Röviden!! „A népbíróóság különtanácsa Mindszenty József elsőrendű vádlottat életfogytig tartó fegyházra, egész vagyonának elkobzására és 10 évi hivatali és politikai jogvesztésre ítélte.”

- A múlt héten nyílt meg az áll. Vajda Péter gimnázium diákklubja. Az ünnepélyes megnyitón megjelentek az iskolák és közületek képviselői. A

klub célját az iskola igazgatója, majd az iskola Diákszövetségének elnöke ismertette. A klub tanulási és szórakozási lehetőségeket nyújt az iskola tanulóinak s így az iskola tanulmányi és kulturális színvonala feltétlenül emelkedni fog. Az ünnepségen a NÉKOSz és a VIII. o. énekkara énekelt mozgalmi dalokat, majd két szavalt elhangzása után a jól sikerült ünnepség befejeződött.

- Az országos versenyitkárság befejezte az ország összes gépállomásának az őszi munkák folyamán elért teljesítményük értékelését, melynek eredményeként a szarvasi gépállomás az országban a második helyet érte el. A gépállomások dolgozóinak legkiválóbbjai „Élmunkás” jelvényt, valamint „Kiváló munkáért” érdemérmeket kaptak.

- A szarvasi járás községeinek régi óhaja valósul meg az ötéves tervben. Az 1911 óta húzódó vasútépítési terv. Tiszaug-Kunszentmárton-Szarvas között a népi demokrácia 5 éves tervében nyer végrehajtást, amely új vérkeringést fog adni az érintett községek mind gazdasági, mind kulturális életében.

Tekintettel, hogy a vasút létesítése óriási költséget emészt fel, az érdekelt települések természetbeni szolgáltatásokkal járulnak hozzá a vasútépítéshez. Hivatalos hírforrás szerint az építés az ötéves terv első évében veszi kezdetét zárul az örömet kiváltó beharangozó.

- 1949. február 27-én központi kiküldött jelenlétében alakult meg Szarvason a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének helyi szervezete.

A megnyitó és az alakuló gyűlést üdvözlő felszólalások után Krajczi Mihály központi kiküldött mondott beszédet. Ebben először a szövetség fontosságával foglalkozott, aztán a nemzetiségi kérdésre tért át.

A Horthy kormányzás alatt mondotta a Magyarországon élő szlovákajkú lakosság kétszeres elnyomás alatt élt. Először azért, mert szlovák volt, másodszer azért, mert dolgozó volt...

A továbbiakban ismertette a Magyarország és Csehszlovákia között létrejött barátsági szerződés jelentőségét, amely mindkét országban biztosítja a nemzetiségek számára a demokratikus jogokat és így természetesen a teljes kulturális szabadságot is.

Rámutatott arra, hogy a dolgozók érdeke mindenütt közös, így tehát együttes erővel kell harcolni is, anyanyelvre való tekintet nélkül a társadalmi haladásért. Hangsúlyozta: „Azt, hogy ma már itt tartunk, köszönhetjük a dicsőséges Szovjet hadseregnek és annak nagy vezérének, Sztálinnak!...”

Krajczi Mihály beszéde után megválasztották a helyi szervezet vezetőségét. Elnök Bobvos György, alelnök Adamik András, titkár Hóbely János, jegyző Misur András lett.

- Február 27-én nagy tapsvihár és éltetés közben tűzte Tarr Ferenc a DÉFOSZ megyei titkára Homonnai Mária szarvasi traktorista mellére az „Élmunkás” jelvényt, s adta át a 800 forintos jutalmat. Így lett Homonnai Mária az ország traktoristái közt az első élmunkás nő.

A kitüntetés után Homonnai Mária a tavaszi szántási munkák idejére versenyre hívta ki a megye valamennyi traktoristáját.

- A Szabadművelődési Tanács nyomatékosan felhívta a különböző szervezeteket, egyesületeket, hogy minden rendezendő műsoros előadás anyagát előzőleg bemutatni kötelesek, ennek megkerülésével semmiféle műsort előadni nem szabad. Az előadandó anyagot Szarvason a gimnázium igazgatójának kellett leadni.

- Az Állami Hirdető N. V. helyi kirendeltsége felszólította a hirdetőfeleket, hogy a t rendelet értelmében minden olyan hirdetést, amely közterületről hallás vagy látás útján érzékelhető, csak a kirendeltség engedélyével tegyék közzé. Ennek elmulasztása kihágást von maga után.

- Fásítási munkaverseny indult március elsejével a szarvasi járás községei között. Sinkovics Mihály főjegyző indítványára részletesen kidolgozták és ott nyomban aláírták a versenyfeltételeket is magában foglaló versenyszerződést. Ebből adódóan csemetekerteket létesítenek a községek az utcákon és tereken, a fahiányokat a legsürgősebben pótolják. Különösen a dűlőutak fásítását szorgalmazzák. Kötelezettséget vállalnak a községek, hogy a fásításba rendszert, tervszerűséget visznek. Nagyobb figyelmet fordítanak a mézelőfák és az eperfák védelmére. Az MDP helyi szervezetei és a Népfrent népi bizottságai is teljesen magukévá tették a fásítás ügyét.

- A földművelésügyi miniszter utasítására a mesterséges ízesítő anyagok felhasználásával készült üdítő italokat március 15-ig volt szabad árusítani. Ezzel az elmúlt rendszer egyik, a dolgozókra káros hagyatéka szűnik meg, „mert a szintetikus ízesítők nagyon gyakran az emberi szervezetre káros anyagokat is tartalmaznak” fejeződik be a tudósítás.

- Az MDP képviselőtestületi csoportja a képviselőtestület elé vitte a Szakmaközi Bizottság javaslatát, amely a község rendezését, szépítését tűzte ki célul. A kezdeményezésnek sikere lett: A községi képviselőtestület egyhangú határozattal kimondotta legutóbbi ülésén, hogy a piactér rendezését sürgősen meg kell oldani.

Az „alsó piactér”, amelyen Tessedik szobra mutatja, hogy Tessedik tér volna, rövidesen méltó lesz névadójához, Tessedik Sámuelhez. Rövidesen megkezdik a tér felszántását, aztán füvesítés, majd pedig díszbokrokkal való betelepítés következik. Ezekkel együtt végzik a csatornázást, ároktisztítást és a gyalogjárdák létesítését. A parkosítás munkálataiban a tanuló ifjak közreműködésére is számítottak.

- Ötödik szabad március 15-ére ébredt a szarvasi járás 5 községe. Igazi „48-as” reggel köszöntött Szarvas lakosaira: az erre tartó sötét felhőkből hulló rövid zápor után napsütéses idő lett. A szabadságharcosok díszlovas szakaszát már eső verte, amikor a Tessedik-szobor előtt ügettek... Az iskolából élő folyamként menetelt a 101 év utáni „márciusi ifjúság”. Vörös és nemzeti színű zászlók alatt jött a forradalmi élcsapat is Kossuth, Petőfi, Táncsics álmának valóra váltói: a Magyar Dolgozók Pártja.

- „Nevelj jobban” mozgalom indult el a szarvasi Mezőgazdasági Középiskolából. Az iskola III. osztálya tanulmányi versenyre hívta ki a hőmezővásárhelyi iskola III. osztályát, a tanárok pedig a karcagi mezőgazdasági iskola tanári karát.

- A szarvasi szakszervezeti csoportok a legutóbbi szakmaközi bizottsági ülésen elhatározták, hogy a helybeli MDP központi pártházát rohammunkával rendbe hozzák. A szervezett munkások ezzel kívánták folytatni azoknak az építőiparosoknak a lelkes kezdeményezését, akik az elmúlt esztendőben tatarozták az épületet. A szakmaközi bizottság újabban arra is vállalkozott, hogy a helyiségeket szintén rendbe hozza. Az 1800 forintos költséget a szakszervezeti csoportok magukra vállalták.

(ápr. 1. jún. 30.)

- A szarvasi posta dolgozói díszközgyűlés keretében ünnepelték meg a Szeged kerületében élmunkás jelvénnel elsőnek kitüntetett Kalocsai István szaktársat. Ez alkalommal nyújtották át az öthónapos munkaversenyben

legjobb eredményeket elért négy szaktársnak, Szabellei Jolánnak, Annus Annának, Lendvai Pálnak és Lebó Jánosnak a pénzjutalmat. Az ünnep színvonalas kultúrműsorral zárult.

- A tanulás 1944 előtt Szarvason is az urak monopóliuma. A bizonyítványt pénzért mérték, így a nincstelen lemorzsolódott. A tandíj, a könyvgond a mesterséges akadály. Ma a nép országa, segítséget nyújt éles eszű fiainak. Kedden 45 éltanuló közvetlenül érezte a gimnáziumban, a tanyavilág szétszórt iskoláiban, a gyakorlóban, hogy amit a Dolgozók Pártja, Rákosi Mátyás megígér, abból élet, tankönyv, tanulási lehetőség fakad az egyetemig. Most már érdemes élni, tanulni, végre Szarvason is a tegnapi születési előjogok helyébe az ész, szorgalom, és néphez való hűség lép.

- Zeneszó harsant Szarvas főutcáján. A jövő nemzedék, az új típusú ifjúság, az úttörők vonultak zárt sorokban fogadalomtételre. Majd a helyszínen 304 gyermek tette szívére a kezét s mondta el a fogadalmat: „Fogadom, hogy az Úttörő Mozgalom eszméinek szellemében fogok élni és azokhoz minden körülmények között hű maradok. Az úttörő 12 pontját feltétlenül és megalkuvás nélkül megtartom. Hazám és népem boldogulásáért fogok tanulni, dolgozni és küzdeni. Előre az Úttörő Mozgalomért! Előre a Magyar Köztársaságért!”

- A Magyar Függetlenségi Népfrent szarvasi bizottsága 1949. április 2-án tartott ülésén határozatilag mondta ki: A községet érintő fuvarozásra a kulákok ígáit, fogatait kell igénybe venni. A fogat igénybevételénél a kulák semmilyen körülmények között sem cselédjét sem mást nem alkalmazhat és nem küldhet ki a fogat vezetésére. De egyéb a községet érintő munkáknál is igénybe kell venni a kulákokat, valamint a kupeceket és egyéb kizsákmányoló elemeket.

Továbbá: A lakásínség megoldása érdekében számba kell venni a kulákok kettős, valamint több szobás lakásait és ki kell utalni az arra rászorulóknak részére. Mert nem tűrhető, hogy amíg a munkások közül többen sötét, egészségtelen, kicsiny helyiségekben 7-8-an húzódnak meg, addig a kulákoknak kettős és öt-hat szobás lakásuk legyen.

- A Tervhivatal Szarvasnak az ötéves terv során különleges szerepet szánt, amely kiterjedt mind gazdasági, mind szociális, valamint a kulturális életére. Tehát:

Az 5 éves tervben vízgazdálkodási szakiskola létesül, amely a mindinkább öntözéses gazdálkodásra áttérő mezőgazdaságunk számára szükséges szakembereket fog képezni.

Szarvason középkönyű ipari telep létesül, amely nagymértékben hozzájárul a község ipari arculatának megváltozásához.

Az egész járás közegészségügyének eddiginél sokkal jobb ellenőrzése szempontjából a járási tisztiorvos részére gépkocsit nyújt az 5 éves terv.

- Vörös lobogóerdő Szarvas felett és már ötödször a felszabadulás óta. Május van, szabad május. Az országépítők seregszemléje. A hároméves terv, kettő és fél év alatt lábra állította az országot. A nép kezében újra szerszám és fegyver. Ezt ünnepelték a szarvasiak és a nép fiát Rákosi Mátyást.

- A Népfrent elsőprő győzelmével megválasztott új országgyűlés megtartotta első ülését. A magyar törvényhozás történetében először ült össze olyan képviselőház, amely valóban a magyar dolgozó népet képviseli. Az ülésterem még a megnyitás előtt megtelt. Az is először történt a magyar képviselőházban, hogy a képviselők nem pártok szerint megosztva ültek a padosorokban. Ezzel is kifejezésre juttatva a Magyar Függetlenségi Népfrent szilárd egységét. (Olvasható a Szarvasi Ujság 1949. 23. sz.)

- Virágos hajó úszott 1949 egyik vasárnapján a Körösön, mert megindult a hajóforgalom. Szabad lett az út Mezőtúron át Csongrádig, a Tiszáig és Békésig. Az út hossza 130 km. Teherhajón szállították már a gabonaféléket és a háziállatokat. Az új hajókat a GANZ hajógyár munkásai küldték a Viharsarok és a Kiskunság parasztjainak, hogy ezzel is tovább erősödjének a munkás-parasztszövetség építő sorsközösségében.

- Körös vize, melynek csendes tükrén csónokok siklanak és élvezik hűs vizét napi munkájuk után a dolgozók.

A Köröspartján strandot épített a község, mely tavaly nyáron öltött új ruhát a háború zivatarát után. S a téli zárt helyiségek helyett most ismét a természet csodás szépségei felé kívánczik az ember. Ezért is válik minden nyár elején a körösi strand megnyitása ünnepélyes aktussá a szarvasiak számára. Így volt ez az idén is, múlt hét szombatján. Sőt különösen most, amikor már nem a kiváltságosok tulajdona, hanem a dolgozóké.

- Dr. Faragó Mór szarvasi orvost 50 éves orvosi működése elismeréséül a budapesti orvosi egyetem aranyoklevéllel tüntette ki. Az oklevelet a szarvasi egészségügyi szakszervezet ünnepség keretében adja át a jubiláló orvosnak. Az ünnepségen, melyet június 18-án, délután 3 órakor az Árpád dísztermében tartanak, az egészségügyi szakszervezet országos központja, valamint a megyei orvosi kar is képviselteti magát.

- Az ezüstszőlői általános iskolák munkaközössége június 19-én, vasárnap délelőtt tartja iskolaavató ünnepségét a Hertelendy-majori (Endrődi-ut) iskolában. Ez alkalommal osztják ki a tanulmányi segélyeket is. Avató beszédet miniszteri kiküldött mond.

- A Népfront nagygyűlésére ezrek gyűltek össze a szarvasi sportpályán, hogy meghallgassák Kovács Istvánnak a Népfront megyei titkárának (?) beszédét. Innen vonult a tömeg zárt rendben az ünnepi ülés helyére, a Kossuth térre, a szabadság zászlóhoz. A kb. 7 ezernyi felvonuló végig az úton mozgalmi és hazafias dalokat énekelt, s éltette az ország politikai vezetőit, főleg Rákosi Mátyást.

A Himnusz elhangzása után Janurik Mihály községi bíró nyitotta meg a nagygyűlést, aztán Botyánszki Pálné szólt meleg szavakkal az asszonyokhoz, az anyákhoz. Majd pedig Kovács István emelkedett szólásra, szünni nem akaró éljenzés közben. Hosszú beszédéből néhány („ígérő”) mondat: (szerk.)

„Szarvason a földreform során 375 család 3500 kat. hold földet kapott... Két év alatt 3 millió 469 ezer forintot kapott a község az államtól és közel kétfélmillió forintot rizstelep építésre... Szarvason közép-könnyű ipari üzem létesül.. A Körösön hidat építünk. A Szarvason keresztül vonuló és B.szentandrás, Öcsöd, valamint Csabacsüd határában eső makadám burkolatú utat betonra építjük át... Számos kutat létesítünk egészséges víz fogyasztására... Jelentős támogatást nyújt az 5 éves terv szikes talajok javítására és öntözhető területek bevonására, korszerűsítésére.”

- Kedden a délutáni órákban a 10 éves Sárkány Matyi a Holt-Körösben fürdött több társával, a híd déli oldalán. Játsszózás közben beledúszott az épülő postaház vízszükségletét biztosító szivattyú mély gödrébe. Néhányan azt hitték, hogy játékból bukik hol fel, hol le a víz alá. Egyedül a 14 éves Kugyela Miska vette észre, hogy pajtása fuldoklik. Utána ugrott, a fuldokló Matyi a karját kapta el s Miska hirtelen rántással, magán keresztül, a gödör szélére dobta. Majd a vizet nyomkodta ki belőle; felöltöztette és bevezette a Vöröskereszt napközi otthonába, ahol ápolás alá vették. A szarvasi Vöröskereszt a fiatal életmentőt kitüntetésre terjeszti fel.

- Az EPOSZ szarvasi szervezete megtartotta második nyilvános hangversenyét. Hódsági Ernő megnyitó szavai után felszendült Kossuth Lajos nótája a parasztfiúk kürtjein. A zsúfolásig megtelt színpad közönsége egyik ámulatból a másikba esett. A hangversenyen közreműködött a tanítónőképző és a gyakorlóiskola fuvola-együttese, valamint Kovács Acsi gyönyörködtette énekszámáival a közönséget. Borgulya György és Havran Péter zeneszáma ugyancsak nagy sikert aratott. Majd a zenekar kíséretében a szarvasi Dolgozók Dalkara Szoljanka c. partizánindulót adta elő - nagy tetszésre. A nagyszerű hangverseny a Köztársaság Induló hangjai mellett ért véget.

(szept. 1. dec. 28.)

- Ha valaki az előző tanévben (1948-ban) a Csatay-féle iskola környékén járt, észrevehette, hogy oda bizony a modern pedagógiának még a híre sem jutott el. A nemtörődömség árulkodott minden részletében. A tágas udvar sivár, sehol egy fa, sehol egy tenyérnyi fű...

Nem így most. Új vezető került az iskolába, olyan, aki előtte tanyán tanított Szénási Ilona. A fiatal tanítónő már személyével, kedvességével változást hozott a sivárságba. Munkaközösséget alakított és tagjainak közreműködésével rendet teremtett az iskolában és annak környékén. Az ablakokon függöny, a falak meszeltek, az udvaron virágoskert, iható víz és így tovább.

Délutánonként a tanulók önszorgalomból tetszés szerint olvasgatnak, játszanak és a tanítónő pedig korrepetál. Az iskola nemcsak a gyermekeknek lett második otthon, hanem a szülőknek is. Nincs is ebben az iskolában polgári jelzővel illetett „buta” gyerek. Nos, így tört be egy agilis pedagógusváltással a Csatay-féle iskolába az új szellem. (- csósz -)

- Megélenkült a szarvasi sportpálya, csupa csillogó szemű fiú és leány uralja a telepet májusban, az MHK sportmozgalom első próbáztatási napján. A tanyai iskolák úttörői próbáznak. Nagyon sokan közülük most látják először a sporttelepet. Félelem nélküli izgalom, a rendezőség bátorítja a próbázókat.

Peregnek a próbák és elég jó eredményekkel: 93 próbázó között egy sem volt olyan, aki az alap- vagy középszintet el ne érte volna, sőt a próbázók 78 százaléka felső szintet ért el. Mindössze 4 százaléka maradt a próbázóknak alapszinten. Az MHSZ vezetői igen sikeresnek minősítették a próbáztatás első alkalmát.

- dr. Faragó Mór szarvasi orvost 50 éves orvosi működése elismeréséül a budapesti orvosi egyetem aranyoklevéllel tüntette ki. Az oklevelet a szarvasi egészségügyi szakszervezet bensőséges ünnepség keretében adta át a jubiláló orvosnak. Tekintettel az ügy jelentőségére, erre nemcsak a helybeli orvosokat hívták meg, hanem az egész megye területéről. Az ünnepségre az Árpád-szálló dísztermében került sor.

- Az MSzT szarvasi csoportja szeptember 2-án tartott taggyűlésén Andics László elvtárs tartott előadást az új alkotmányról. A nagyszámú résztvevő közül többen felszólaltak. Valamennyi felszólaló hangjából kicsendült az a biztonságérzet, amellyel az új alkotmány megjelenése óta töltötte el a dolgozókat és a soha el nem múló hála a nagy Szovjetunió felé, melynek dicsőséges hadserege teremtette meg az új alkotmány előfeltételeit.

Janurik Mihály elvtárs felszólalásában a szovjetkultúra magasrendűségéről beszélt, amit a sztálini alkotmány teremtett meg s melynek áldásaitól most már mi magyar dolgozók sem vagyunk elzárva. Kerényi Miklós dr. felszólalásában rámutatott arra, hogy az új alkotmány a marxi-lenini forradalmi elméletet igazolja.

A jól sikerült taggyűlés dr. Faragó Jenő elnök zárszavai után az Internacionálé hangjaival ért véget.

- A szarvasiak bizony a gabonabegyűjtés kezdetén restelkedve néztek egymásra, de a kommunisták útmutatásai alapján kihúzták magukat a csávából. A 408 vagonos előírást 92 százalékra teljesítették. Na persze a cikkíró szerint itt sem a zsírosakat, hanem a kisebbeket dicséri az eredmény. Pl. Patyej András 5 holdas az előírt 224 kg helyett 780 kilót vitt be. A túlteljesítés: 348 százalék. Míg a kicsik igyekeznek, addig a kulákok fülük botját is alig moztatják...

- Népi demokratikus kormányzatunk tervkölcsonnel kapcsolatos felhívását a szarvasi dolgozók is nagy lelkesedéssel fogadták. Tudják, hogy ezzel ragyogó jövőnk, öt éves tervünket, szabad hazánkat, a világ béketáborát erősítik. Ha kell egységesen kijelentik: Igen akarjuk! De beszéljenek a nevek és a számok: Sonkoly György traktorista 1.000 forintot, Homonnai Mária élmunkás traktorista 600 forintot, Gilyán János főlmunkás 500 forintot jegyzett.

- A hároméves terv célul tűzte ki a szarvasi járás tanyavilágának részleges „telefonítását” és a községi hálózat kibővítését. A járás sűrűbben lakott pontjain már megtörtént a telefon-bevezetés. Így Csabacsüdön, Kisszénáson és Érpárti-szőlőn telefonközpontokat állítottak fel.

Bevezették a Szarvas határában lévő Kiss Kálmán-malomba a nyilvános állomást, a Kita-iskolában és Nagyrátán pedig a bevezetési munkálatok már a végéhez közelednek. A munkálatokat a szarvasi posta ún. kúszóvas brigádjai végzik.

A továbbiakban a kerületi posta műszaki részlege 86 km hosszú távvezeték kiépítését, közel félmillió forint költséggel, Szarvas körzetében pedig 80 km hosszú telefonvezeték építését, 400 ezer forint költségen végzi el.

- Szarvas község a hároméves terv hátralévő hónapjaiban 80.000 forintot szándékozik fordítani a középületek egy részének felújítására (Árpád-szálló, Árpád-bazársor, Erzsébet ligeti Pávilon, Városi fürdő, Közvágóhíd). Ezt követően további 60.000 forintot a Dózsa György út gyalogjáróinak betonozására fordít.

- A szarvasi gépállomás ifjai lelkes taggyűjtés keretében alakították meg a gépállomás EPOSZ szervezetét. A gyűlésen felszólaltak: Bagi Mihály a szarvasi EPOSZ titkára, Balla András járási MINSZ titkár és Kiss József a gépállomás helyettes vezetője. Az ifjak megfogadták, hogy munkájukban a Lenini Komszomol példáját fogják követni.

- 1949. október 17-én nyílt meg városunkban a szlovák nyelvi általános iskola és kollégiuma. A tanulók ellátása teljesen díjtalan volt, sőt munkaruhával és könyvekkel is ellátták a tanulókat adta hírül a helyi lapunk.

- A hároméves terv keretében elkészült a Szarvas község határában lévő Józsefszálláson a vízáttemelő szivattyútelep, melyet az öntözési terv keretében az Országos Vízgazdálkodási Hivatal Szentesi Ár- és Belvízvédelmi Kirendeltség szarvasi munkahelye készített el. A szivattyútelep két gépegyeségből áll, egyenként 650 liter percenkénti teljesítménnyel. Ezek révén történik majd a víz kétirányú áttemelése.

- 1949. október 23-án ünnepélyes keretek között nyílt meg Szarvason a Szabadművelődési Tanács által adományozott Népkönyvtár. A könyvtárt a

szakszervezetek székházában, a hajdani Medvegy-féle épületben helyezték el. Akönyvtárat hetente négy alkalommal lehetett látogatni.

- A Szabadművelődési Tanács a szarvasi tanyavilágot 10 körzetre osztotta és „Kultúrát a tanyavilágnak” jelszó alatt indította meg előadásorozatát, mely szerint egy-egy körzetben 20-20 előadásra kerül sor a tél folyamán. Az előadások tárgyköre: társadalmi ismeretek, történelmi ismeretek, alkotmányunk és természettudományok ismertetése. A belterületen ugyancsak e tárgykör szerint tartanak majd előadásokat. Ezen kívül két analfabéta-tanfolyam indul a DÉFOSZ-ban és az MNDSZ-ben - az írástudatlanság felszámolására.

- Több szarvasi szülő panasszal fordult a Tankerületi Főigazgatósághoz, mert gyermekeiket ellenükre vallásoktatásra „kényszerítik”, annak ellenére, hogy gyermekeiket nem írták be hittanra. A vizsgálat során kiderült, hogy tisztelendő úr önhatalmúan járt el, az érdekeltek bárminemű tudta nélkül. Hasonlóan jártak el a környék iskoláiban is.

- A szarvasi Földműves Szövetkezet Szarvason négy napos textiláru bemutatót rendezett, ahol kiállításra kerültek mindazok a selymek, szövetek és egyéb textíliák, amelyek a 3 éves terv eredményeként ma már a falu népéhez is eljuthatnak. A megnyitót magyar és szlovák nyelven mondták. Vásárolni is lehetett a bemutatott árukból. Műsorról a szlovák kollégisták gondoskodtak.

- A szarvasi pedagógusok elhatározták, hogy kétéves egyéni tanulásban vesznek részt, hogy ezzel is bővítsék ideológiai és szakmai tudásukat. Az egyéni önképzést már novembertől szándékoztak elkezdni.

- Az MSZT szarvasi csoportja őszi taggyűlésén Andics László tartott előadást az új alkotmányról. A nagyszámú résztvevő közül többen felszóltak. Valamennyiük hangjából kicsendült az a biztonságérzet, amely az új alkotmány megjelenése óta töltötte el a dolgozókat. Valamennyien soha el nem múló hálájukat fejezték ki a nagy Szovjetunióknak, amiért dicsőséges hadserege megteremtette az új magyar alkotmány feltételeit.

A szarvasi községháza és az éberség (Történt 1949-ben)

A terem zsúfolásig megtelt. Mindnyájan eljöttek, akik a község A szolgálatában állnak. Értekezletre gyűltek egybe. Az elnöki megnyitó után ünnepélyes csend, szólásra emelkedik az előadó. Az éberségről beszél. A hallgatóság közül egyesek merev nyakkal a mennyezetet nézik, mások szeme szinte rátapad, de nem az előadóra, hanem az utcára nyíló ablakon át a járó-kelőkre. Ott hátrább egynéhányan a fülüket hegyezik, igaz azért, hogy szomszédjuk „igen fontos!” közlését megértsék. Kezükkel közben különböző „rejtett” mozgásokat végeznek. Hol ajkukra emelik tenyerüket, hogy bizonyos ingerüket elfojtsák, hol enyhe lökdösésre használják. Különben az értekezlet igen jól ment végbe, az éberségben nem volt hiány, ha felhangzott innen vagy onnan a taps, mindenki igyekezett ennek eleget tenni, sőt olyan is akadt, aki hüvelykujja körmét verte össze. Ki így, ki úgy, de valamennyien elégedetten hagyták el a termet. Igaz, befejezésül még énekeltek is. Így lett kerek, egész az értekezlet: nem maradt ki semmi.

Ennek már jó néhány hete. Bizonyára gondoltuk -, az értekezletnek meg van a „hatása”. Délidő van, nézzünk körül a mi községházánkban. A tisztviselők ebédelnek, az akták pihennek. Mégpedig a nyitott irodaajtók mögött az íróasztalokon. A fiókok, szekrények zárásával meg már kár is volna bajlódni. Volt ugyan, aki az ilyen „kicsiséggel” is törődött. Például az „öreg” Molcsán. Na de menjünk tovább. Itt a számvevőség. Barabás számvevő szintén ebédel. Az asztalán ott hever a községi körbélyegző. Hát ha már itt van, magunkkal is vihetjük. Ha a számvevő nem vigyáz rá, olyanra bízunk, aki tudja, hogy milyen értékkel bír egy községi bélyegző. Emellett már magától értetődik a nyitott asztalfiók. És kínálják magukat az OTI, az OTBA könyvek, a pénztári utalványok és a különböző kimutatások. A szomszédos teremben „csak úgy” ketten is tartózkodnak. Hogy minék? Az az ő dolguk. Szegény idegen ügynökök, itt nem is tudnák konspirációs képességeiket megmutatni. No de az a fontos, hogy ott voltunk az éberséget tárgyaló értekezleten! Úgy látszik a közigazgatás helyettes vezetője, Szirony János is így van ezzel. Az ő asztalán is ott kellegeti magát a községi körbélyegző. Nyitott szekrényből pótolhatatlan okmányok hirdetik: Mi nem félünk, mert a jegyző urunk meghallgatta az éberségről szóló előadást. Még tán a tenyerét is összeverte, annyira helyeselt.

Most úgy hírlik, hogy rövidesen lesz egy értekezlet, ahol az előadás óta eltelt időben az éberség területén elért eredményekről számolnak be az egyes tisztviselők, előljárók és a többiek. Mindenesetre kíváncsian várjuk és mi is ott leszünk. Mert úgy igaz: az értekezletnek meg van a „hatása”.

Mezőgazdasági, Ipari és Kereskedelmi szektorok

Szarvas és Vidéke Körzeti Földműves Szövetkezet. 1944. december 7-én alakult 45 agrárproletár részvételével. A szövetkezet a kezdeti nehézségek miatt az első esztendőben még egyéni kölcsönpénzzel dolgozott, s ennek segítségével vásárolta fel áruit és indította meg fokozatosan csereforgalmát.

A szövetkezet első boltja 1945. májusában nyílt meg Vitális János Szabadság utcai üzletében. A bolt megnyitáskor 1 kg élesztő és 32 kg só volt az árukészlet. Ekkor már tombolt az infláció, ezért csak csere útján lehetett árut beszerezni és értékesíteni. Majd pedig a fizetési eszköz tojás és baromfi volt.

1946. tavaszán a szövetkezet igazgatósága a volt Bolza-féle földön rizstermesztésbe fogott. A sikeres rizstermesztés megadta a lehetőséget annak, hogy a szövetkezet kereskedelmi élete kibontakozhassék. Az üzletek száma néhány év alatt 6-ra nőtt. Az üzletekben általában mindenféle árut lehetett kapni. Ugyancsak 1946-ban szervezték meg a terményfelvásárlást, amely a Terményforgalmi Vállalat megalakulásáig, 1952-ig tartott.

A felvásárláson túl ipari tevékenységet is folytatott a szövetkezet. 1947-ben átvette a szeszfőzdet és a Demcsák-féle pékséget. Ugyanez volt a helyzet az olajteleppel is. Nem sokkal később mindkét üzemet állami vállalatnak adták át.

A földműves szövetkezet jelentős munkát fejtett ki az állattenyésztés és a hízalási szerződések megkötése terén is. Alakultak rizstermelő, étkezésítő csoportok is. Az 1945-ben megalakult földművesszövetkezet óriási fejlődését jól mutatja a tagság létszáma: 1950-ben a tagok száma már 1250 volt.

Állami Kiskereskedelmi Vállalat. Szarvason 1944. év előtt a Hangya és 24 magánkereskedő tartotta fenn az üzleti életet. 1945. február végén a Szarvasi Általános Fogyasztási Szövetkezetet és a volt Hangyát államosították. Ekkor a Szolnok megyei Állami Kiskereskedelmi Vállalat néven 6 boltegység működött Simonyi József igazgató és Albert Lajos kereskedelmi osztályvezető irányításával. Ezek a boltegységek kezdetben vegyes jellegűek voltak és valamennyi üzlet foglalkozott vegyesipari, ruházati és élelmiszer-cikkek eladásával. A forgalom pár év alatt megsokszorozódott, annyira, hogy az egész kereskedelmi hálózat átszervezése vált szükségessé. Így alakult meg a Békés megyei Állami Kiskereskedelmi Vállalat békéscsabai központtal. 1951-ben az újabb

átszervezéssel Szarvas területileg az Orosháza és Környéke Kiskereskedelmi Vállalat hatáskörébe került.

Autóközlekedési Vállalat Szarvasi Kirendeltsége. Kezdetben, 1945-től a teherfuvarozást a MATEOSZ gépkocsik bonyolították le. A MATEOSZ szerepét az 1948-ban történt államosítás után a Teherautófuvarozási Nemzeti Vállalat vette át. Az új vállalat Szarvason is telepet nyitott 5 db elhasznált Opel-Blitz gépkocsival. Az autóközlekedés átszervezésével a Békéscsabai Autóközlekedési Vállalat egy gépkocsival telepet létesített Szarvason. A telep vezetője: Ruzsányi Istvánné lett.

Békés megyei Szikvízipari Vállalat 4. sz. üzeme. A vállalat 1945-ben a szarvasi szikvíziparosok közös töltőtelepéből alakult Lustyik János irányítása alatt. Aközségi üzem 1950-től községi vállalatként üzemelt.

Békés megyei Malomipari Vállalat Szarvasi Üzeme. A háború végéig 6 malom működött Szarvason, egyenként napi 100-150 q kapacitással. A malmok mindegyike magántulajdonban volt. 1912-ben kis- és középparaszt szövetkezetbe tömörült és egy kis malom megvásárlásával szövetkezeti malmot alapítottak. A malomszövetkezet kezdeményezője és alapítója Krsnyák János gazdálkodó volt, aki igazgatója is lett a malomnak. A malmok közül ez a malom működött a legkorszerűbben és a legjobb minőségű lisztet állította elő. A szövetkezeti tagság 1949-ben megtartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy a malmot felajánlja az államnak. Így a malom 1949. júliusától állami tulajdonba került, s vállalatvezetőnek Tóth István molnárt választották.

Békés megyei Temetkezési Vállalat Szarvasi Fiókjá. 1945. előtt Szarvason a temetkezések lebonyolítása magáncégek kezében volt. Ezeket a cégeket 1948-ban államosították. Ilyen formán a különböző temetkezési cégek 1948-ban egy vállalattá egyesültek, amelyeknek első vezetője Laurinyecz János volt. Ajárás 5 községét látták el az itteni raktárkészletből.

Talajjavító Vállalat Szarvasi Kirendeltsége. A talajjavítás gyakorlati végrehajtására 1946-ban a kormány létrehozta a Talajjavító Vállalatot, mellyel egyidejűleg Szarvason kirendeltséget szerveztek Papp Dezső mérnök irányítása alatt. Ez a kirendeltség irányította Békés és Szolnok megyék gépi talajjavítását, mert akkor kémiai talajjavítás nagyüzemileg még nem volt. 1949-ben azonban már a kémiai talajjavítás is helyet kapott. A

kézierős digózás mellett már a gépesítés is megkezdődött és árokszerű módszerrel igyekezett bekapcsolódni a talajjavításba. Hatalmas gyalu- és kotrógépek jelentek meg Szarvas határában. A kirendeltség 1946-ban még alig 400 kat.holdon, 5 évvel később viszont már majdnem tízszer nagyobb területen végzett talajjavítást.

Szarvasi Cipész KTSZ. 1948. februárjában alakult a szakmaközi bizottság székházában Bőripari Szakszervezeti Munkások Termelő és Értékesítő Szövetkezete elnevezéssel. A szövetkezeti munka megindulását Jakab János alapító tag tette lehetővé, aki saját műhelyét felszereléssel együtt felajánlotta a szövetkezetnek. A munka csakhamar meg is indult, és 1949. elején már a régi helyiség szűknek bizonyult és Szarvas főterén nyitották meg újabb üzemüket. Ebben az időben szervezték át először a szövetkezetet, amikor is Jakab János elnökle mellett áttértek a brigádtermelésre. Ennek keretében fejlődött ki a konfekciós részleg.

Dózsa Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. Szarvason alakult 1948-ban, 32 taggal és 280 kat.hold földdel. Elnök: Czegléczki Mihály.

Táncsics Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. Szarvasi központtal a szövetkezet 1948. szeptemberében, 19 taggal és 138 kat.hold földdel alakult. Elnöke Hóbel János volt. Néhány év múlva a szövetkezet az Új Élet Termelőszövetkezettel egyesült.

Állami Mezőgazdasági Gépállomás. A szarvasi telephellyel 1948-ban létrejött gépállomásnak mindössze 9 erőgépe volt. A gépállomás igazgatója 1949-ig Pintér Lajos, ezt követően Galcsik György volt.

Békés megyei Kéményseprő Vállalat Szarvasi Járási Kirendeltsége. 1949-ben alakult mint megyei vállalat. A kirendeltség vezetője Sinka Pál művezető lett.

Szarvasi Állami Gazdaság. A gazdaság 1949-ben alakult 1243 kh. területen. Káka és Kiskirályság alkotta a gazdaság területének zömét. Ide tartoztak még kisebb területekkel a Haraszi, Divánszki- és Patakparti nevű telepek, Kerekzug néhány kat.holddal, majd később az Örményzugi és Rózsási Állami Gazdaság néven alakult gazdaságok párszáz holdat kitevő részterülete.

Megalakulásakor a Rizstermelő Nemzeti Vállalat egyik gazdaságaként kezdte működését. A gazdaság termelési iránya a rizstermesztés volt. 1950-ben a Békés megyei Állami Gazdaságok Központjához tartozott. A gazdaság alakulásakor Farkas András volt az igazgató.

Mozgóképzési Vállalat. A filmszínházak államosítása során 1949-ben a MAFIRT vállalat vette át a helybeli filmszínházat. Ekkor a „Táncsics” nevet felvett helybeli mozinál Lozsianszky György gépkezelő és András István üzemvezető dolgozott. A filmek szállítását Pribelszki Mihály végezte. 1950-ben tartották az első szovjet filmünnepet és ezzel indult el a kedvezményes mozilátogatás.

Tüzelőszer és Építőanyagértékesítő Vállalat. A vállalat szarvasi telepe a magánkereskedelem államosításával egyidőben alakult. A telep első vezetője 1949-ben Dina Mihály volt. Őt követte 1950. évben Csicsely Pál. A vállalat profilja ekkor még tüzelőanyag árusítás volt.

Földművesszövetkezetek Szarvasi Járási Központjának Könyvesboltja. 1945. előtt külön könyvszaküzlet Szarvason nem volt, eddig 2 papír- és írószerboltban árultak mellékcikként könyveket. Majd 1949-ben az Állami Könyvterjesztő Vállalat nyitott könyvszaküzletet Szarvason. Az első évek forgalma még 100 ezer forintot sem ért el évente. A könyvesbolt első vezetője Kiszely György volt.

Rákosi Mátyás az úttörő lányok között

Farkas Ilka bő szoknyája

Tempo giusto

1. Far - kas Il - ka bő szok - nyá - ja,

Ij - ju, ju - ju, jú - jú.

Föl - a - kadt a csip - ke - fá - ra.

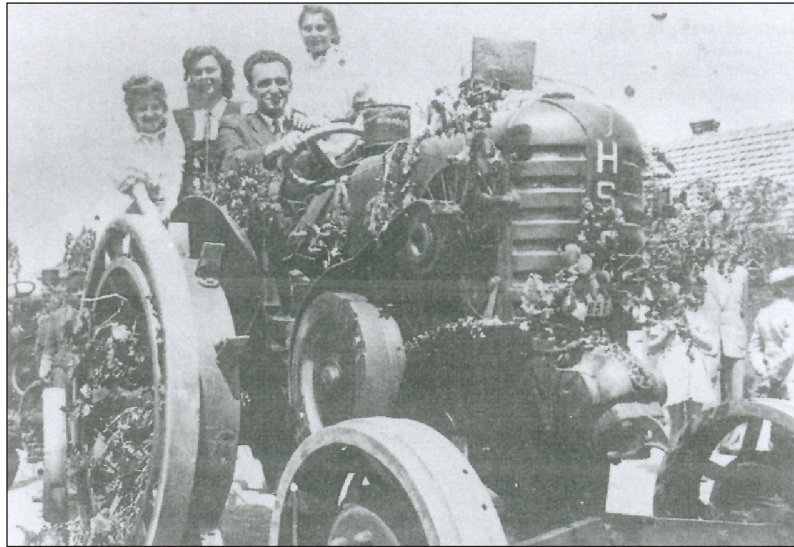

Hop - po - dá - ré hop - hop - hop.

2. Nem a csipkefa fogta meg,
Ijju, ju-ju, jú, jú,
Marci Miska markolta meg,
Hoppadáré, hop-hop-hop!
3. Ereszd, Miska, a szoknyámat,
Ijju, ju-ju, jú, jú,
Ne szomorítsd az anyámat,
Hoppadáré, hop-hop-hop!

Jut eszembe: ezt a humoros hangvétellű pattogós dalocskát gyakran énekelték az ifjúsági táborokban

(Szerző)

Május elsejei felvonulás a Gépállomásról (1949?)

Békés Megyei Népiújság, 1949. október 30-án magába olvasztotta az Alföld, az Orosházi Hírek és a Szarvasi Újság c. lapokat

Jegyzet

Jegyzet

Tartalom

Előszó	5
Magyarország miniszterelnökei 1945-1949 között	6
Az 1944-49. közötti évek Szarvas község legfontosabb politikai és gazdasági jelenségeinek vázlatos áttekintése	7
Földosztás és az érdekvédelmi szervezetek	11
Tavaszi (Vers)	16
Helytörténeti morzsák: anno 1946	20
Inflációs bankjegyek az 1945-1946-os évekből	26
Vége az inflációnak! Megjelent a jó pénz, a forint.	28
Helytörténeti morzsák: anno 1947.	30
Helytörténeti morzsák: anno 1948.	72
Helytörténeti morzsák: anno 1949.	101
Mezőgazdasági, Ipari és Kereskedelmi szektorok	114
Jegyzetek	122
Tartalom	124

Függelék (Újévi jókívánások)

A linómetszetek Toman János művei (Szarvas)
(A II. világháború mártírja)